

TOEKOMSTPERSPECTIEF HOLTENBROEK ZWOLLE

concept 26-08-2025

TOEKOMSTPERSPECTIEF HOLTENBROEK ZWOLLE

INHOUDSOPGAVE

3	Voorwoord
4	1. Inleiding Aanleiding en doelstelling Participatieproces integrale aanpak Leeswijzer
10	2. Foto van Holtenbroek Blik op het verleden De wijk sociaal De wijk fysiek De integrale opgave in Holtenbroek
27	3. Ambities Een Goede Start Leven Lang Wonen Gezond en Veilig Groeien en Bloeien ZorgSaamLeven
66	4. Integraal toekomstbeeld Leidende principes Focusgebieden
78	5. Vervolg Bijlage: Participatiejournaal (zie apart document)

Colofon

Dit document is opgesteld door Urhahn | stedenbouw & strategie, in samenwerking met bewoners en wijkpartners uit Holtenbroek, met Kickstad, Nathan Rozema en Annelies Acda, in opdracht van Gemeente Zwolle.

Afbeelding omslag

Verbeelding van Holtenbroek: een verbonden wijk waar groen, ontmoeten en bewegen centraal staan. Het toekomstperspectief verbindt sterke randen, wijkcentrum en assenkruis tot een rechtvaardige leefomgeving.

VOORWOORD

Beste lezer,

Holtenbroek is een wijk met een sterk en levendig karakter. Een kleurrijke naoorlogse wijk, gebouwd met het idee van licht, lucht en ruimte – en nog altijd herkenbaar aan het assenkruis dat de wijk structureert. De mensen die hier wonen, werken, spelen, zorgen en dromen maken de wijk. Mensen die dankzij hun verschillen in achtergrond, taal of levensfase, samen de ziel van de wijk vormen.

De afgelopen jaren heb ik in Holtenbroek veel mensen ontmoet: bewoners die hun buurt met trots laten zien, vrijwilligers die zich onvermoeibaar inzetten, jongeren met talent en ambities, maar ook verhalen van zorgen, stress en eenzaamheid. Het laat zien waar de kracht van Holtenbroek ligt, én waar we samen werk te doen hebben.

Met dit toekomstperspectief hebben we een kompas in handen. Het helpt ons om sociale en fysieke ontwikkelingen met elkaar te verbinden. Zodat de bouw van woningen niet alleen bijdraagt aan de woningnood, maar ook kansen schept voor ontmoeting, doorstroming en leefbaarheid. Zodat gezondheid, kansengelijkheid en bestaanszekerheid niet losse ambities zijn, maar elkaar versterken in het dagelijks leven van bewoners.

Ik ben trots op de samenwerking die dit document mogelijk maakte. Bewoners, partners en professionals hebben samen hun kennis en ervaring ingebracht. Dat maakt dit perspectief niet alleen een gemeentelijk document maar vooral een verhaal van en voor Holtenbroek zelf.

Ik zie ernaar uit om samen verder te bouwen aan een wijk waar iedereen zich thuis kan voelen, waar kinderen een goede start krijgen, jongeren kunnen groeien en ouderen in verbondenheid oud kunnen worden. Een wijk waar iedereen zich huis voelt.

Met hartelijke groet,

Dorrit de Jong
Wijkwethouder Holtenbroek, Zwolle

1. INLEIDING

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Zwolle is een groeiende stad in een bloeiende regio. In de Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen geven we aan hoe we daarmee om willen gaan. De groei van Zwolle vraagt daarbij om behoud en versterking van een vitale samenleving. De Omgevingsvisie is een integraal beleidskader dat vraagt om een gebiedsgerichte vertaling en uitvoeringsstrategie. Holtenbroek is aangewezen als pilot voor deze gebiedsgerichte aanpak. Kenmerkend voor Holtenbroek is, naast generieke Zwolse, een aantal unieke karakteristieken en een hoge ontwikkelingsdynamiek. Holtenbroek heeft daarbij unieke sociaal-ruimtelijke kenmerken die vragen om een integrale benadering.

HOGE ONTWIKKELDYNAMIEK

Holtenbroek is volop in beweging. Langs de Zwartewaterallee zijn meerdere woningbouwprojecten in voorbereiding of uitvoering. Het stedenbouwkundig ontwikkelplan voor de Zwarte Waterzone uit 2021 wordt herzien. In het kader van de woningbouwopgave zijn via de Stadsdeal en Stadsscan locaties verkend voor woningtoevoeging binnen de wijk. Tegelijkertijd spelen opgaven in de wijk: de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen groeit, delen van de wijk zijn verouderd, en Holtenbroek staat voor de uitdagingen van de klimaatadaptatie en energietransitie, waaronder de aanleg van een warmtenet. Deze ontwikkelingen hebben directe invloed op de wijk en haar bewoners. Daarbij is Holtenbroek een wijk waar sociale opgaven spelen, zoals armoede, eenzaamheid, taalvaardigheid, en fysieke en mentale gezondheid. Het toekomstperspectief maakt inzichtelijk hoe deze opgaven kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van Holtenbroek.

HET TOEKOMSTPERSPECTIEF

Het toekomstperspectief voor Holtenbroek beschrijft de gewenste ontwikkelrichting aan de hand van vijf ontwikkellijnen. Deze lijnen dienen als leidraad en afwegingskader voor toekomstige plannen en initiatieven in de wijk. Ze verbinden de sociale kerndoelen uit het Koers Sociaal Domein met de ruimtelijke ambities uit de Omgevingsvisie. Elke ontwikkellijn heeft bouwstenen waarmee de integrale ambities worden vormgegeven. Deze benadering draagt niet alleen bij aan een aantrekkelijke en leefbare wijk, maar versterkt tegelijkertijd ook het sociale weefsel en het welbevinden van bewoners. Het toekomstperspectief vormt in het vervolg het vertrekpunt voor het integrale gebiedsprogramma Holtenbroek.

INTEGRALE OPGAVE: SOCIAAL EN FYSIEK VERBINDEN

De centrale ambitie van het toekomstperspectief is om fysieke ontwikkelingen en sociale doelstellingen met elkaar te verbinden. Zwolle streeft naar een inclusieve stad waarin bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een gezond en actief leven hand in hand gaan met een toekomstbestendige leefomgeving.

SOCIALE AMBITIES

Zwolle streeft naar een vitale en krachtige samenleving die bijdraagt aan brede welvaart. Hiervoor is in 2024 de Nieuwe Koers Sociaal Domein 2024–2030 vastgesteld.

In deze koers zet Zwolle in op drie sociale kerndoelen:

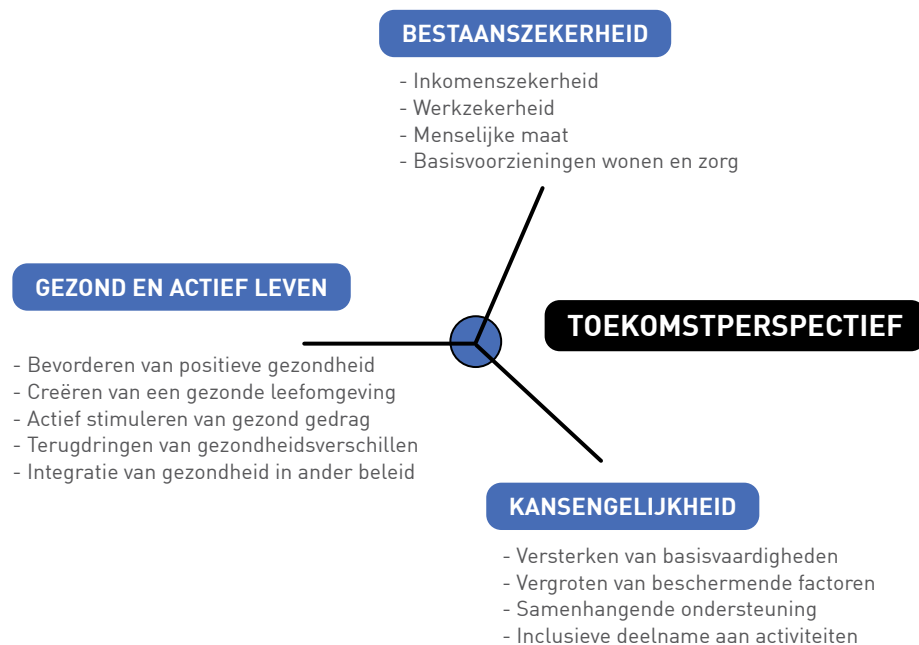
1. Bestaanszekerheid – zorgen voor een stabiel inkomen, toegang tot werk, een passende woning en de benodigde zorg.
2. Kansengelijkheid – het actief verkleinen van sociale achterstanden door gericht te investeren in mensen die extra steun nodig hebben.
3. Gezond en actief leven – het bevorderen van fysieke en mentale gezondheid en het stimuleren van participatie, beweging en een betekenisvol leven.

Deze doelen worden gerealiseerd met een mensgerichte aanpak, waarin maatwerk per individu, gezin of doelgroep centraal staat. Tegelijkertijd is het versterken van de sociale basis – het netwerk waarin mensen samen de gemeenschap vormen – essentieel voor duurzame maatschappelijke impact. Om dit te bereiken zetten gemeente en maatschappelijk partners in op het faciliteren van initiatieven, ontmoeting en samenwerking, zodat inwoners in hun eigen leefomgeving steun en verbondenheid ervaren.

RUIMTELIJKE AMBITIES

Zwolle vertaalt de sociale kerndoelen naar ruimtelijke keuzes, verankerd in de Omgevingsvisie - Ons Zwolle van morgen 2030. De kwaliteiten van de bestaande stad en haar natuurlijke omgeving vormen het 'fundament' van Zwolle. In de Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen staat de ambitie centraal om de ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken. Dit is voor de verdere ontwikkeling van Zwolle vertaald naar de volgende drie kernambities:

- Zwolle wil haar positie als centrumstad in de regio versterken en zet in op Versterken van stedelijkheid en economie. Dit betekent investeren in woningbouw, werklocaties en voorzieningen, met behoud van de menselijke maat en aandacht voor bereikbaarheid en leefkwaliteit.
- De stad streeft naar een klimaatadaptieve inrichting en een energieneutrale leefomgeving en stelt: Zwolle heeft de ambitie in 2040 klimaatbestendig en energieneutraal te zijn. Dit betekent maatregelen

tegen hittestress en wateroverlast en stimulering van duurzame energieopwekking.

- Zwolle heeft vitale, solidaire, gezonde en duurzame stadsdelen. Gezondheid en welzijn zijn leidend in de inrichting van de leefomgeving. Dit betekent aandacht voor groen, ruimte voor beweging, sociale cohesie en vermindering van milieubelasting.

De drager voor dit alles is het menselijk kapitaal dat Zwolle bezit. Zwolle wordt gevormd door alle mensen die in de stad en daaromheen wonen en werken.

AANVULLING OMGEVINGSVISIE

Zwolle werkt aan een aanvulling op de Omgevingsvisie. Als basis hiervoor is het Ruimtelijk Toekomstperspectief (RTP) opgesteld, met plannen voor stad en buitengebied tot 2040 en een doorkijk naar 2050. Dit RTP – in juli 2025 door de raad vastgesteld – vormt vervolgens de inhoudelijke input voor de aanvulling op de Omgevingsvisie. In het RTP zijn meerdere sleutelgebieden benoemd die richting geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Zwolle. Voor Holtenbroek zijn met name de volgende sleutelgebieden van belang:

- De Stadsrivier — bestaande uit het Zwarte Water, het Almelose kanaal, de Nieuwe Vecht, Stadssingel en Willemsvaart — vormt de blauwgroene ruggengraat van Zwolle.
- De Ring, bestaande uit de IJsselallee, Oldeneelallee, Ceintuurbaan, Zwartewaterallee en Blaloweg, relevant als structurerend stedelijk element.

EERSTE STAPPEN GEBIEDSGERICHTE AANPAK

Om de lopende fysieke projecten en activiteiten in goede banen te leiden zijn deze een aantal jaar geleden ondergebracht in een gebiedsprogramma. Met het opstellen van het toekomstperspectief – waarbij sociaal met fysiek verbonden wordt – wordt een duidelijke stap gezet naar de gewenste integrale en gebiedsgerichte benadering van de kansen en opgaven in Holtenbroek.

Ter voorbereiding op de realisatie van het toekomstperspectief is een trendrapportage opgesteld over het sociaal domein in Holtenbroek, bedoeld om (intern) het gesprek over de toekomst van de wijk en haar bewoners te voeden, vanuit sociaal perspectief. Daarnaast is een brede verkenning uitgevoerd naar de maatschappelijke voorzieningen in de wijk, waarmee inzicht is verkregen in de voornaamste opgaven en noodzakelijke verbeteringen. Ook levert het Buurt-voor-buurt-onderzoek 2024 (en van de jaren daarvoor) waardevolle informatie over de feitelijke en ervaren sociale en fysieke staat van de wijk.

Ateliersessie met professionals en wijkplatform

Pop-up participatie in de wijk

PARTICIPATIEPROCES INTEGRALE AANPAK

Het werken aan een sterke sociale basis is een gezamenlijke opgave van gemeenschappen (bewoners), gemeente en (wijk)partners. Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat inwoners versterkt worden in eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie. Doel van de participatie is dan ook een toekomstperspectief voor Holtenbroek dat gedragen wordt door alle betrokken partijen en waarin deze gedeelde verantwoordelijkheid tot uiting komt. In een intensief participatieproces zijn bewoners, wijkpartners en professionals van de gemeente betrokken. Hun kennis en ervaring vormen de basis van het toekomstperspectief. Deze samenwerking wordt voortgezet bij de verdere uitwerking en uitvoering ervan.

HANZA-AANPAK

Er is in de participatie conform de spelregels van de Hanza-aanpak gewerkt. Deze gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- De projectorganisatie is verantwoordelijk voor zorgvuldige participatie.
- Alle Zwollenaren uit Holtenbroek doen mee.
- We gebruiken de kennis en contacten die er al zijn in de wijk.
- We streven er met elkaar naar dat iedereen zich aan het einde van het proces serieus genomen voelt.

De samenwerkingsverbanden tussen gemeente, wijkpartners en bewoners vormden het vertrekpunt voor de participatie, met bekende en vertrouwde gezichten in een veilige omgeving. De omgeving is zoveel mogelijk betrokken via 'wat er al is': bestaande netwerken van sociaalmaatschappelijke partners, het wijkservicepunt en het wijkplatform, momenten (o.a. bij het inloopsprekuren Op Orde en de jongerensoos in het wijkcentrum, en het koffiemoment in de buurtkamers) en communicatiekanalen (bestaande

website, wijkkrant, MijnWijk, Facebook en Instagram). Informatie uit eerdere participatietrajecten, zoals voor de dijkversterking en het buurt-voor-buurtonderzoek, is meegenomen in het participatietraject.

STICHTING WIJKPLATFORM HOLTENBROEK

Het wijkplatform heeft een bijzondere rol gehad in de participatie. De werkgroepen Sprekers Holtenbroek en Wijkmakers, onderdeel van het wijkplatform, zijn specifiek betrokken geweest. Zij hebben zowel meegedaan in de Ateliersessie met professionals als met de participatie in de wijk. Zij hadden – net als andere partijen zoals Sportservice Zwolle en Travers Welzijn – een sleutelrol in het bereiken van doelgroepen die voor de gemeente minder zichtbaar zijn en bewoners die niet zo snel naar een bijeenkomst komen. Via de werkvorm Bewoners-bevragen-bewoners hebben zij toekomstgesprekken gevoerd. Het Wijkplatform Holtenbroek is positief en enthousiast over deze vorm van participatie en wil deze werkwijze in de toekomst ook zelf inzetten bij projecten in de wijk.

PARTICIPATIE IN EEN VOGELVLUCHT

De participatie was uitgebreid en divers om zo veel mogelijk inwoners te bereiken. Holtenbroek kent een diverse bevolking waarbij niet alle inwoners het gesprek met de gemeente opzoeken. Om toch zoveel mogelijk mensen te bereiken zijn de volgende middelen ingezet:

- **Ateliers:** de vier atelierssessies samen met ambtenaren, wijkprofessionals en het bewonersplatform hebben een belangrijke rol gespeeld in het opstellen van het toekomstperspectief. Er is gebruikgemaakt van allerlei werkvormen. Zo is aan de hand van gesprekken, stellingen, kaarten en mindmaps telkens de inhoud verfijnd en verrijkt.
- **Communicatie:** er is een breed scala aan communicatiemiddelen ingezet, waaronder de wijkkrant, de website en sociale media, om een zo groot mogelijke groep te bereiken. De middelen zijn in begrijpelijk Nederlands en meertalig (Arabisch en Engels) vormgegeven en verspreid met behulp van het projectteam en wijkpartners (o.a. Travers Welzijn, deltaWonen en SWZ).
- **Wijklab en pop-up Mini-lab:** er is een wijklab georganiseerd waarin voor thema's als mobiliteit, wonen en voorzieningen de opgaven en kansen zijn verkend. De opkomst was beperkt tot de bekende gezichten en was weinig divers. Om een bredere doelgroep te bereiken zijn vervolgens pop-up minilabs op verschillende momenten en plekken in de wijk georganiseerd. Op deze wijze is er aangesloten bij verschillende activiteiten in het wijkcentrum, en zijn gesprekken gevoerd tijdens o.a. het koffiemoment van Syrische mannen, en tijdens

de maandelijkse maaltijd in de Verrijzeniskerk.

- **Digitale enquête:** om breed input te verzamelen over de huidige situatie en ideeën te delen is een enquête op de website en sociale media onder de aandacht gebracht.
- **Ideeënbusen:** Op diverse plekken in de wijk, zoals in de buurtkamers, moskeeën, kerk en bij de food bar in het winkelcentrum zijn ideeënbusen geplaatst waarin mensen ansichtkaarten met ideeën konden posten. Dit is tweemaal met verschillende sets vragen gedaan.
- **Bewoners-bevragen-bewoners:** er is een vragenlijst opgesteld die door actieve bewoners is afgenomen in hun eigen netwerk. Zo is input verzameld bij bewoners die niet zo snel hun gezicht laten zien bij de reguliere participatiemomenten. Actieve bewoners hebben hiermee zelf de regie genomen.
- **Wijklab XL:** in de wijk is een afsluitende bijeenkomst georganiseerd in de vorm van een informatiemarkt om bewoners te informeren over het toekomstperspectief en om inbreng te verzamelen. Op deze informatiemarkt stonden informatievoorziening, kennisdeling en ideevorming centraal. De bijeenkomst is samen met het gebiedsprogramma Holtenbroek opgezet, waardoor ook andere lopende projecten onderdeel waren van de markt.

In het participatiejournaal is een uitgebreidere terugkoppeling en reflectie van de participatie opgenomen.

LEESWIJZER

Het toekomstperspectief start na de inleiding met de foto van de wijk. Hierin wordt de huidige (fysiek en sociale) staat van de wijk in beeld gebracht aan de hand van een historische terugblik, de sociale en fysieke staat van de wijk met waarden, opgaven en kansen en de essentie van de opgaven (hoofdstuk 2). Basis van dit hoofdstuk is de SWOT-analyse (sterkte-zwakte-kansen-bedreigingen analyse), opgenomen in de bijlage. Vervolgens worden aan de hand van vijf ontwikkellijnen de ambities voor de toekomst geschetst (hoofdstuk 3). De ontwikkellijnen zijn uitgewerkt en vertaald naar een integraal toekomstperspectief (hoofdstuk 4). Ook wordt een aantal belangrijke plekken toegelicht. Tenslotte wordt afgesloten met het vervolgproces (hoofdstuk 5).

2. FOTO VAN HOLTENBROEK

BLIK OP HET VERLEDEN

EEN NAOORLOGSE UITBREIDINGSWIJK

(Bron: Licht, lucht en ruimte 2.0, Het Oversticht - Zwolle, 2015)

Op 17 september 1958 werd in de polder Holtenbroek de eerste paal in de grond geslagen voor de bouw van een nieuwe woonwijk. Deze nieuwe wijk, vernoemd naar de gelijknamige polder, kent een ruimtelijke opzet die exemplarisch is voor de naoorlogse wijkgedachte: een groene, overzichtelijke en functionele wijk, ontworpen vanuit het perspectief van de mens en zijn dagelijkse leefomgeving. Bijzonder aan Holtenbroek is de centrale ligging van een groen assenkruis, dat de wijk in vier buurten verdeelt. Dit assenkruis vormt de ruggengraat

van de wijk en herbergt belangrijke maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, kinderopvang, een kerk, zorgvoorzieningen, enkele woongebouwen en het winkelcentrum.

De bebouwing in de woonbuurten bestaat vooral uit portiekflats, rijtjeswoningen en flats van drie tot vijf bouwlagen, opgenomen in een structuur van herhalende stempels. Een stempel is een vaste combinatie van huizen, straten en groen die telkens op dezelfde manier terugkomt in een buurt. Elk stempel heeft z'n eigen binnenterrein, straatjes en vaak wat speelruimte of groen erbij.

Er zijn verschillende stempels. Binnen de buurten bestaan deze voornamelijk uit rijwoningen en/of portiek-etagewoningen (maximaal vier verdiepingen). Aan de randen van de buurt bestaan de stempels uit repeterende, vaak hogere galerij- of portiekflats in het groen. Hoogbouw is strategisch ingezet: als buffer langs infrastructuur (zoals de A28), als beëindiging van zichtlijnen of als landmark aan de rand van het landschap. Deze opzet voorziet in variatie voor verschillende huishoudens, terwijl de repeteerbare bouwvormen het mogelijk maakten om snel en efficiënt te bouwen.

De collectieve buitenruimte is bedoeld als dé plek voor ontmoeting, spel en gemeenschapsvorming. De verhouding tussen bebouwing en open ruimte is zorgvuldig afgestemd, met oog voor maat, schaal en gebruik.

Historische foto Holtenbroek

Verkeer en verblijf zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden in Holtenbroek. De wijk is ontsloten via een netwerk van hoofdwegen en buurtstraten, terwijl voetgangers en fietsers ook gebruik kunnen maken van aparte achterpaden. Deze achterpaden, ontworpen als ontsluitingsroutes aan de achterkant van woningen (voor afvalinzameling, fietsenstalling en als nooduitgang), waren ook bedoeld om de voorkant van de woningen rustig (verkeersluw) en groen te houden.

VANAF DE JAREN 1970

Vanaf de jaren zeventig verslechterde de kwaliteit van de wijk, en deze voldeed steeds minder aan de wooneisen. De eerste bewoners trokken weg en werden opgevolgd door nieuwe bewonersgroepen. De goedkope huurwoningen trokken mensen met lage inkomens aan, wat leidde tot een concentratie van kwetsbare huishoudens. Er werd bezuinigd op onderhoud van gebouwen en openbare ruimte die toe waren aan een opknapbeurt. Het gebruik van het groen veranderde: van een plek voor spel en ontmoeting naar een anonieme, slecht onderhouden ruimte. De wijk kreeg een negatief imago, met een toenemende concentratie van sociale problemen.

HERSTRUCTURERING IN DE JAREN 1990–2012

De herstructurering van Holtenbroek in de jaren '90 was een reactie op een combinatie van fysieke, sociale en economische problemen in de wijk. Veel portiekwoningen uit de jaren 50–60 waren van matige bouwkwaliteit en voldeden eind twintigste eeuw niet meer aan de eisen en wensen van bewoners: te klein, slecht geïsoleerd en onvoldoende comfortabel. Daarnaast kampte de wijk met een opeenstapeling van sociale problematiek: hoge werkloosheid, lage inkomens, sociaal isolement en een zwakke sociale structuur. Er was weinig variatie in woningtypen en inkomens, waardoor menging van bewonersgroepen uitbleef. Ook de openbare ruimte was sterk verouderd, bood weinig sociale controle en onvoldoende kwalitatieve ontmoetingsplekken. Al deze factoren samen gaven aanleiding tot een ingrijpende herstructurering.

De aanpak richtte zich op het verbeteren van de leefbaarheid, betere doorgroeimogelijkheden en het doorbreken van sociaaleconomische concentraties. In eerste instantie werd geïnvesteerd in de openbare ruimte. Vanaf 2000 begon de fysieke vernieuwing van Holtenbroek 1 (Muziekwijk), met sloop van een groot deel van de woningvoorraad en nieuwbouw van huur- én koopwoningen in verschillende segmenten. Deze ingreep vergde uitverhuizing van bewoners, en had als doel ook economisch sterkere huishoudens aan te trekken en een evenwichtiger bewonersmix te creëren. De nieuwe opzet bracht meer variatie, hofjesstructuren en minder nadruk op de auto in delen van de wijk. Tegelijkertijd werd gewerkt aan sociale samenhang

en veiligheid. Het winkelcentrum werd verplaatst naar het hart van de wijk. Seniorenwoningen werden toegevoegd (Fermate), evenals woningen aan de Handellaan en Verhulststraat. Het Deltion College vestigde zich bij de entree van de wijk en fungeert als poort. Bij de herstructurering is bewust afgeweken van de stedenbouwkundige opzet van de jaren 60; het verbeteren van leefbaarheid stond centraal. De aanpak was onderdeel van het landelijke ISV-beleid (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) en kwam tot stand in samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties, marktpartijen en bewoners. Holtenbroek werd een voorbeeldwijk voor stedelijke vernieuwing.

JAREN 2012 TOT NU

In de afgelopen twee decennia is er veel veranderd in Holtenbroek. De wijk heeft zich positief ontwikkeld op het gebied van leefbaarheid en sociale veiligheid. Het groene karakter is behouden gebleven. Er is flink geïnvesteerd: woningen zijn gesloopt, vernieuwd of duurzaam gerenoveerd. Ook de buitenruimte is aangepakt, met nieuwe speelplekken, een Cruyff Court, gemeenschappelijke buurttuinen en versterking van de dijk langs het Zwarte Water. Het wijkwinkelcentrum aan het Bachplein werd in 2020 gerenoveerd. Tegelijk blijft Holtenbroek een wijk met relatief veel inwoners in kwetsbare situaties, en blijft aandacht voor veiligheid nodig. Op gebieden als leefbaarheid, veiligheid en gezondheid scoort de wijk duidelijk onder het Zwolse gemiddelde.

Bij de vernieuwing van Holtenbroek 1 is er meer ruimte gemaakt voor groen en spelen in de openbare ruimte.

Aan de Palestrinalaan zijn twee (van de vier) flats verduurzaamd en gerenoveerd. Hierbij zijn ook de plinten getransformeerd naar wonen.

Het nieuwe wijkcentrum is zeer geliefd bij bewoners.

DE WIJK SOCIAAL

SOCIALE STAAT VAN HOLTENBROEK

De huidige sociale staat van de wijk is in beeld gebracht door het uitvoeren van verschillende onderzoeken: de Trendrapportage sociaal domein in Holtenbroek, de Brede Verkenning Maatschappelijke Voorzieningen en het Buurt voor buurtonderzoek 2024. Het beeld van de wijk dat ontstaat uit de onderzoeken is dat ondanks een sterk sociaal kapitaal en weerbaarheid onder bewoners, er toch een groep op sociaal gebied achterblijft en dat vraagstukken als armoede, eenzaamheid, taalvaardigheid, onderwijsachterstanden, zelfredzaamheid en mentale en fysieke gezondheid in Holtenbroek meer spelen dan gemiddeld voor Zwolle. De arbeidsmarktpositie van bewoners is kwetsbaar. De werkloosheid ligt structureel boven het Zwolse gemiddelde, en stress door geldzorgen houdt veel mensen gevangen in een vicieuze cirkel van achterstand.

Het algemene beeld dat ontstaat is dat van een wijk waarin de buurten veel sociaaleconomische kenmerken delen, met uitdagingen op dit gebied, waarbij bewoners van Holtenbroek I gemiddeld een sterkere sociaaleconomische positie hebben, mede door de ingrijpende vernieuwing aldaar. Wie werk heeft, genoeg geld om rond te komen en een sociaal netwerk, leeft vaak gezonder en voelt zich zekerder. Omdat de situatie in Holtenbroek I gunstiger is, scoren bewoners daar ook beter op gezondheid en welzijn dan in de rest van de wijk.

BUURT VOOR BUURT ONDERZOEK

In het algemeen kan worden gesteld dat de wijk Holtenbroek over de jaren heen een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt, met investeringen in zowel de fysieke omgeving als in het verbeteren van veiligheid en sociale programma's. Sinds 2012 is er een stabiele en overwegend positieve trend zichtbaar geweest, al werd in 2020 een lichte terugval in de veiligheid waargenomen, mede als gevolg van enkele incidenten en wisselingen binnen het team van wijkprofessionals.

Uit de recente uitkomsten van het Buurt voor Buurt onderzoek 2024 komt echter naar voren dat in bepaalde delen van de wijk nieuwe uitdagingen spelen. Zo laat de buurt Holtenbroek II een sterke daling van de veiligheidsindex zien. Daarnaast wijzen de resultaten in Holtenbroek 2 en Holtenbroek 3 op opvallende scores op het gebied van verhuiscapaciteit, ervaren gezondheid, en financiële druk (moeilijk rondkomen), wat mogelijk duidt op een groeiende onvrede over de woon- en

leefomstandigheden. Verder laat Holtenbroek IV zorgwekkende uitkomsten zien met betrekking tot inkomen, eenzaamheid en kwaliteit van leven.

De sociale index blijft een gemengd beeld geven: enerzijds is er een afname van het aantal kwetsbare inwoners (met name in Holtenbroek I), maar anderzijds laten de nieuwe onderzoeksresultaten zien dat in delen van de wijk signalen zijn van achterblijvende welzijnsindicatoren. Deze uiteenlopende uitkomsten benadrukken dat, ondanks de positieve investeringen en de lange termijn ontwikkeling, het beleid voor wijkverbetering en de ondersteuning van bewoners onverminderd aandacht behoeft.

Door de unieke positie van Holtenbroek op de Zwolse woningmarkt en haar specifieke demografische kenmerken wordt verwacht dat de instroom van nieuwe bewoners, mede door de toevoeging van zo'n 1.500 wooneenheden, zal blijven toenemen. Daarom is het essentieel dat het beleid dat in 2021 werd ingezet, niet alleen wordt voortgezet, maar ook flexibel wordt aangepast om adequaat in te spelen op de nieuwe knelpunten die uit het recente onderzoek naar voren komen.

Ik ken veel van de wijkwerkers niet. Ergens zouden ze een foto moeten ophangen en nieuwe medewerkers zouden zich moeten komen voorstellen.

EEN MULTICULTURELE WIJK

Wat betreft herkomst en culturele achtergrond van wijkbewoners is Holtenbroek duidelijk diverser dan de rest van de stad. In Holtenbroek 2, 3 en 4 heeft respectievelijk 40, 45 en 42% van de wijkbewoners een migratieachtergrond. In Holtenbroek 1 is dat 35%, nog altijd ruim boven het Zwolse gemiddelde van 20%.

BESTAANSZEKERHEID

Binnen Holtenbroek zijn sociaaleconomische verschillen groot. Zo is met name in Holtenbroek 2, 3 en 4 sprake van een lage bestaanszekerheid. In Holtenbroek 2 leeft 19% van de huishoudens onder of rond het sociaal minimum, in Holtenbroek 4 is dit 20%. Ter vergelijking: in Zwolle als geheel is dat 8%. In Holtenbroek 1 ligt dit percentage op 8%, waarmee deze buurt zich positief onderscheidt. De werkloosheid ligt in Holtenbroek fors boven het Zwolse gemiddelde van 7%: 15, 12 en 18% in respectievelijk Holtenbroek

2, 3 en 4. De huishoudenssamenstelling draagt bij aan deze kwetsbaarheid: in Holtenbroek 2 en 3 komt het aandeel eenoudergezinnen boven de 10% uit. Dit heeft directe impact op zowel economische zelfstandigheid als op de kansen van kinderen; kinderen uit lage-inkomensgezinnen en eenoudergezinnen lopen statistisch gezien vaker achterstanden op school op. Bewoners hebben dus vaker moeite om financieel rond te komen, wat leidt tot chronische stress. Het opleidingsniveau van de bewoners van Holtenbroek is gemiddeld lager dan voor bewoners van Zwolle. In Holtenbroek 1 is de situatie van veel bewoners stabiel, met een werkloosheidspercentage op het stedelijk gemiddelde en een kleiner aandeel huishoudens in armoede.

KANSENGELIJKHEID

Naast vergrijzing en individualisering voltrekt zich in Holtenbroek een bredere maatschappelijke meerdeling. De ruimtelijke concentratie van huishoudens met lage inkomens werkt door in het onderwijs. Scholen in Holtenbroek kennen gemiddeld lagere schooladviezen en een hoog aandeel leerlingen (29%) met ouders zonder startkwalificatie (minimaal havo/vwo of mbo-2). Kinderen groeien vaker op in armoede en bewoners ervaren minder vertrouwen in instituties. Verschillen in opleiding, inkomen en gezondheid leiden tot gescheiden leefwerelden. Dit versterkt de maatschappelijke 'meerdeling': niet twee groepen, maar meerdere gescheiden leefwerelden waarin bewoners elkaar nauwelijks ontmoeten. Binnen Holtenbroek is dit zichtbaar in het contrast tussen Holtenbroek 1 (vernieuwd, koopwoningen) en de overige buurten.

UIT DE PARTICIPATIE: THUISGEVOEL

Veel bewoners voelen zich thuis in Holtenbroek en hebben goed contact met hun buren. De onderlinge sfeer wordt omschreven als vriendelijk en sociaal: mensen zorgen voor elkaar en zijn bereid te helpen. Wat ze fijn vinden aan Holtenbroek is de goede woning, vriendelijke buren, het groen en de natuur in de buurt, en de voorzieningen. Tegelijkertijd zien sommigen ruimte voor verbetering, vooral in het contact tussen bewoners met verschillende achtergronden. Dat onderlinge begrip en verbondenheid versterkt kunnen worden, wordt breed gedeeld. Er is behoefte aan plekken in de wijk waar mensen elkaar makkelijk kunnen ontmoeten, ongeacht leeftijd of achtergrond. Zulke ontmoetingsplekken kunnen bijdragen aan meer verbondenheid en aandacht voor bewoners die zich eenzaam voelen. Niet iedereen voelt zich even vrij in hun woonkeuze. Sommige bewoners ervaren de wijk als een plek waar ze in vastzitten vanwege de krapte op de woningmarkt of het beperkte woningaanbod qua type en diversiteit.

Groene assenkruis aan de Mozartlaan

GEZOND EN ACTIEF LEVEN

Ook op het gebied van gezondheid is het beeld in Holtenbroek gemiddeld minder gunstig dan elders in Zwolle. De ervaren gezondheid van inwoners in Holtenbroek 2 en 3 (respectievelijk 66 en 68% ervaart de mentale en fysiek gezondheid als zeer goed) is lager dan gemiddeld in Zwolle, waar dit voor 83% van de inwoners geldt. In Holtenbroek 1 zijn de gezondheidsuitkomsten met 80% gunstiger, wat samenhangt met een hogere sociaaleconomische positie. Holtenbroek 4 scoort boven het Zwolse gemiddelde met 85%.

In Holtenbroek komt ernstig overgewicht vaker voor volgens het RIVM. In Holtenbroek 3 heeft naar schatting 21% van de inwoners ernstig overgewicht, gevolgd door Holtenbroek 4 met 20% en Holtenbroek 2 met 19%. In Holtenbroek 1 ligt het percentage op 17%. Deze cijfers liggen allemaal boven het Zwolse gemiddelde van 16%.

In Holtenbroek wordt minder gesport dan gemiddeld in Zwolle. Waar in de stad 57% van de inwoners wekelijks sport, ligt dit percentage in Holtenbroek 2 en 3 met respectievelijk 42% en 43% beduidend lager. In Holtenbroek 1 sport 53% wekelijks, iets onder het gemiddelde. Alleen Holtenbroek 4 komt met 57% gelijk uit aan het Zwolse gemiddelde.

De leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in Holtenbroek worden over het algemeen als minder goed ervaren dan gemiddeld in Zwolle. In drie van de vier buurten liggen de scores op deze thema's structureel onder het stedelijk gemiddelde. Alleen Holtenbroek 1 laat een positiever beeld zien, mede als gevolg van stedelijke vernieuwing en een stabielere bevolkingssamenstelling. Bewoners ervaren overlast en onveiligheid als gevolg van criminaliteit, onbegrepen/verward gedrag, alcoholisme en drugsgebruik, maar ook sociale onveiligheid op plekken met weinig sociaal toezicht.

Bewoners ervaren op sommige plekken veel overlast en onveiligheid, o.a. door concentratie en aantrekkende werking op kwetsbare groepen. Dit komt ook terug in de resultaten van buurt-voor-buurt. Voorbeelden: Palestrinalaan (sociale huur) en koopappartementen Beethovenlaan met grote concentraties aan begeleid wonen onder begeleiding van diverse zorgbureaus.

Andantepad in het groene assenkruis

UIT DE PARTICIPATIE: VEILIGHEID

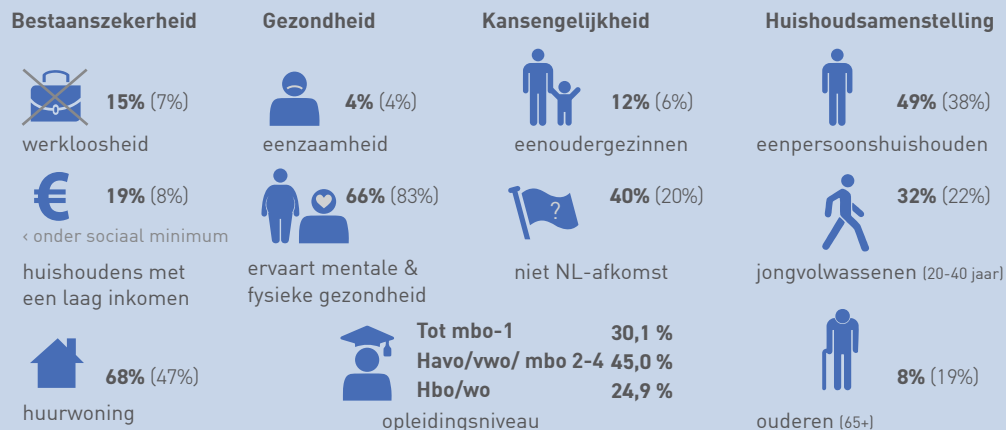
Bewoners ervaren overlast van onder andere drugshandel en vuurwerk, en door toename van het aantal dak- en thuislozen. Ook het ontbreken van zichtbare politie of een herkenbaar aanspreekpunt in de wijk draagt bij aan gevoelens van onveiligheid. De wijkagent wordt weinig gezien, en zonder politiepost weten bewoners niet goed waar ze verdachte situaties kunnen melden. De zichtbaarheid van wijkwerkers wordt eveneens gemist; veel bewoners kennen hen niet en stellen voor dat nieuwe medewerkers zich actief voorstellen. Een belangrijk punt van zorg is het gebrek aan handhaving en toezicht. Bewoners geven aan dat er onvoldoende wordt opgetreden tegen ernstige overlast, terwijl kleine overtredingen juist streng worden beboet.

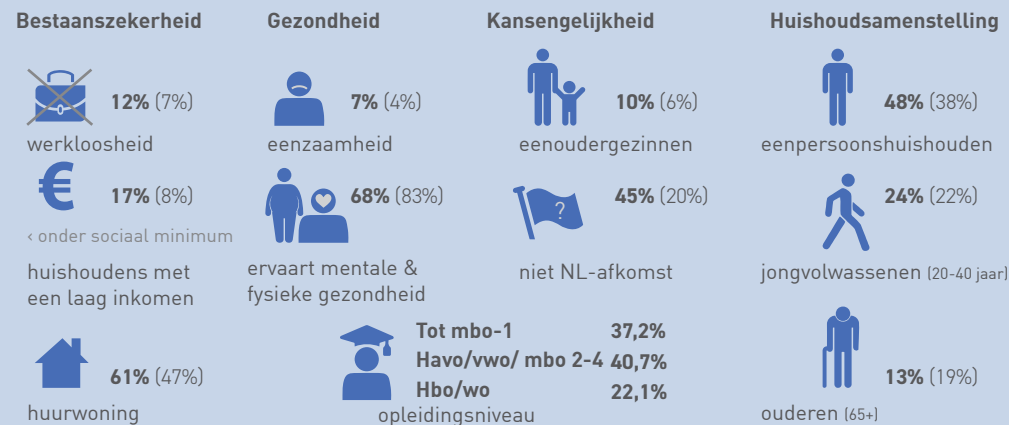
Groene wijk met veel speelplekken

CIJFERS PER BUURT

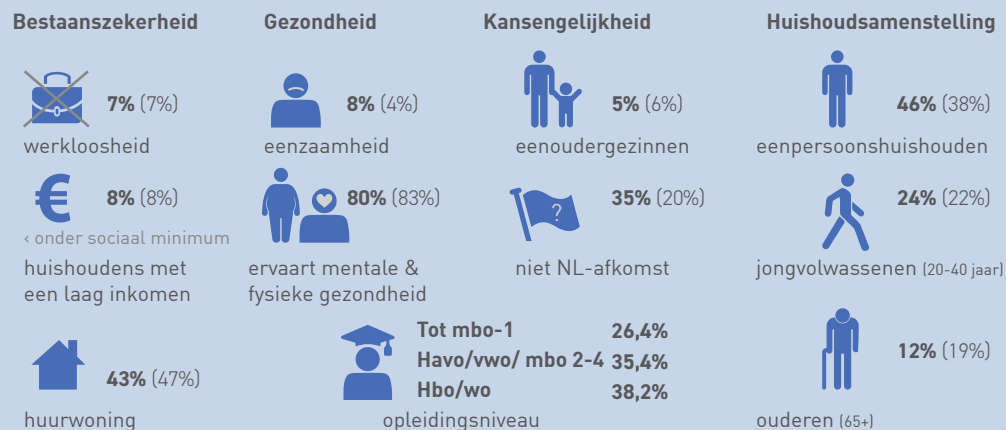
HOLTENBROEK 2 2.658 INWONERS

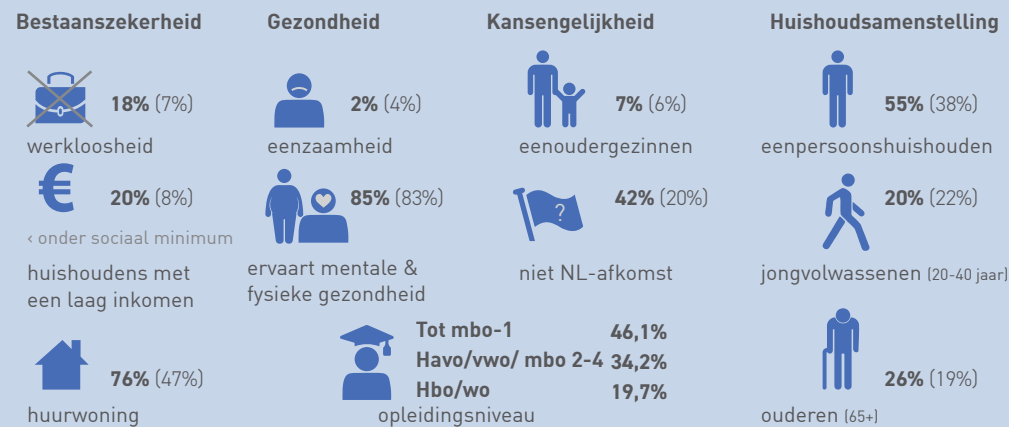
HOLTENBROEK 3 2.300 INWONERS

HOLTENBROEK 1 1.892 INWONERS

HOLTENBROEK 4 3.182 INWONERS

* In dunne letters: cijfers Zwolle

** Bron: Buurt-Voor-Buurt Onderzoek 2024

*** Zie voor extra data: SWOT-bijlagen

WAARDEN

- Culturele diversiteit
- Goede samenwerking tussen gemeente, politie, corporaties, welzijn en wijkpartners.
- Sociaal wijkteam
- Welzijnswerk Travers Welzijn met inzet op het versterken van de leefbaarheid, het ondersteunen van bewoners (initiatieven) en het bevorderen van participatie en welzijn van mensen.
- Sociale Raadsliden en Op Orde (onderdeel van o.a. WijZ) met inzet op bevorderen van positieve gezondheid, welzijn in brede zin, schulden en bestaanszekerheid.
- Sportservice Zwolle
- Sociale voorzieningen:
 - Wijkcentrum met breed programma voor jong en oud
 - Wijkboerderij met activiteiten voor bewoners (speelplek, stadstuinen en kinderopvang)
 - Huis van Kansen
 - Buurtkamers van de corporaties
- Sportvoorzieningen:
 - Sportverenigingen,
 - Cruyff Court
- Vrijetijd:
 - Moestuinenvereniging AA-tuinen,
 - Buurt moestuinen
- Winkelcentrum met pleintje als ontmoetingsplek voor de hele wijk
- Religieuze instellingen (kerken en moskeeën) met activiteiten en ondersteuning
- Zelforganisaties van culturele gemeenschappen met activiteiten en ondersteuning
- Vrijwilligerswerk en stages bij welzijnsorganisaties en corporaties
- Breed onderwijsaanbod: BO, SBO, KDV, BSO, VO (Lassus campus) en MBO (Deltion College en Cibap)
- Wijkplatform Holtenbroek
- Actieve sleutelfiguren zoals vertalers en betrokken bewoners
- Zorginstellingen
- Ouderenzorg: WijZ (inclusief WerV), Vitaal en Veilig Thuis, Vereen (Havezate)
- Woonzorgcentrum Fermate met buurtrestaurant De Balie (2x per week)

Wijkboerderij de Klooienberg

UIT DE PARTICIPATIE: LEEFOMGEVING

Naast onveiligheid speelt de fysieke leefomgeving een grote rol in de ervaren kwaliteit van wonen. Bewoners noemen de verkeers- en parkeersituatie, zwerfvuil, het beperkte winkel- en voorzieningenaanbod, het gebrekkige onderhoud van de straten (zoals ongelijke verharding) en het groen als knelpunten. Tegelijkertijd zien bewoners kansen voor verbetering: zij pleiten voor passende voorzieningen, (met name langs voetpaden zoals aan de Bachlaan en Mozartlaan), een zorgvuldige inrichting van de openbare ruimte en gezamenlijke inzet voor een schonere wijk. Ze noemen het aanpakken van parkeer- en verkeersproblemen, en verdere vergroening, met name rond het winkelcentrum. Dit gebied zou autoluwer kunnen worden ingericht, met meer ruimte voor wandelen, fietsen en groen – bijvoorbeeld langs de as van de Bachlaan. Sommige bewoners pleiten zelfs voor het omliggen van het autoverkeer over de Bachlaan. Een nette omgeving vergroot volgens bewoners het verantwoordelijkheidsgevoel en het onderlinge contact. Ook renovatie van woningen, een sterkere uitstraling van de wijk en meer plekken voor ontspanning worden als wenselijk genoemd. Tot slot wordt ook erkend dat Holtenbroek in vergelijking met 20 à 30 jaar geleden aanzienlijk veiliger en leefbaarder is geworden.

OPGAVEN

Bestaanszekerheid

- Er is behoefte aan versterking van bestaanszekerheid, met name in Holtenbroek 2, 3 en 4, waar het aandeel huishoudens onder of rond het sociaal minimum beduidend hoger ligt dan in de rest van Zwolle.
- Ondersteuning op het gebied van participatie, taal, administratie en digitale vaardigheden, ten behoeve van het verbeteren van de bestaanszekerheid. De hoge werkloosheid vraagt om structurele aandacht, deze ligt ruim boven het stedelijk gemiddelde van 7%.

Kansengelijkheid

- De sociale ongelijkheid tussen de buurten binnen Holtenbroek neemt toe, waarbij Holtenbroek 1 zich positief onderscheidt, maar de overige buurten achterblijven op het gebied van inkomen, werk en gezondheid. De opgave is het stoppen van de groeiende ongelijkheid en deze te verkleinen.
- De schoolprestaties en onderwijskansen staan onder druk, met een laag gemiddeld schooladvies en een hoog aandeel kinderen met ouders zonder startkwalificatie (29%). Opgave is om aan kansengelijkheid (voor kinderen) te werken.
- De armoede onder kinderen is hoog, met 21% van de kinderen die opgroeit in een huishouden met lage inkomens, bijna drie keer zoveel als het stedelijk gemiddelde. Een opgave is om de inkomenspositie van huishoudens te verbeteren en kinderen een beter perspectief te bieden.
- Het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt,

vooral onder jongeren, door onderwijs beter, breder en langer in te zetten:

- Beter: kwaliteit van onderwijs verhogen en goed aansluiten bij de praktijk.
- Breder: niet alleen kennis, maar ook vaardigheden zoals digitale geletterdheid, sociale vaardigheden, etc..
- Langer: jongeren stimuleren om langer door te leren, bijvoorbeeld via MBO, HBO of Leven Lang Ontwikkelen o.a. door bij- en omscholing of praktijkleren.
- Het realiseren van ontmoetingsplekken voor jongeren (toegankelijk en inclusief).
- Ontmoeting en sociale participatie voor jongeren (ten behoeve van gelijke kansen en bestaanszekerheid) en (jong)volwassenen.
- Ondanks het brede schoolaanbod in Holtenbroek weerspiegelt de schoolkeuze de segregatie in de wijk. Meer uitwisseling en ontmoeting tussen kinderen van verschillende achtergronden – bijvoorbeeld via gemengdere scholen – kan bijdragen aan het verkleinen van ongelijkheid en het versterken van kansengelijkheid.
- Grote behoefte aan maatschappelijke ondersteuning in Holtenbroek 2, 3 en 4, ondanks breed bestaand aanbod.

Foto uit de wijk

Gezond en actief leven

- De gezondheidsachterstanden in Holtenbroek 2 en 3 zijn aanzienlijk, met lagere sportdeelname, hoger overgewicht en een lagere ervaren (fysiek en mentale) gezondheid dan gemiddeld in Zwolle.
- Eenzaamheid en sociaal isolement komen veel voor, vooral onder alleenwonenden.
- De vergrijzing vraagt om passende woon- en zorgvoorzieningen, gezien de verwachte toename in grijze druk en de vraag naar geschikte woonvormen.
- De hoge woonmobiliteit in de wijk belemmert sociale binding, doordat bijna de helft van de bewoners er korter dan vijf jaar woont en slechts een derde langer dan tien jaar.
- Het verminderen van (jeugd)criminaliteit en sociale onveiligheid, met name in Holtenbroek 2 en 3.
- Fysieke leefomgeving scoort in drie van de vier buurten onder het stedelijk gemiddelde, wat zich uit in lagere waardering voor veiligheid, leefbaarheid en sociale cohesie. Dat vraagt om een aantrekkelijke en veilige buitenruimte (Buurt voor buurtonderzoek 2024).
- De fysieke en mentale gezondheid van bewoners vraagt om nabijheid van eerstelijnszorg in Holtenbroek.
- De concentratie van verhuur aan cliënten van zorgbureaus in particulier bezit zet de leefbaarheid onder druk.
- Capaciteit aan wijkagenten en BOA's staat onder druk. Dit heeft effect op de zichtbaarheid en aanwezigheid in de wijk, wat weer effect heeft op de ervaren veiligheid.

KANSEN

- Beter benutten van de sociale netwerken: hoewel sociale cohesie (tussen groepen) soms ontbreekt of onder druk staat, zijn er ook sterke sociale netwerken onder een deel van de bewoners. Die verbondenheid biedt aanknopingspunten voor bewonersinitiatieven t.b.v. een bredere participatie en verbinding.
- Beter benutten van de multiculturele identiteit: de bestaande culturele diversiteit in de wijk kan bijdragen aan een levendige, inclusieve gemeenschap, mits er ruimte is voor ontmoeting, uitwisseling en meertalige communicatie.
- De hoge mate van eenpersoonshuishoudens vraagt om andere vormen van sociale cohesie, wat kansen biedt voor nieuwe woonvormen en gemeenschapsgericht gebruik van publieke ruimte.
- Nieuwe woningbouwprojecten kunnen bijdragen aan een meer gemengde bewonerssamenstelling en een evenwichtiger buurt. Dit vraagt wel om maatwerk passend bij de huidige samenstelling en woonbehoefte in de wijk.
- Benutten van potentieel jong talent: de relatief jonge bevolking biedt mogelijkheden voor activering en talentontwikkeling, met een groot aandeel mensen tussen 25 en 39 jaar in de toekomst (zie bijlage SWOT-analyse).
- Benutten van het arbeidspotentieel: de arbeidspotentie onder bewoners zonder werk kan benut worden via wijkgerichte scholing (opleidingen of cursussen in of nabij de wijk) en leerwerktrajecten, zeker gezien de bevolking relatief jong is.

Plas aan de Bachlaan

UIT DE PARTICIPATIE: GEZONDHEID EN DAGELIJKS LEVEN

Bewoners geven aan actief te zijn. Ze bewegen vaak, de meerderheid houdt van fietsen, wandelen en lopen in de wijk. Ze ervaren soms stress, waarbij de meest voorkomende oorzaken financiële zorgen of gezondheidsproblemen van henzelf of een dierbare zijn. Sommigen krijgen stress van hun woonsituatie of het gedrag van andere mensen – denk aan afval in de wijk of onveilige verkeerssituaties.

DE WIJK FYSIEK

Holtenbroek is een groene naoorlogse stadswijk, opgebouwd uit vier buurten, elk met een eigen karakter, structuur en woningaanbod. De wijk ligt gunstig ten opzichte van de binnenstad en het buitengebied, met groene zones aan de randen en het Zwarte Water aan de westzijde. Het centrale groene assenkruis doorsnijdt de wijk, en verbindt voorzieningen, openbare ruimte en groenstructuren. De ruimtelijke opzet is ruim, maar ook versnipperd door hekken, gesloten binnenterreinen en soms een gebrek aan dwarsverbindingen voor langzaam verkeer. Uitzondering hierop is Holtenbroek 1 door de vernieuwing aldaar.

De woningvoorraad bestaat grotendeels uit sociale huurwoningen in portiekflats en rijwoningen uit de jaren '50 tot en met de jaren '70. Het aandeel sociale huurwoningen is in de buurten Holtenbroek 1, 2, 3 en 4 respectievelijk 35, 53, 53 en 63%. Holtenbroek 1 is grotendeels vernieuwd en bevat een meer gemengd aanbod. In Holtenbroek 4 zijn er relatief veel zorgwoningen door de aanwezigheid van De Havezate en het Fermate complex. De overige buurten kennen een relatief eenzijdige voorraad, met weinig variatie

Ik zou best in de wijk willen werken; dat scheelt reiskosten (bus).

in woningtypologie, prijsklassen of woonvormen. Er is beperkt aanbod voor starters, jongeren en ouderen, wat de doorstroming belemmert. Doordat deze groepen geen passende woning kunnen vinden – bijvoorbeeld jongeren die niet kunnen uitstromen uit het ouderlijk huis, gezinnen die niet kunnen doorverhuizen naar een grotere woning, of ouderen die geen geschikte gelijkvloerse woning vinden – blijven zij langer in hun huidige woning. Dit houdt woningen bezet die juist voor andere doelgroepen geschikt zouden zijn, waardoor de hele woonketen vastloopt.

De particuliere huursector is vaak verouderd en moeilijk te verduurzamen. Deze woningen hebben vaak lage energieprestaties, wat betekent dat verduurzaming relatief duur en technisch complex is; verduurzaming is financieel onaantrekkelijk vanwege de grote investeringen met een lange terugverdientijd. Zonder wettelijke verplichting of financiële stimulans loont verduurzamen voor particuliere verhuurders dus niet altijd. Door versnipperd eigendom, beslist elke eigenaar afzonderlijk of hij wil investeren, wat samenwerking en schaalvoordeel belemmert.

Holtenbroek heeft een sterk voorzieningenaanbod op wijkniveau. Onderwijs is goed vertegenwoordigd: basisscholen, speciaal basisonderwijs, kinderopvang, buitenschoolse opvang, de Lassus campus (VO) en het Deltion College en Cibap (MBO). Maatschappelijke voorzieningen zijn verspreid over de wijk aanwezig, zoals het wijkcentrum, buurtkamers, het Huis van Kansen en de wijkboerderij. Religieuze instellingen – kerken en moskeeën – vervullen een belangrijke

UIT DE PARTICIPATIE: VOORZIENINGEN

Bewoners hebben behoefte aan meer fysieke plekken voor kinderen en jongeren, zowel binnen- als buitenruimtes die veilig bereikbaar zijn en geen permanent toezicht vereisen. Daarnaast klinkt er een duidelijke vraag naar meer ondersteuning en activiteiten voor jongeren. Ook goede en diverse ontmoetingsplekken blijken essentieel te zijn. Laagdrempelige ontmoetingsmomenten dragen bij aan de veiligheid en het plezier in de wijk. Voorbeelden hiervan zijn buurthuizen in elke buurt, gemeenschappelijke tuinen en activiteiten in het weekend.

De dijk

sociale rol binnen de verschillende gemeenschappen. Het winkelcentrum vormt het economische hart, met basisvoorzieningen, cultureel divers voedingsaanbod, horeca en een pleinfunctie. Veel van de voorzieningen trekken ook veel bezoekers van buiten de wijk.

Holtenbroek ligt aan het Zwarte Water en kent een afwisseling van verharde stedelijke ruimte en open groene structuren. De wijk maakt deel uit van het regionale watersysteem en is overstroombaar gebied. De bodem is deels slappe veen- en kleigrond, wat invloed heeft op funderingen en het watersysteem. Bij zware regenval treedt op meerdere plekken wateroverlast op, met name in versteende straten. Het bestaande groenblauwe raamwerk (groen, wadi's, sloten) biedt verkoeling en afvoer, maar is nog niet robuust genoeg om extreme weersomstandigheden op te vangen. De dijk langs het Zwarte Water is recent versterkt.

De openbare ruimte in Holtenbroek is functioneel, en op veel plekken verouderd. Er is een relatief hoge boomkroondekking (25%) en er zijn veel groenzones, speelplekken en sportvoorzieningen zoals het Cruyff Court en openbare fitnessstoestellen. Aan de wijkranden liggen sportverenigingen en aan de noordzijde grotere groenzones - Natura2000 gebied. De Zwarte Waterzone biedt een aantrekkelijke landschappelijke rand. Tegelijkertijd zijn veel straten versteend, verouderd en missen ze verblijfskwaliteit. Hier is sprake van hittestress, met verhoogde gezondheidsrisico's voor met name ouderen en kwetsbare inwoners. De inrichting is vaak sober, met weinig aantrekkelijke plekken voor ontmoeting, spel of recreatie voor jongeren.

De wijk is goed bereikbaar per auto, fiets en openbaar vervoer. Het Deltion College, de Ulu moskee (heeft naast een gebedsruimte ook ontmoetingsruimten, leslokalen en een bibliotheek), de Verrijzeniskerk, het winkelcentrum en ook de basisscholen trekken veel bezoekers, wat leidt tot verkeersdruk en parkeerdruk in delen van de wijk. Het autobezit is relatief laag vergeleken met andere Zwolse wijken, maar stijgende parkeervraag – onder andere door toename aan bezoekers en toevoegen van woningen – beperkt de ruimte voor andere functies en gebruik.

De belangrijkste fietsroute tussen de binnenstad en Stadshagen loopt via de Klooienberglaan - binnenkort om te vormen tot fietsstraat. Deze route wordt als druk en onveilig ervaren. Met name het kruispunt met de Bachlaan. De mix van OV, auto-, fiets- en voetgangersverkeer leidt op meerdere plekken (o.a. Bachlaan en Mozartlaan) tot onoverzichtelijke en verkeersonveilige situaties.

UIT DE PARTICIPATIE: BUITENRUIMTE

Wat betreft de buitenruimte is er een sterke wens voor minder autoverkeer en meer groen. Autoluwe gebieden met verblijfs- en recreatiegroen maken de wijk aantrekkelijker. Auto's zouden zoveel mogelijk aan de randen moeten worden geparkeerd, zodat het hart van de wijk ruimte biedt voor wandelen, spelen en recreatie. Het water speelt hierin een belangrijke rol als onderdeel van het recreatielandschap. Verkeersveiligheid is een randvoorwaarde om optimaal gebruik te maken van de buitenruimte. Dit kan bereikt worden door verkeersdrukte te verminderen, ontsluitingsstructuren te verbeteren, een fietsvriendelijk netwerk los van het autoverkeer aan te leggen, en meer ruimte te geven aan voetgangers.

UIT DE PARTICIPATIE: WONEN

Op het gebied van wonen is er behoefte aan meer diversiteit. Specifiek worden woningen voor ouderen en jongeren genoemd. Tegelijkertijd is betere ondersteuning en integratie van kwetsbare bewonersgroepen noodzakelijk. Nieuwe woningen mogen bovendien niet ten koste gaan van de leefbaarheid in de wijk. Er moet voldoende groen blijven, er zijn passende parkeeroplossingen nodig en de verkeersdrukte moet beperkt blijven. Meer betrokkenheid van zowel ambtelijke organisaties als particuliere eigenaren is hiervoor van belang.

WAARDEN

- Nabijheid binnenstad én buitengebied
- Sterk voorzieningenniveau en -aanbod met onder andere functies zoals het Deltion College, het winkelcentrum en het wijkcentrum.
- Ligging aan het Zwarte Water
- Groene wijkstructuur met groene veldjes, centraal gelegen groene assenkruis, groene wijkranden, parken en speelplekken.
- Verkoelende en groene buitenruimte met veel bomen. In de buurten zelf is dit minder het geval vanwege meer verharding.
- Aanwezigheid van sport- en ontmoetingsplekken voor diverse leeftijden.
- Redelijk tot goede bereikbaarheid per:
 - Fiets: doorgaande fietsverbinding met binnenstad en omgeving.
 - OV: lijn 3 en 4 met 10 min op het station; 3 tot 4 buslijnen per uur; grote dekkingsgraad in de wijk (binnen loopafstand).
 - Auto: gelegen aan de stadsring – Zwarte waterallee en aan uitvalswegen en de goede interne ontsluiting. De directe aansluiting op hoofdwegen zorgt tegelijkertijd ook voor opstopping op drukke momenten.
- Architectonische eenheid en overzichtelijke structuur uit de wederopbouwperiode is van cultuurhistorische waarde.

OPGAVEN

Wonen

- Verduurzaming en differentiatie van de woningvoorraad bevorderen.
- Betaalbaar woonaanbod realiseren voor starters, jongeren en ouderen. Dit laatste mede voor de doorstroming.
- Doorstroming bevorderen door een passende woningvoorraad te creëren, zodat verhuisbewegingen op gang komen en de eenzijdigheid wordt verkleind.
- Verduurzamingsopgave bij particulier bezit, o.a. Beethovenlaan, Palestrinalaan, Obrechtstraat, Telemanstraat en de complexen aan de Beethovenlaan in Holtenbroek 2.
- Verduurzaming van versnipperd (gespikkeld) bezit is een complexe opgave, omdat de vve's hiervoor het initiatief moeten nemen.

Een multiculturele markt zou heel goed passen bij het karakter van de wijk. Mooie manier om verschillende producten/smaken, etc. te leren kennen.

Verbinden en versterken van groenblauwstructuren

Groen assenkruis: gesloten plinten dragen niet bij aan het veiligheidsgevoel

Groen kan beter worden benut

Buitenruimte

- Opwaarderen van verouderde kleine speelplekken in Holtenbroek 2, 3 en 4
- Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit rondom de Zwartewaterallee, die is momenteel ondermaats.
- Betere benutting van de groenstructuur in de wijk - de groene randen, het assenkruis en de groene pockets binnen de buurten – voor meervoudige doelen: ontmoeting, verblijf en recreatie, én voor klimaatadaptatie en versterking van biodiversiteit. Daarmee kan het groen functioneren als samenhangend netwerk met sociale én ecologische meerwaarde.
- Versterken van de groenstructuur met name aan de zuidzijde van Holtenbroek 4 en langs de Zwartewaterallee.
- Fysieke verbinding tussen de vier buurten – kwadranten - versterken door veilige en duidelijke doorgaande routes, oversteekplaatsen Bachlaan en Mozartlaan en ontbrekende verbindingen leggen.

- Een meer (veilige) kind- en beweegvriendelijke buitenruimte realiseren.
- Energietransitie in de vorm van warmtenet aanleggen en inpassen van vele transformatorhuisjes.

Mobiliteit

- Objectieve en ervaren verkeersveiligheid verbeteren, met name rondom drukke knooppunten zoals bij het winkelcentrum, scholen en bij drukke fietsroutes.
- Overlast door parkeerdruk en verkeersdruk rondom Deltion College verminderen.
- Verbeteren OV mogelijk door:
 - Vergroten dekking en frequentie in avonduren en weekenden.
 - Toevoegen snellere directe verbinding met andere stadsdelen (bijv. Stadshagen, Westenholtse).
 - Voor ouderen of minder mobiele bewoners kan de loopafstand tot de haltes verkleind worden.

Veiligheid

- Sociale veiligheid verbeteren door gesloten wanden op de begane grond (plint) te transformeren naar wonen en of andere gebruiksfuncties, voor meer en beter toezicht in de openbare ruimte. Met name de gesloten plinten, aan de dijkrand (Holtenbroek 2), het groene assenkruis, de Palestrinalaan en de Gombertstraat verdienen extra aandacht.
- Verbeteren van de sociale veiligheid rondom speel- en sportplekken (zoals Klooienbergpark en het groene assenkruis).

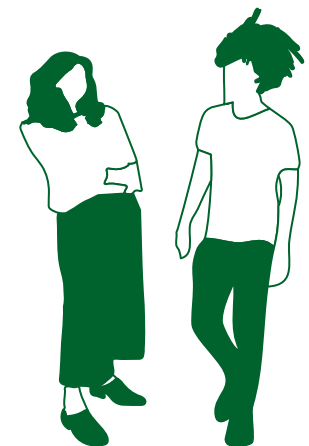
Water en bodem

- Tegengaan van hittestress binnen de buurten.
- Verbeteren van de waterkwaliteit van het water in het assenkruis, met het perspectief op meer recreatief gebruik van het water in de wijk (op vakantie in eigen wijk).
- Verminderen van (de kans op) wateroverlast in de (versteende) straten en in het groen.

Recreëren in de groene randen

Iedereen heeft recht op een woning, maar soms kan één iemand met bijv. psychische problemen veel overlast veroorzaken in een flat of op straat, waardoor het wooncomfort sterk achteruitgaat.

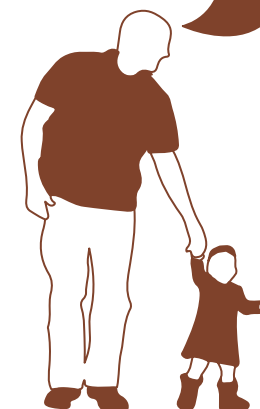
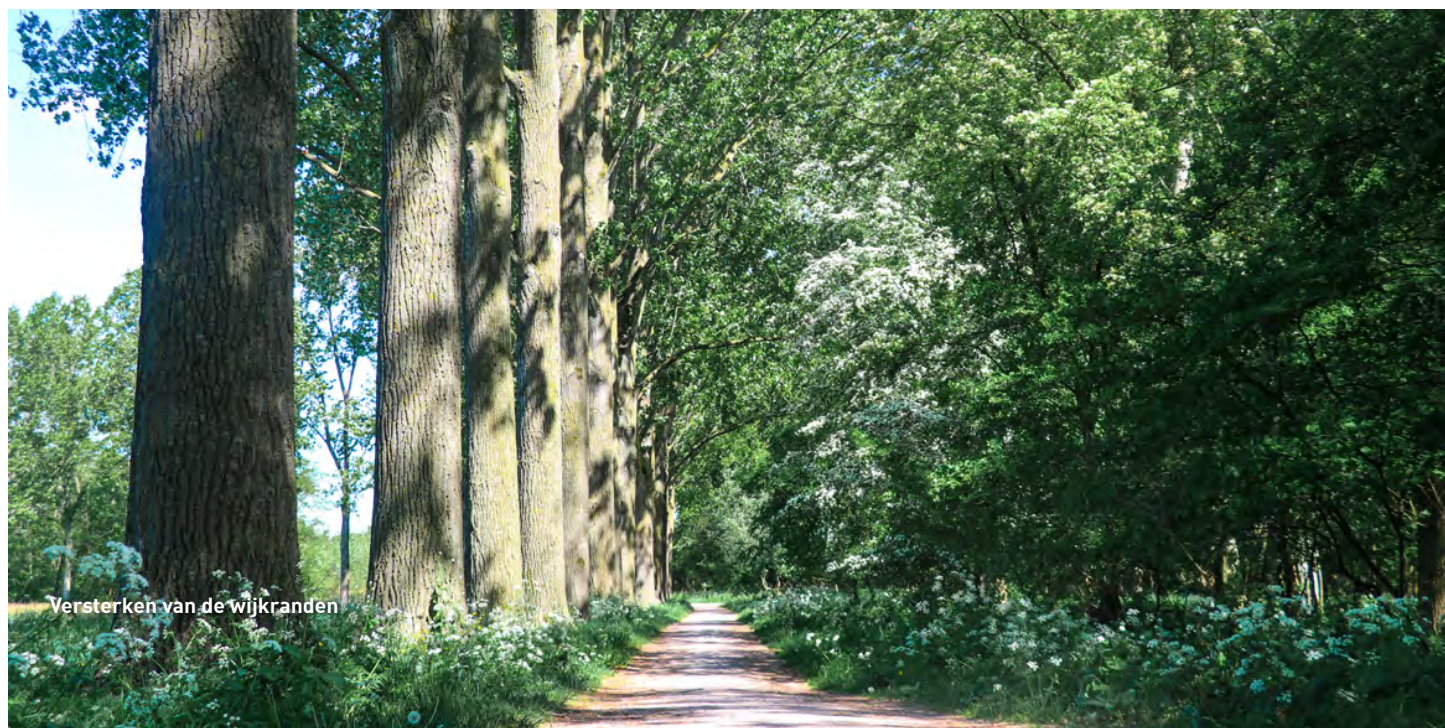

KANSEN

- Het inpassen van een warmtenet en middenspanningstations in de openbare ruimte kan benut worden als koppelkans om de openbare ruimte toekomstbestendiger en aantrekkelijker in te richten.
- De herinrichting van de openbare ruimte kan benut worden als koppelkans voor klimaatadaptatie, ontmoeting en betere toegankelijkheid (ook voor mindervaliden).
- Bij de verduurzaming van bestaande woningen kunnen plinten getransformeerd worden tot woningen en/of (collectieve) voorzieningen. Dit draagt bij aan de sociale veiligheid en aan het toevoegen van (een diversiteit aan) woningen en/of voorzieningen in de buurt.
- De vele maatschappelijke voorzieningen in de wijk bieden kansen voor meer multifunctioneel gebruik.
- De vernieuwing van scholen biedt kansen om integrale kindvoorzieningen te ontwikkelen waarin onderwijs, opvang, sport en bewegen, zorg en welzijn worden geclusterd, en om de sociale infrastructuur te versterken door samenwerking tussen onderwijs, opvang, welzijn en zorg. Dit biedt ook aanleiding om de sociale en verkeersveiligheid van de openbare ruimte in de omgeving van scholen aan te pakken, evenals om deze plekken als ontmoetingsplekken voor de wijk in te richten.
- Het verbeteren van doorgaande langzaamverkeerroutes (o.a. de Klooienberglaan) en verbindingen binnen en buiten de wijk door deze aantrekkelijker en veiliger te maken.

- Het versterken van de wijkranden en het groene assenkruis als recreatieve en ecologische zones.
- Het verlengen van de waterverbinding van de west-as van het groene assenkruis voor meer waterberging in de wijk. Dit biedt tevens een koppelkans om de waterkwaliteit te verbeteren, zodat de kans op recreatief gebruik van het water toeneemt (op vakantie in eigen wijk).
- Verdichting aan de Zwartewaterallee en aan de Zwarte Waterzone kan bijdragen aan de doorstroming en sociale stijging door nieuwe woningtypen en woonmilieus toe te voegen.

Tussen Twistvlietbrug en noordelijker de Mastenbroekerbrug zou het gebied ook toegankelijker mogen worden. Het haventje daar is nu niet echt interessant. Zou best iets kunnen zoals horeca.

Versterken van de wijkranden

DE INTEGRALE OPGAVE IN HOLTENBROEK

Uit de sociale staat van de wijk blijkt dat Holtenbroek te maken heeft met brede en hardnekkige uitdagingen. Deze doen zich gelijktijdig voor in meerdere leefdomeinen - wonen, onderwijs, werk en inkomen, gezondheid - en strekken zich uit over alle levensfasen. Daarmee is sprake van structurele kansenongelijkheid die zich van generatie op generatie kan voortzetten.

De kern van de opgave is het doorbreken van die kansenongelijkheid en het vergroten van de kansen voor álle bewoners - ongeacht leeftijd, achtergrond of gezondheid - om een gezond, perspectief- en betekenisvol leven te leiden. Daarom is in dit toekomstperspectief gekozen voor een levensloopgerichte benadering, waarbij in elke levensfase – van geboorte tot ouderdom – wordt gekeken naar de ondersteuning die mensen nodig hebben om zich te ontwikkelen en volwaardig mee te doen.

BESTAANSZEKERHEID, KANSENGELIJKHEID EN GEZONDHEID VERSTERKEN ELKAAR

De mogelijkheid op een leven met kansen en perspectief wordt beïnvloed door meerdere, onderling verbonden factoren: de bestaanszekerheid van bewoners, de kwaliteit van hun sociale en fysieke omgeving, de toegankelijkheid van ondersteuning, en de ruimte waarin mensen zich gehoord en gezien voelen - ongeacht afkomst, netwerk of opleidingsniveau.

Onderzoek laat zien dat structurele kansenongelijkheid sterk samenhangt met de sociaaleconomische status (SES) en bestaanszekerheid. Tegelijkertijd speelt de fysieke leefomgeving hierin een bepalende rol. Een veilige, gezonde en inclusieve wijk biedt mensen in elke levensfase betere kansen – of het nu gaat om een kind

dat veilig buiten speelt, een jongere die een stageplek vindt, een werkende die zich wil omscholen, of een oudere die zelfstandig wil blijven wonen.

Er is een sterke wisselwerking tussen de drie thema's:

- Kansengelijkheid: zonder toegang tot goed onderwijs, werk of ontwikkeling ontstaan uitsluiting, stress en verminderde gezondheid.
- Bestaanszekerheid: zonder stabiel inkomen, goede huisvesting en toegang tot voorzieningen neemt de stress toe en ontstaan zorgen die ontwikkeling in de weg staan.
- Gezondheid: fysieke of mentale problemen verkleinen de mogelijkheden om te leren, werken en meedoen – met gevolgen voor inkomen en welzijn.

Het wijkcentrum is er vooral als je problemen of zorgen hebt. Ik voel me niet altijd op mijn plek in het wijkcentrum.

Deze thema's beïnvloeden elkaar wederzijds.

Fysieke opgaven als woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie en mobiliteit kunnen niet los worden gezien van de vraag of bewoners kunnen meedoen en het wegnemen van fysieke, sociale en mentale belemmeringen. Daarom is een samenhangende aanpak nodig waarin sociale, fysieke en economische maatregelen elkaar versterken.

WAT ZIEN WE IN HOLTENBROEK

1. Vroege achterstand, blijvend effect

Kansenongelijkheid begint voor velen al vóór de geboorte. Armoede en stress bij aanstaande moeders en in jonge gezinnen vergroten de kans op vroeggeboorte, perinatale sterfte en ontwikkelingsachterstanden. In Holtenbroek is dit zichtbaar in het hoge aandeel jongeren dat opgroeit in risicovolle omstandigheden en gebruik maakt van jeugdzorg. Deze vroege achterstanden zetten zich vaak door in lagere schooladviezen, verminderde kansen op een startkwalificatie, en uiteindelijk een zwakkere positie op de arbeidsmarkt en een slechtere gezondheid en kortere levensverwachting.

2. Lage SES als structurele belemmering

De sociaaleconomische positie en bestaanszekerheid van ouders bepaalt in hoge mate de ontwikkelkansen van kinderen. Jongeren groeien op in huishoudens waar schulden, onzeker werk, stress of gezondheidsproblemen veel voorkomen. Dit werkt niet alleen belemmerend op individueel niveau, maar remt ook de ontwikkeling van de wijk als geheel. Het doorbreken van deze fundamentele kansenongelijkheid – waarin de plek van je wieg, en niet je talent, bepalend is voor je toekomst – is daarom essentieel.

3. Ouder worden met groeiende zorgvraag

De opgave betreft niet alleen kinderen en jongeren. Ook ouderen staan onder druk. Veel van hen wonen zelfstandig in woningen die onvoldoende zijn aangepast aan toename van fysieke beperkingen bij

het ouder worden. Tegelijk neemt in Holtenbroek 4 het aantal 75-plussers snel toe. De zorgvraag groeit, terwijl de sociale ondersteuning vaak beperkt is. Mantelzorgers raken overbelast en de infrastructuur voor ontmoeting en ondersteuning – zoals buurtkamers of cultuursensitieve zorg – schiet tekort.

4. Wonen als versterker van ongelijkheid

Ook wonen speelt een centrale rol. De concentratie van goedkope, matig geïsoleerde woningen en hoge energielasten leiden tot energiearmoede en beperkte mogelijkheden om comfortabel en gezond te leven. Voor veel bewoners is het lastig om 'op te klimmen' binnen de wijk vanwege de geringe doorstromingsmogelijkheden. De sociale huurvoorraad is deels vernieuwd, maar in de particuliere huursector blijven de knelpunten groot.

5. Bouw aan vertrouwen en gemeenschapskracht

Juist in een wijk waar de sociale basis onder druk staat, vraagt dit om het herstellen van vertrouwen, het versterken van gemeenschappen en het creëren van ruimte voor bewoners om initiatief te nemen. Dat begint bij het versterken van de sociale basis, het wegnemen van systeembelemmeringen en het scheppen van een leefomgeving waarin mensen zich kunnen ontwikkelen, verbinden en vooruitkomen. Een leefomgeving die bijdraagt aan een betere gezondheid en die kansen biedt om te herstellen van stress. Een leefomgeving die stimuleert en niet belemmert.

6. Maatwerk en toegankelijkheid als sleutel tot sociale basis

In Holtenbroek wordt al veel geïnvesteerd in sociale ondersteuning. Er is een breed netwerk van voorzieningen, welzijnswerk, onderwijs en informele netwerken. De wijk beschikt over sterke kwaliteiten – sociaal en fysiek – waarop voortgebouwd kan worden. De integrale aanpak richt zich dan ook op het beter benutten van deze bestaande kracht.

Er is nog meer structureel maatwerk nodig bij de ondersteuning van bewoners en meer begeleiding hierbij. Er is veel aanbod maar niet bij iedereen bekend. Dit, in combinatie met het dalende vertrouwen van inwoners in de overheid, draagt bij aan een steeds breder wordende kloof.

De wijk is een stuk veiliger en leefbaarder dan pakweg 20/30 jaar geleden.

3. AMBITIES

VIJF ONTWIKKELLIJNEN

Het toekomstperspectief voor Holtenbroek bestaat uit vijf ontwikkellijnen die zich richten op het vergroten van kansengelijkheid, bestaanszekerheid en een gezond en actief leven in alle levensfasen. Samen schetsen zij een samenhangend en levensloopbestendig toekomstperspectief van de wijk. Daarmee versterken ze de sociale basis en een bredere sociale infrastructuur van Holtenbroek.

De ontwikkellijnen zijn gericht op alle levensfasen en op alle leefdomeneinen:

1. Een Goede Start richt zich op het kind en wat zij fysiek en sociaal nodig hebben.
2. Leven Lang Wonen richt zich op een passende woning in elke levensfase.
3. Gezond en Veilig zet in op een duurzaam en veilige leefomgeving als basis voor een gezond en actief leven voor iedereen.
4. Groeien en Bloeien richt zich op het vergroten van de ontwikkelkansen, toegang tot de arbeidsmarkt ter versterken van de bestaanszekerheid.
5. ZorgSaamLeven richt zich op het stimuleren van gemeenschapszin en uitwisseling tussen groepen en organisaties in Holtenbroek voor een sterkere sociale en zorginfrastructuur.

Elke ontwikkellijn bevat ruimtelijke en programmatische bouwstenen die de sociale ambities concreet maken. Deze bouwstenen sluiten aan op de bestaande kwaliteiten van de wijk en bouwen voort op wat er al is. Lopende projecten zijn hierin meegenomen en vormen mede de basis voor de volgende stappen.

ONTWIKKELLIJN 1

EEN GOEDE START

Een goede start bieden aan de kinderen in Holtenbroek, waarbij het kind zelf centraal staat. Waarbij ze gezien, gehoord en gewaardeerd worden in hun dagelijkse leven op school, thuis, en in de buurt, ongeacht hun achtergrond. Er is aandacht voor de thuissituatie en de ontwikkeling van de gezondheid en het sociale en culturele kapitaal van elk kind. Er is aandacht voor ouders, ook voor en tijdens de zwangerschap. Dit vraagt om een structurele en wijkbrede aanpak, drempelloos, die iedereen betreft: ouders, bewoners, vrijwilligers, professionals en de kinderen zelf.

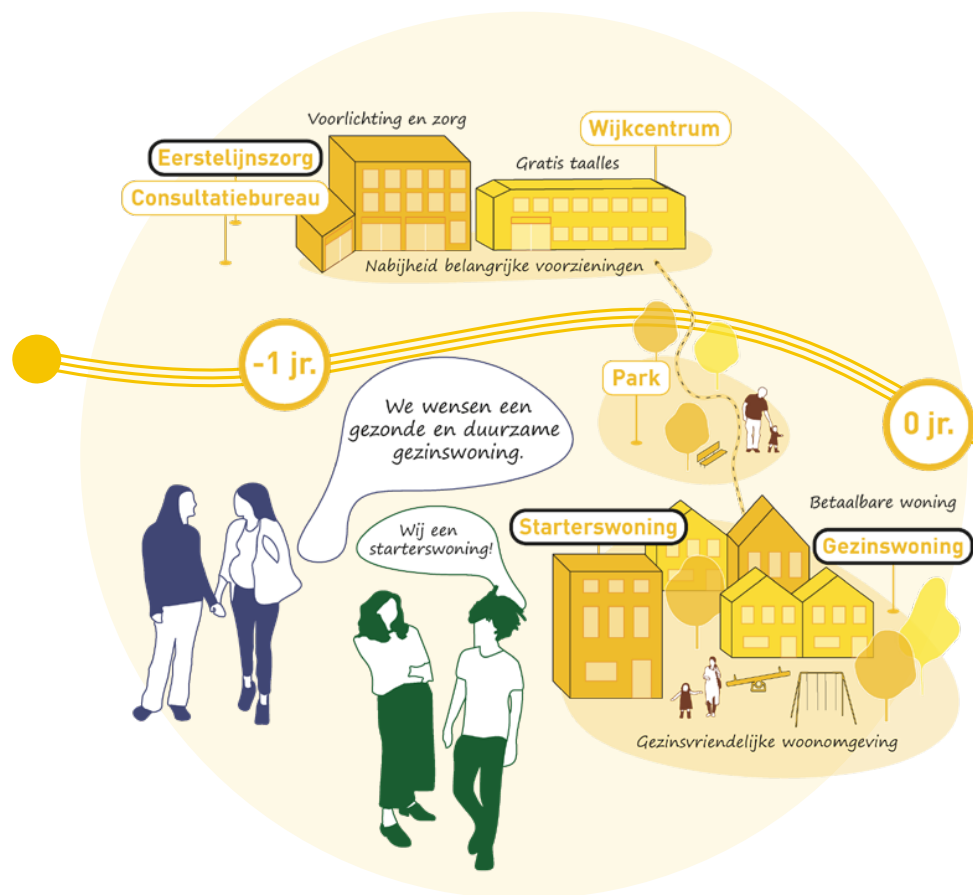
UIT DE PARTICIPATIE

Alle kinderen in Holtenbroek verdienen een gelijke en stevige start, ongeacht hun achtergrond. Volgens wijkprofessionals begint dit met laagdrempelige toegang tot voorschoolse opvang, buitenschoolse opvang (BSO) en naschoolse activiteiten, los van sociaaleconomische situatie. Ook integratie van regulier en speciaal onderwijs en extra ondersteuning op school zijn cruciaal. Betrokkenheid van ouders en wijkprofessionals helpt om leerachterstanden te verkleinen. Bewoners zien buitenschoolse activiteiten zoals sport, muziek, toneel en bijles als essentieel. Deze dragen volgens hen bij aan de persoonlijke ontwikkeling, gezondheid, sociale contacten en gelijke kansen – los van de thuissituatie. Zij vinden het belangrijk dat er voldoende aanbod is, dat dit beter zichtbaar wordt, en dat kinderen en ouders betrokken worden bij de inrichting ervan. Ook noemen bewoners veilige en aantrekkelijke buitenruimtes, vooral voor meisjes en jonge moeders, en veilige fietsroutes als belangrijke aandachtspunten. Belangrijke verbeterpunten zijn:

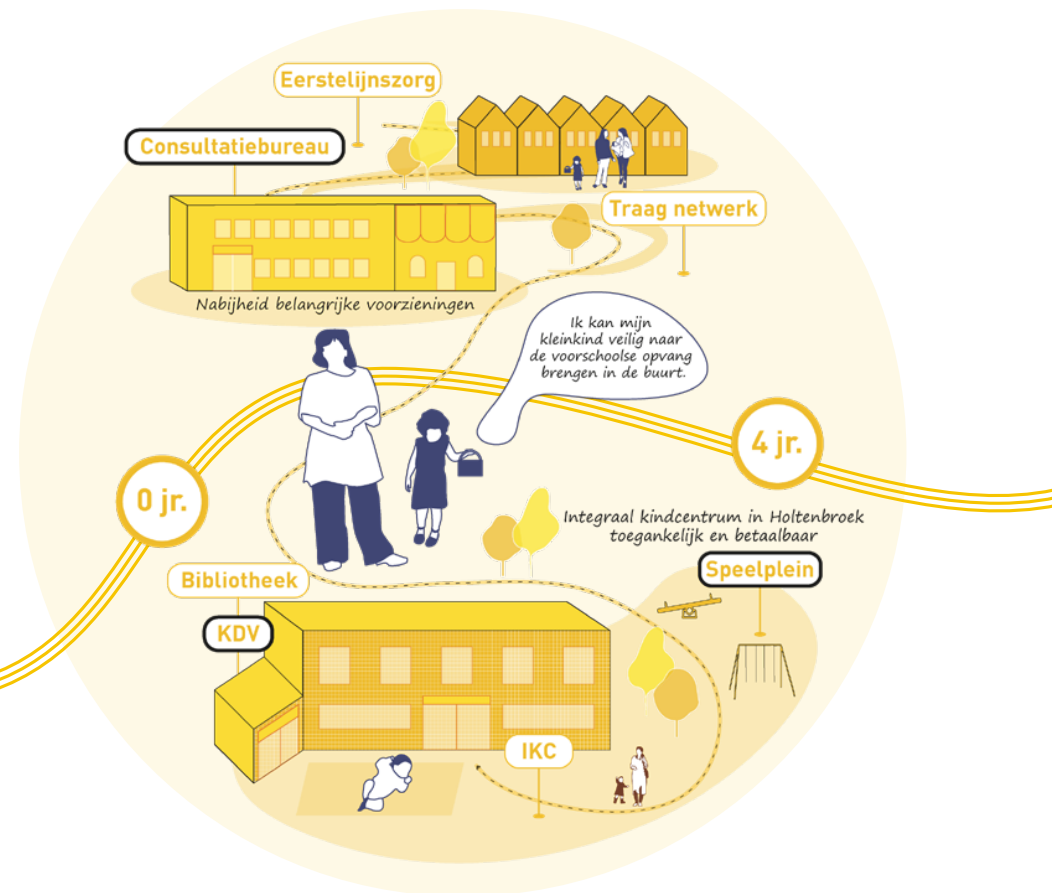
- Betere samenwerking tussen onderwijs, opvang, zorg, cultuur, welzijn, sport en spel (bijv. in een IKC++).
- Gerichte begeleiding om de impact van activiteiten te vergroten.
- Lagere drempels voor toegang tot (voor- en naschoolse) opvang en kinderopvang.
- Meer zichtbaarheid van het aanbod én actieve betrokkenheid van ouders en kinderen bij het ontwerp hiervan.
- Veilige, inclusieve buitenruimte – in het bijzonder voor meisjes en jonge moeders.
- Veilige fietsverbindingen naar scholen, activiteiten en voorzieningen in en rond de wijk.

AMBITIES VOOR EEN GOEDE START

1. Toegankelijke zorg en maatschappelijke voorzieningen voor ouders en kinderen. Betaalbaar, dichtbij en inclusief, zodat gezinnen – traditioneel, alleenstaand of anderszins – zich gesteund voelen in de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen.

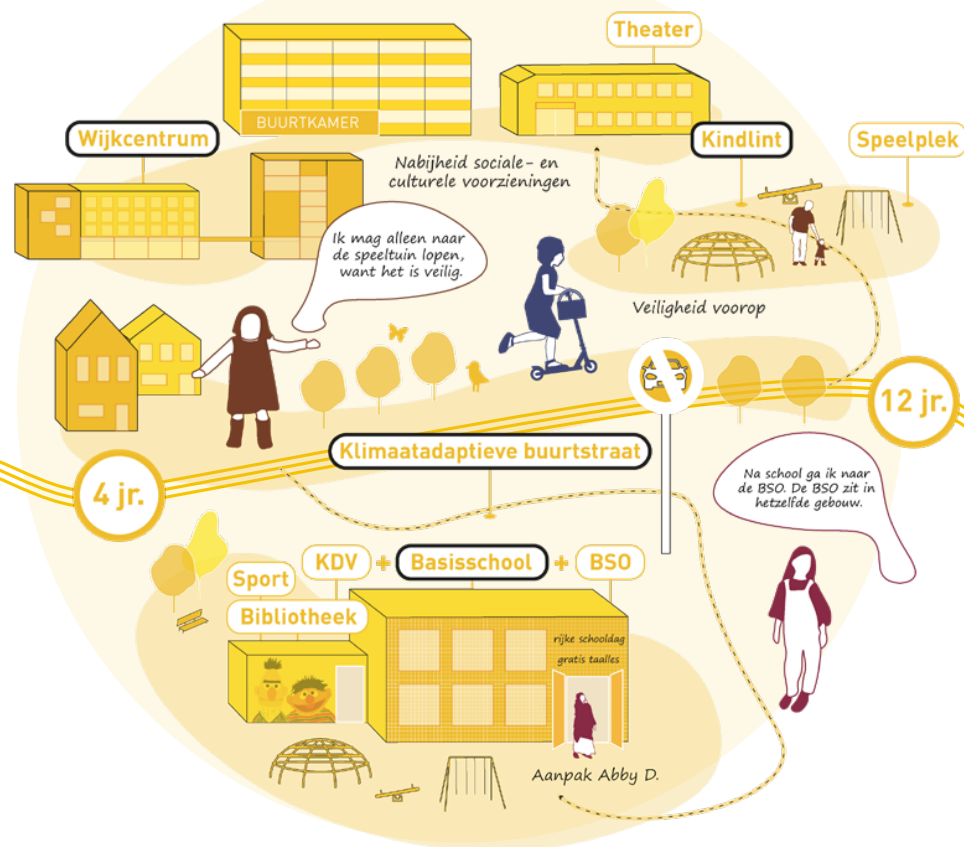

2. Goede, betaalbare woningen voor (jonge) gezinnen, zodat kinderen kunnen opgroeien in een stabiele en veilige thuissituatie. Dit vergroot hun kans op een goede gezondheid, betere schoolprestaties en sterkere sociale relaties.

3. Goede, veilige en inclusieve scholen, waar kinderen zich welkom voelen, ongeacht hun achtergrond, beperking of leerbehoefte. Zij kunnen meedoen en krijgen gelijke kansen om zich te ontwikkelen, wat hun deelname aan de maatschappij versterkt en de basis legt voor een goede gezondheid.

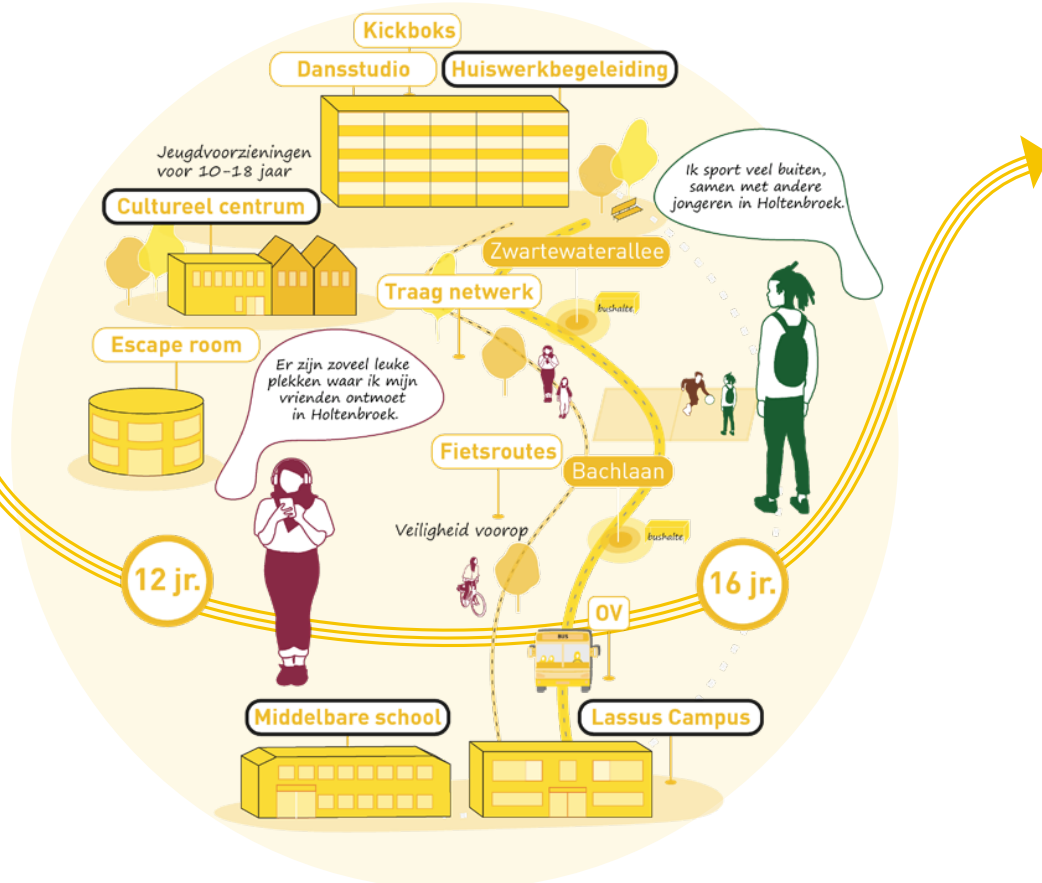
4. Een breed aanbod op het gebied van cultuur, natuur, sport en techniek, liefst geïntegreerd in school en opvang, zodat kinderen zich veelzijdig kunnen ontwikkelen, kansen kunnen benutten en meer (sociale) vaardigheden en kennis opdoen.

5. Samenwerking en nabijheid tussen onderwijs, opvang, zorg en welzijn, zodat professionals rondom het kind intensief kunnen samenwerken aan de ontwikkeling, vermindering van achterstanden en welbevinden ervan.

6. Een gezonde schoolomgeving – groen, veilig en inclusief – waarin kinderen zich prettig, veilig en fit voelen. Dit bevordert hun leerprestaties, sociale vaardigheden en zelfvertrouwen.

7. Een veilige en prettige leefomgeving met sport-, speel- en ontmoetingsvoorzieningen, zowel binnen als buiten. Dit stimuleert bewegen, sociaal contact en creativiteit, zodat kinderen actief, gezond en verbonden opgroeien en nieuwe vaardigheden opdoen – een belangrijke basis voor hun toekomstig welzijn.

BOUWSTENEN VOOR EEN GOEDE START

INTEGRALE KINDVOORZIENINGEN IKC+

Kinderen hebben baat bij goed, inclusief en nabij onderwijs. Het is een van de belangrijkste voorwaarden voor een kansrijke en gezonde toekomst. Onderwijs dat aansluit bij hun leefwereld, waarin zij zich welkom, veilig en gestimuleerd voelen. In Holtenbroek is het essentieel dat kinderen met verschillende achtergronden samenleven en -leren, in plaats van naast elkaar. Door zoveel mogelijk kinderen mee te laten doen in een reguliere en inclusieve omgeving, vergroten we hun kansen op gelijke ontwikkeling, zelfvertrouwen en deelname aan de maatschappij.

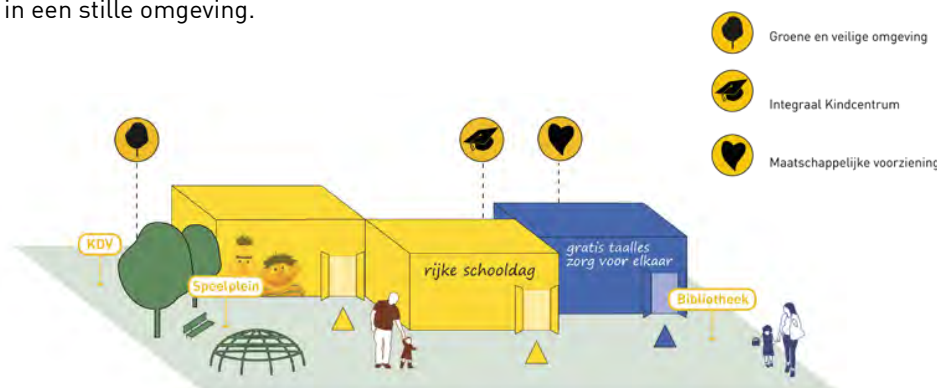
Een breed aanbod van cultuur, natuur, sport, educatie en techniek versterkt die ontwikkeling. Zorgfuncties zoals logopedie en fysiotherapie maken het mogelijk om leerachterstanden vroegtijdig aan te pakken. In Holtenbroek is dat essentieel: geïntegreerde zorg binnen school vergroot de onderwijstijd én het leervermogen. Ook andere maatschappelijke voorzieningen, zoals een bibliotheek, helpen kinderen vaardigheden te ontwikkelen die niet vanzelfsprekend zijn, zoals leren lezen in een stille omgeving.

Om deze sociale doelen mogelijk te maken, biedt de vernieuwing van meerdere basisscholen een uitgelezen kans. Dit moment kan worden benut om integrale, inclusieve kindvoorzieningen te realiseren die functioneren als sociale ankerpunten in de wijk. Hier komen onderwijs, opvang, sport, zorg, welzijn en maatschappelijke functies samen op één toegankelijke plek. Niet alleen kinderen profiteren daarvan: ook ouders, buurtbewoners en maatschappelijke organisaties vinden er ruimte voor ontmoeting, ondersteuning en samenwerking.

Zorg, onderwijs en maatschappelijke partners profiteren van elkaars nabijheid, delen kennis en middelen, en kunnen gericht werken rondom het kind. Hierdoor wordt zorg eerder, doelgerichter en dichterbij georganiseerd. De integrale kindvoorzieningen worden zo plekken waar de hele wijk sterker van wordt – sociaal én ruimtelijk.

In de Bestuurlijke Ambitie voor Onderwijsvisie Holtenbroek, wordt de integrale toekomstbestendige kindvoorzieningen (IKC) gedefinieerd als:

- 1 IKC is te groot voor de wijk.
- Diversiteit aan onderwijsconcepten behouden in een IKC.
- Onderwijs en maatschappelijk georiënteerde kinderopvang samen in één IKC.
- De fysieke ruimte in een IKC moet interprofessioneel samenwerken tussen zorg, opvang, welzijn en onderwijs mogelijk maken.
- In een IKC ook ruimte voor activiteiten van partners die aansluiten bij AbbyD, voor verrijking en ondersteuning.
- Houd rekening met dwarsverbindingen met andere wijken en het aanbod daar!
- De basis is 'geen kind de wijk uit', dus: onderwijs is inclusiever, thuis en nabij.

GROEN ASSENKRUIS

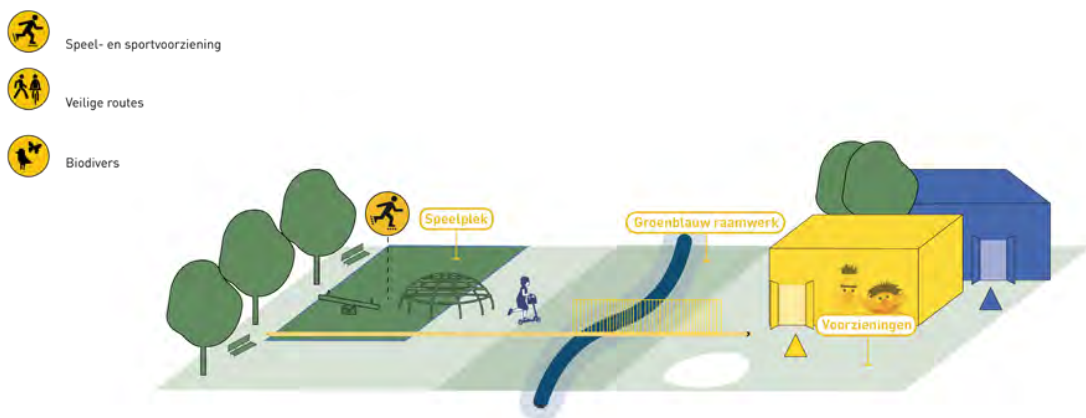
Kinderen groeien het best op in een omgeving die hen uitdaagt, beschermt en verbindt. Een gezonde schoolomgeving – groen, veilig en beweegvriendelijk – versterkt hun leerprestaties, sociale ontwikkeling en zelfvertrouwen. Ook daarbuiten is een veilige, schone, stimulerende leefomgeving cruciaal. Sport-, speel- en ontmoetingsplekken, binnen én buiten, zorgen voor beweging, creativiteit en sociale interactie. Zo groeien kinderen actief, gezond en verbonden op – de basis voor een sterke toekomst. Dit maakt de omgeving bij uitstek geschikt voor integrale kindvoorzieningen die onderwijs, sport, opvang, zorg en welzijn samenbrengen.

Het groene assenkruis biedt kansen om deze ambitie ruimtelijk waar te maken. Hier ontstaat een centrale, inclusieve parkzone waar ontmoeten, spelen, sporten en verblijven samenkomen. Maatschappelijke functies krijgen weer een plek midden in de wijk – zoals

oorspronkelijk bedoeld – en vormen zo een steviger kloppend hart voor de buurt.

Een belangrijk knelpunt voor met name de scholen is de Bachlaan, waar ouders verkeersdrukke en onveiligheid ervaren, vooral bij het halen en brengen van kinderen. Een krachtige ingreep is het verplaatsen van entrees naar de parkzijde, weg van de drukke straat.

Om het groene assenkruis echt als veilige en verbonden ontmoetingsplek te laten werken, moet de barrièrewerking van de Bachlaan en de Mozartlaan worden verminderd. Net als bij de kindlinten vraagt dit om duidelijke keuzes: een combinatie van fysieke aanpassingen én gedragsgerichte maatregelen. Zo maken we ruimte voor een wijk waar kinderen volop kunnen opgroeien, ontmoeten en ontwikkelen.

Recreatief, open en toegankelijk, goed verbonden met de buurten

Staat in verbinding met de groene recreatieve randen langs de dijk en aan de noordzijde

Een plek voor ontmoeten, verblijven, spelen en sporten voor alle leeftijden

KINDLINTEN

Kinderen willen we de kans bieden om zich vrij, zelfstandig en veilig door hun wijk te bewegen. Dit vergroot hun leefwereld, versterkt hun zelfvertrouwen en stimuleert sociale ontwikkeling. Vrij kunnen bewegen bevordert ook spontane ontmoetingen tussen buurtbewoners, wat bijdraagt aan meer sociale samenhang. Om dit mogelijk te maken, zijn veilige routes naar school en door de buurt essentieel. Een veilige route voor kinderen door de buurt vraagt om zowel harde als zachte randvoorwaarden. Harde randvoorwaarden zijn fysiek en meetbaar, zoals brede stoepen, snelheidsbeperkingen (bijvoorbeeld 30 km/u), duidelijke oversteekplaatsen en goede verlichting.

Ook zichtlijnen zonder blinde hoeken, obstakelvrije looproutes en een duidelijke, kindvriendelijke inrichting van de straat dragen hieraan bij. Daarnaast zijn er zachte randvoorwaarden, die vooral sociaal en gedragsmatig van aard zijn. Denk aan sociale controle, de aanwezigheid van andere mensen op straat, en een buurtcultuur waarin bewoners rekening houden met kinderen. Ook het vertrouwen van ouders in de veiligheid van de route en de betrokkenheid van kinderen bij het meedenken en testen van de route spelen een belangrijke rol. Samen zorgen deze voorwaarden voor een route – een zogenaamde kindlint – die niet alleen technisch veilig is, maar ook als veilig wordt ervaren.

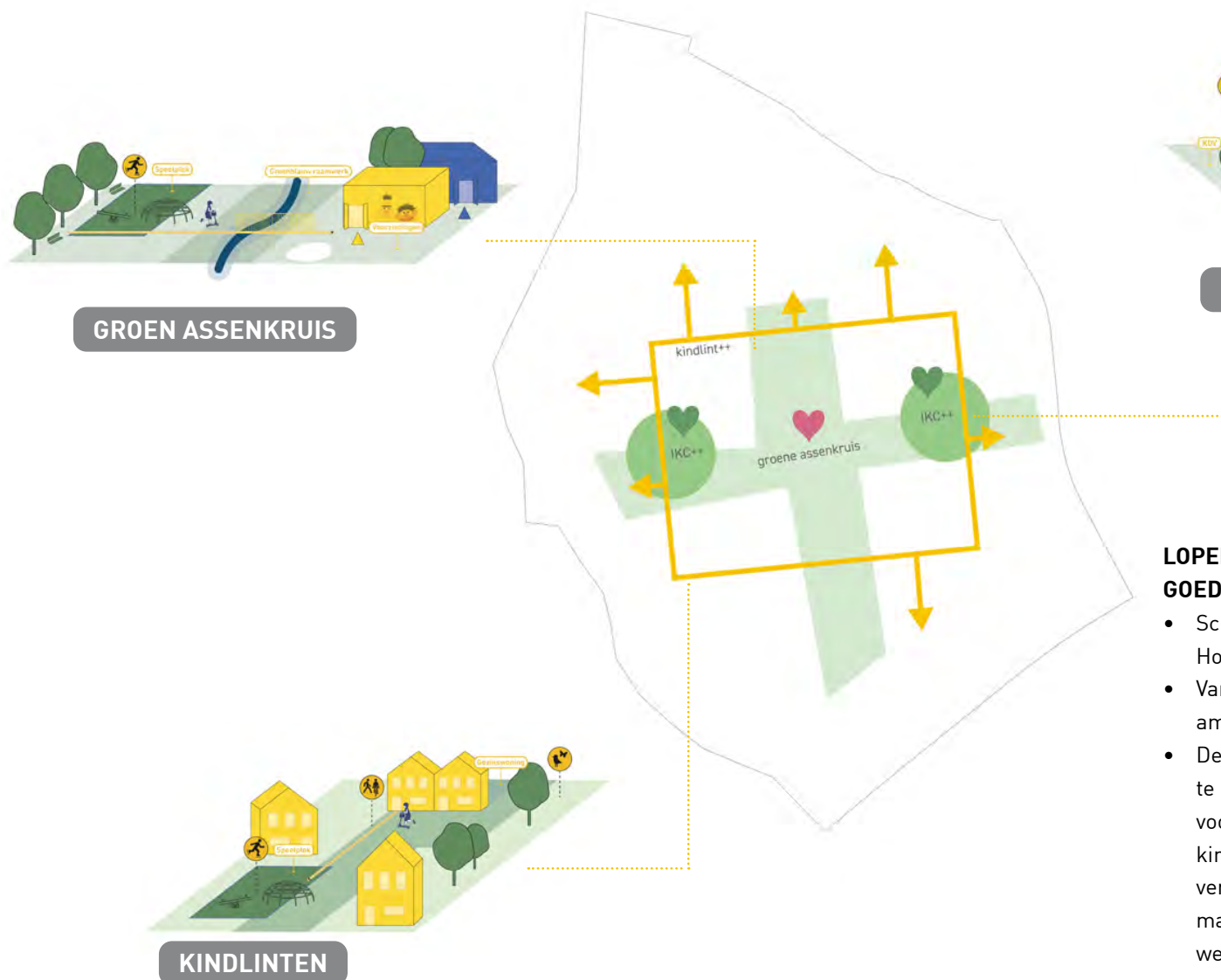

IKC+ en groen assenkruis goed bereikbaar via kindlinten met de buurten

IKC+ met maatschappelijke voorzieningen

BOUWSTENEN OP DE KAART

LOPENDE PROJECTEN DIE BIJDAGEN AAN EEN GOEDE START

- Scholen werken samen aan een onderwijsvisie voor Holtenbroek.
- Vanuit het Programma School en Omgeving is er de ambitie een pedagogische wijkvisie op te stellen.
- De gemeente heeft de ambitie onderwijs onderdeel te maken van een brede maatschappelijke voorziening voor de wijk: een integrale kindvoorziening. Opvang, onderwijs en gemeente verkennen de mogelijkheden om KO, PO en maatschappelijke partners beter samen te laten werken. Het organiseren van zorg, opvang, welzijn en onderwijs in één voorziening zou dit doel kunnen ondersteunen.

ONTWIKKELIJK 2

LEVEN LANG WONEN

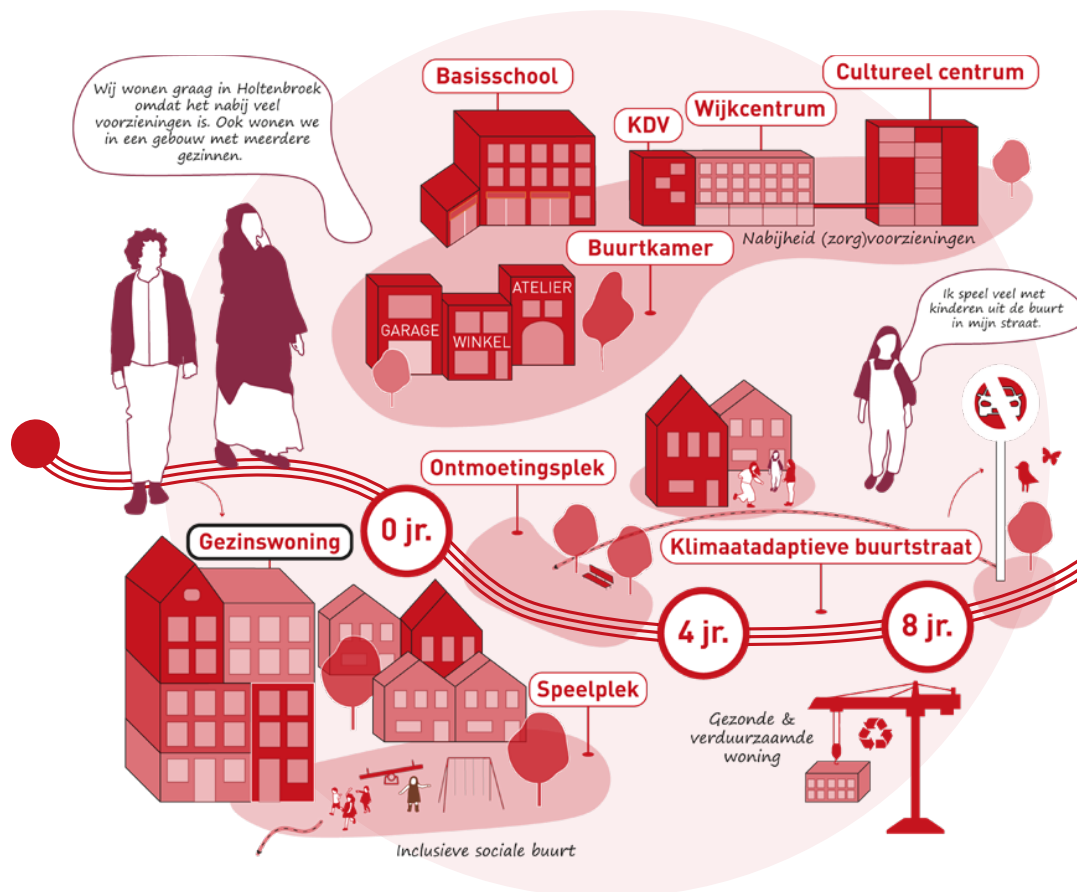
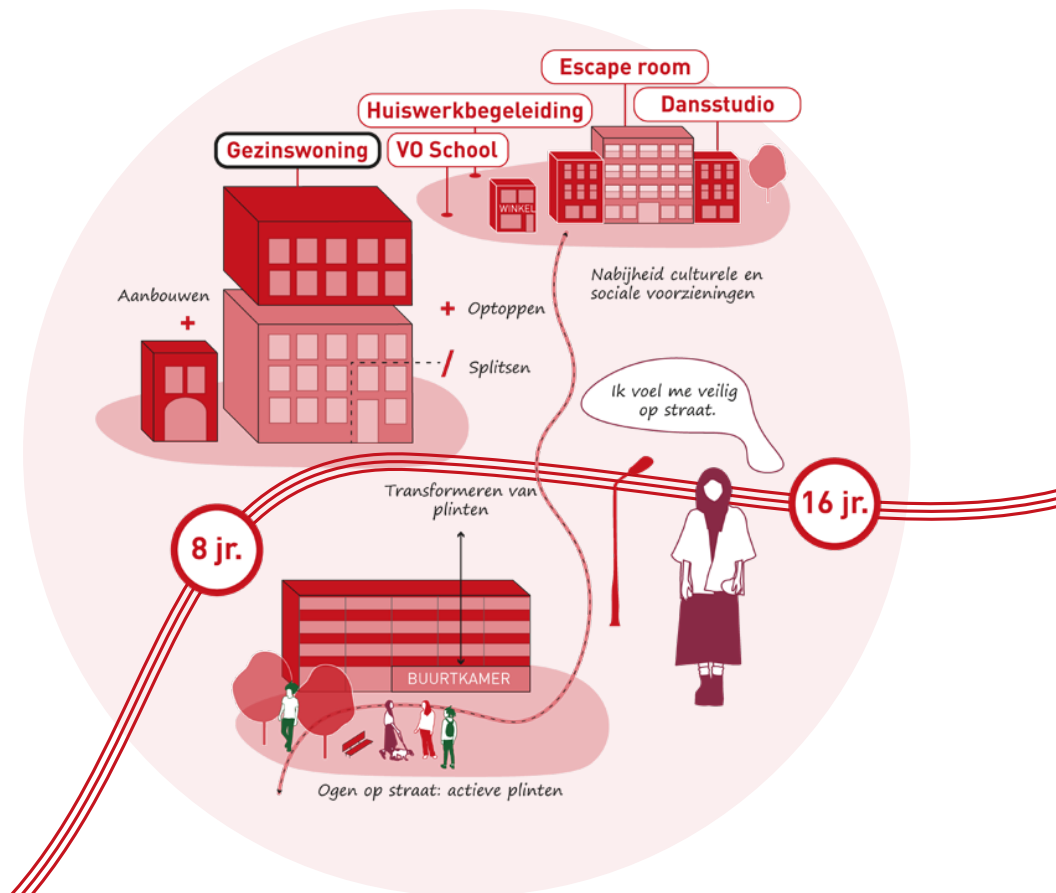
Leven Lang Wonen in Holtenbroek biedt bewoners in elke levensfase een passende en betaalbare woning als stabiele basis. De wijk kent een grote diversiteit aan woningtypen, die verschillende vormen van samenwonen en samenleven mogelijk maken. De ambitie is een buurt in balans, met een gezonde bevolkingsopbouw, een goede verhouding tussen huur- en koopwoningen, en een evenwichtige verdeling in prijsklassen. De wijk biedt ruimte om door te stromen en een wooncarrière op te bouwen binnen Holtenbroek of de eigen buurt. Bewoners kunnen langer in hun vertrouwde omgeving blijven wonen dichtbij hun sociale netwerk. Dit leidt tot prettiger samenleven en meer zorg voor elkaar.

UIT DE PARTICIPATIE

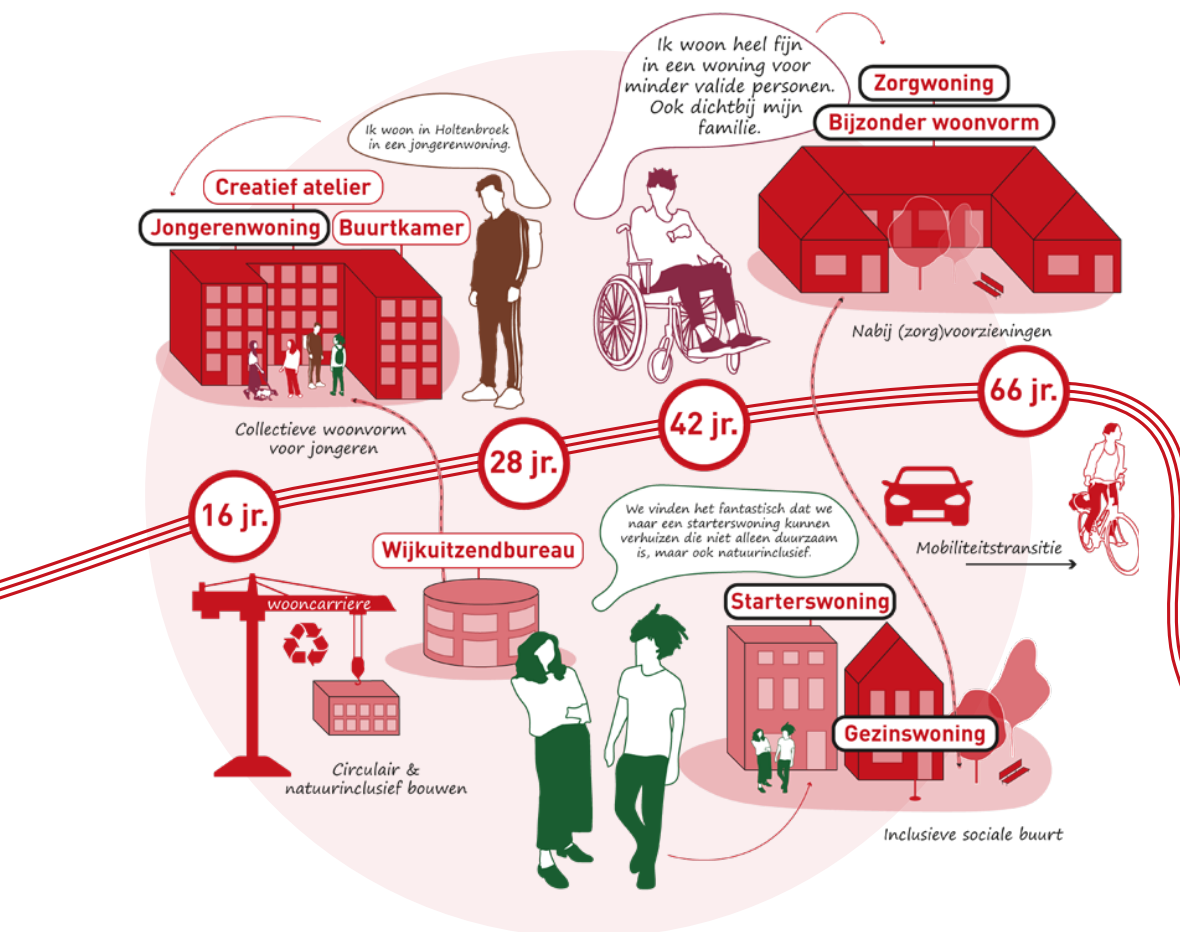
- Veel bewoners voelen zich thuis in Holtenbroek vanwege fijne woningen, vriendelijke buren, veel groen en goede voorzieningen. Betaalbaarheid, groen en nabijheid van voorzieningen zijn belangrijk, en sommigen wonen er al hun hele leven. Tegelijkertijd ervaren bewoners een gebrek aan keuzevrijheid op de woningmarkt en moeite om woningen aan te passen aan veranderingen in gezondheid, inkomen of gezinssituatie. Dit leidt bij sommigen tot het gevoel 'vast te zitten'. Meer keuze en flexibiliteit zijn nodig om prettig te blijven wonen.
- Over nieuwbouw verschillen de meningen: sommigen zien graag meer woningen, anderen vinden de wijk vol. Breed gedeeld is de wens om bestaande woningen betaalbaarder, energiezuiniger en beter onderhouden te maken, met meer variatie voor starters, ouderen, mensen met zorgbehoeften en meergeneratiewoningen. Doorstroming, vooral onder senioren, moet worden gestimuleerd als dit aantrekkelijk wordt gemaakt.
- Bewoners en professionals pleiten voor een betere spreiding van bewonersgroepen om clustering van kwetsbare groepen te voorkomen en de sociale balans te behouden. Voor de sociale samenhang zijn laagdrempelige ontmoetingsplekken, een bibliotheek, een gevarieerder winkelaanbod en een leefbaar, toegankelijk winkelcentrum belangrijk.
- Bij nieuwe woningbouw moet de leefbaarheid gewaarborgd blijven: geen verkeers- of parkeerdruk, behoud van groen en aandacht voor de menselijke maat. Betrokkenheid van gemeente en organisaties is cruciaal.

AMBITIES VOOR EEN LEVEN LANG WONEN

1. Realiseren van een gezonde, betaalbare woningvoorraad als basis voor welzijn, veiligheid en sociale kansen, o.a. door verduurzaming van het bestaande voorraad.
2. Behoud en versterking van het sociale en fysieke weefsel door o.a. de cultuurhistorische identiteit van Holtenbroek als uitgangspunt te nemen voor toekomstige ontwikkelingen.

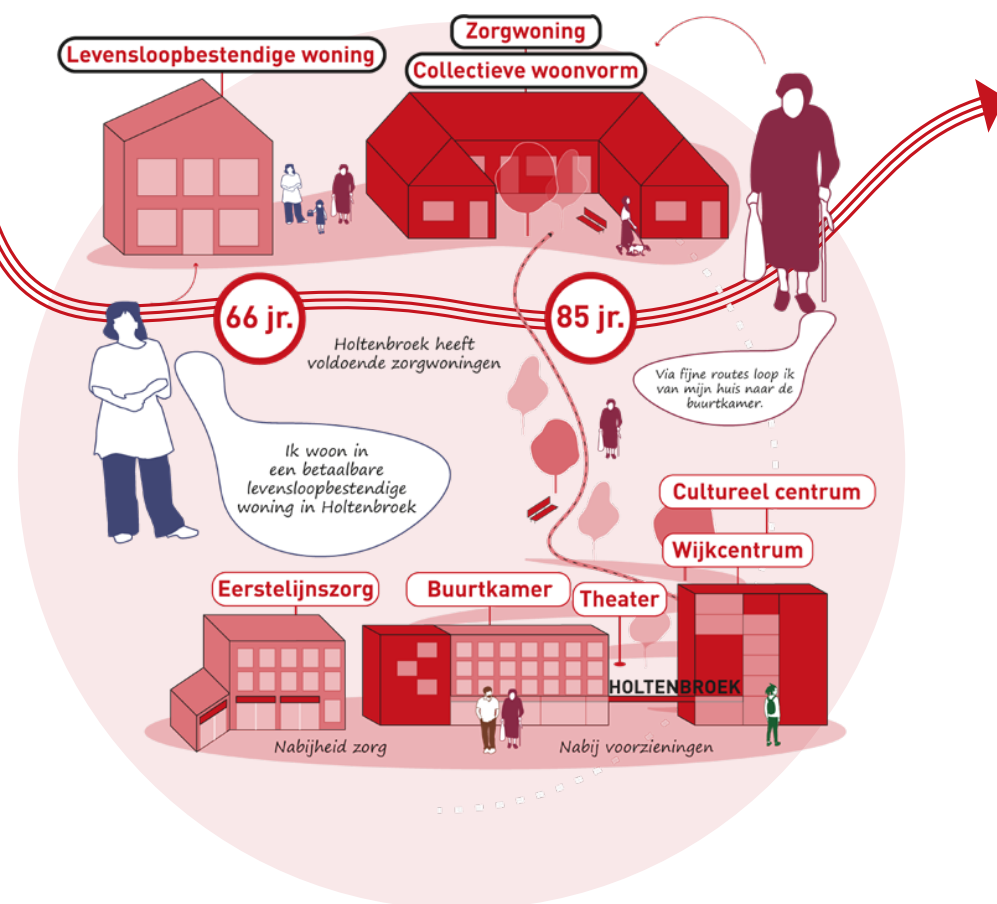
3. Rekening houden met de draagkracht van de bestaande gemeenschap door zorgvuldig om te gaan met de vestiging van nieuwe, kwetsbare doelgroepen.

4. Mogelijk maken van wooncarrières binnen de wijk, om sociale netwerken te behouden en langdurige verbondenheid met de buurt te versterken, door toevoeging van middenhuur en betaalbare koopwoningen. Dit versterkt de sociale cohesie, mantelzorg en familiere netwerken en maakt de mentale weerbaarheid groter.

5. Aanbieden van een gevarieerd en passend woningaanbod, inclusief wonen met zorg, passend bij uiteenlopende gezinssamenstellingen, levensfasen en zorgbehoeften.

6. Organiseren van laagdrempelige, nabijgelegen ontmoetingsplekken of gedeelde voorzieningen die onderlinge ontmoeting en ondersteuning mogelijk maken en bijdragen aan sociale veerkracht.

BOUWSTENEN VOOR EEN LEVEN LANG WONEN

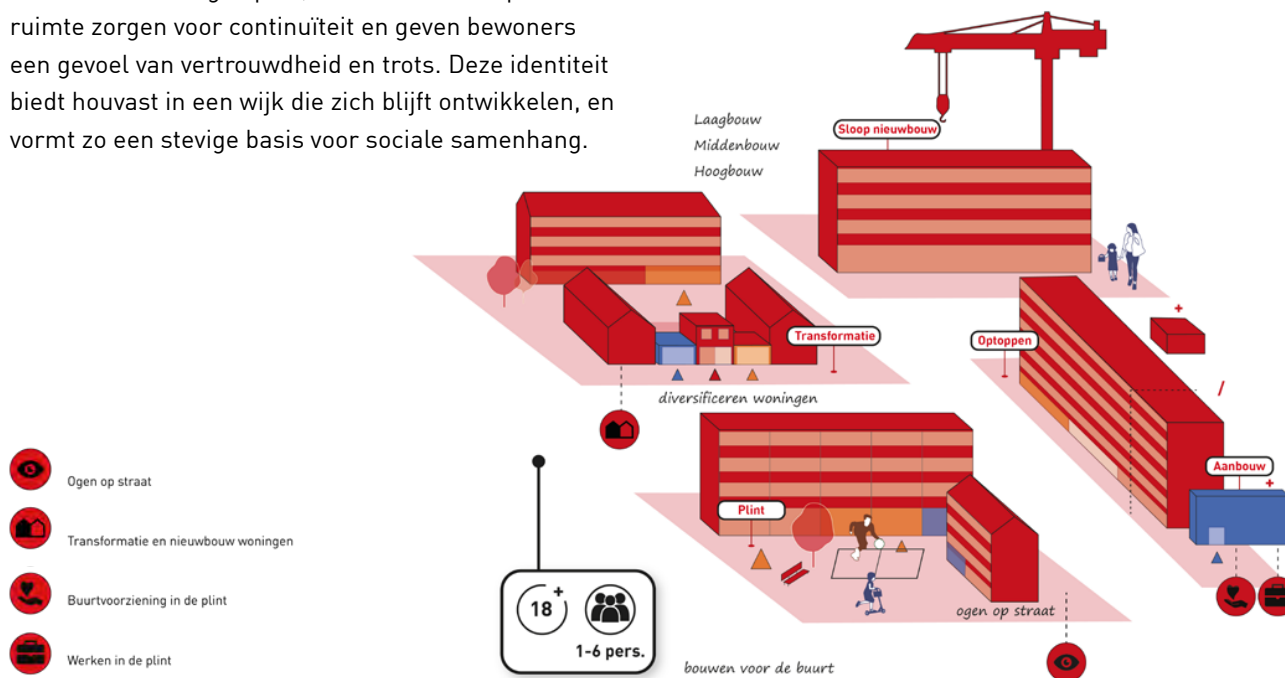
STEMPELAANPAK

Versterken van het sociale weefsel begint bij het creëren van een buurt waar mensen zich thuis voelen, elkaar kunnen ontmoeten en in verschillende levensfasen kunnen blijven wonen. Dit vraagt om een gevarieerd woningaanbod en toegankelijke voorzieningen die aansluiten bij de veranderende behoeften van bewoners – van starters tot senioren.

Een sterke, gemengde gemeenschap ontstaat door actief te bouwen aan sociale veiligheid, onderlinge verbondenheid en diversiteit. Het behoud van de cultuurhistorische identiteit van Holtenbroek speelt hierin een sleutelrol. Herkenbare elementen in de stedenbouwkundige opzet, architectuur en openbare ruimte zorgen voor continuïteit en geven bewoners een gevoel van vertrouwdheid en trots. Deze identiteit biedt houvast in een wijk die zich blijft ontwikkelen, en vormt zo een stevige basis voor sociale samenhang.

Om deze doelen te ondersteunen, wordt ingezet op de zogenoemde stempelaanpak in Holtenbroek 2, 3 en 4. Binnen deze herkenbare stedenbouwkundige structuren wordt de bestaande woningvoorraad benut en verbeterd door middel van optoppen, bij- en aanbouwen, en het transformeren van gesloten plinten naar woningen of voorzieningen. Dit maakt ruimte voor een diverser woonaanbod en nieuwe (eventueel ook meer draagkrachtiger) doelgroepen zonder het karakter van de wijk aan te tasten. Levendige plinten dragen bij aan een sociaal veiliger straatbeeld.

Het toevoegen van woningen met verschillende typologieën draagt bij aan een evenwichtigere

bewonerssamenstelling en ondersteunt doorstroming binnen de wijk. Tegelijkertijd helpt dit om investeringen in verduurzaming financieel haalbaar te maken. Hoewel verdichting leidt tot meer gebruik van de buitenruimte en druk op het groen, draagt dit ook bij aan meer activiteit, ontmoeting en levendigheid in de wijk. Door daling van huishoudgrootte en vergrijzing is het aantal inwoners in de wijk gedaald. Dit biedt ruimte voor enige verdichting. Door groen (en wateropvang) te integreren in de bebouwing wordt bijgedragen aan een klimaatadaptieve leefomgeving.

De toename in mobiliteit vraagt om zorgvuldige inpassing. De kwaliteit van het groen en de veiligheid blijven uitgangspunt. Mogelijke oplossingen zijn deelmobiliteit en geclusterd parkeren aan de randen van de buurt (buurthubs), efficiënt ingericht met oog voor dubbelgebruik. Dit gebeurt altijd in overleg met bewoners.

Een aanvullende strategie binnen de stempelaanpak om bij te dragen aan een gemengde en leefbare buurt is het labelen (doelgericht toewijzen) van delen van de bestaande woningvoorraad. Door wooncomplexen gericht toe te wijzen aan groepen met gedeelde woonvoorkeuren – zoals ouderen, starters of gezinnen – kunnen kleinschalige clusters ontstaan die de onderlinge betrokkenheid versterken.

STERKE RANDEN

Binnen de stempelaanpak verdienen de bebouwingsranden van de buurt – met het groene assenkruis en de groene randen – extra aandacht. Het verbeteren van de sociale veiligheid, onder andere door meer 'ogen op straat' en een actievere inrichting van de openbare ruimte, is hier een belangrijke opgave. Vooral aan de bebouwingsranden van de buurten (Holtenbroek 2 en 3) met veelal gesloten plinten grenzend aan het groene assenkruis en de buitenranden, ontbreekt het aan sociale controle. Dit zorgt ervoor dat deze gebieden onveilig aanvoelen en minder uitnodigend zijn voor gebruik en verblijf.

Sterke randen ontstaan door het toevoegen van woningen aan de rand van de buurt en het transformeren van gesloten plinten (begane grond verdieping) van de bebouwing op de overgang naar de wijkgroenstructuur. Door deze ingrepen wordt de openbare ruimte actiever en aantrekkelijker en wordt sociale interactie gestimuleerd. Zo kunnen de plekken beter bijdragen aan ontmoeting, dagelijks gebruik en sociale cohesie in de wijk.

- Ogen op straat
- Groene parkomgeving
- Speel- en sportvoorziening

Wonen aan hofjes

Wonen aan de straat

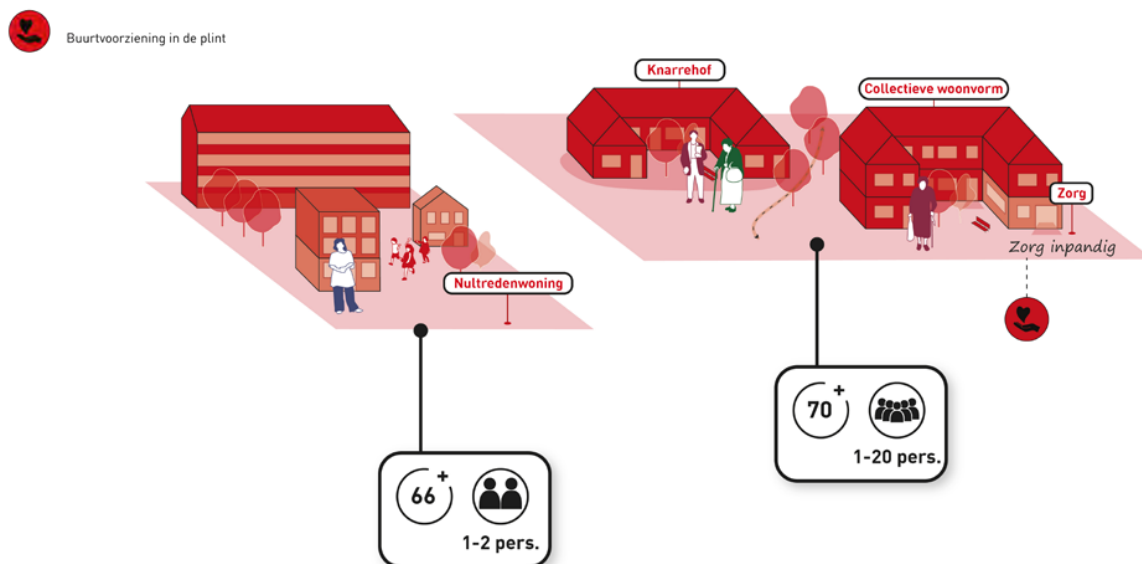
LEVENSLOOPBESTENDIG WONINGEN VOOR OUDEREN

Veel ouderen in Holtenbroek – vooral in Holtenbroek 3 en 4 – wonen nog in grondgebonden gezinswoningen. Hechte sociale netwerken, lage woonlasten en vertrouwdheid met de buurt zorgen ervoor dat zij blijven, ook wanneer hun woning minder passend is voor hun levensfase. Tegelijkertijd ontbreekt het aan geschikte en betaalbare alternatieven in de wijk, waardoor doorstroming stopt en jonge gezinnen minder kans maken op een passende woning. Een goed afgestemd woonaanbod voor ouderen draagt

bij aan vitaliteit in de wijk, betere doorstroming en het behoud van sociale verbanden. Ook culturele diversiteit en verschillende woonwensen moeten hierin worden meegenomen, zodat het aanbod aansluit bij de behoeften van álle wijkbewoners.

Om dit mogelijk te maken, is de realisatie van nulredenwoningen (drempelloze woningen) nodig – zowel in reguliere als geclusterde woonvormen, met en zonder zorg. Deze woningen dienen te liggen op aantrekkelijke, veilige plekken, dicht bij voorzieningen en ontmoetingsplekken. Ze vallen bij voorkeur binnen

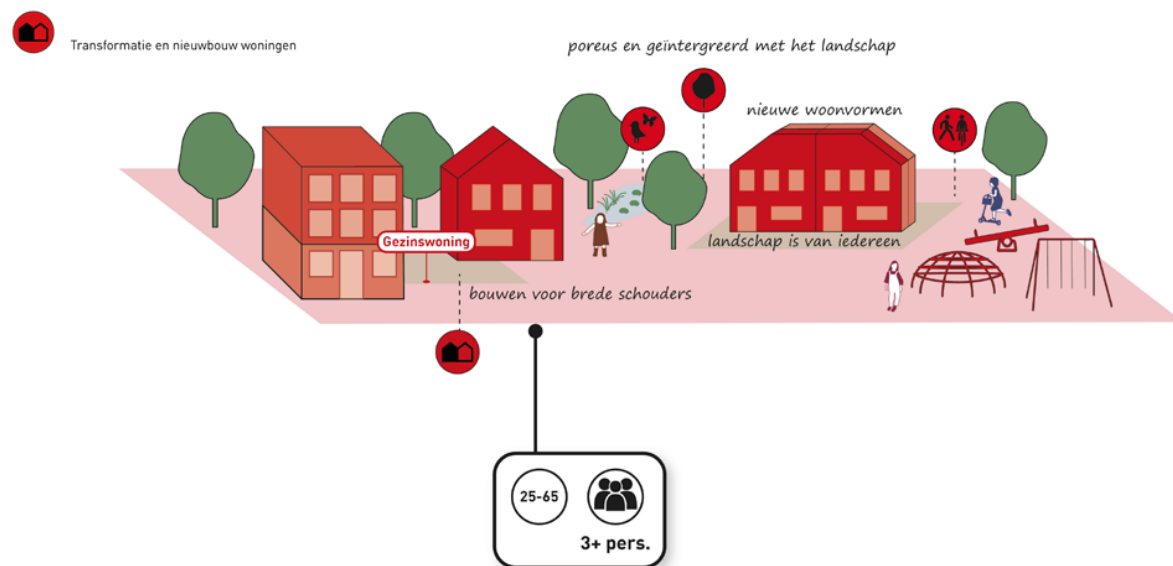
het sociale of betaalbare middensegment, zodat verhuizen financieel haalbaar blijft. Kansrijke locaties voor deze woningen zijn te vinden rond het wijkcentrum, vanwege de nabijheid van voorzieningen, in de groene overgangszones aan de randen van de wijk, of op locaties nabij het groene assenkruis. Project Havezate is hier een mooi voorbeeld van.. Zo ontstaat ruimte in de doorstromingsketen én een woonaanbod dat beter past bij de toekomst van Holtenbroek.

NIEUWE WOONMILIEUS

Het versterken van het sociale weefsel van Holtenbroek vraagt om een gevarieerder woningaanbod dat aansluit bij nieuwe woonbehoeften en leefstijlen. Niet iedereen past binnen de traditionele gezinswoning; er is groeiende behoefte aan woonvormen die ruimte bieden voor gemeenschappelijkheid, ontmoeting en onderlinge zorg. Denk aan meergeneratiewoningen, collectieve woonvormen met gedeelde voorzieningen, wooncomplexen met een gedeelde leefstijl of innovatieve woonzorgconcepten. Zulke woonvormen maken sociale stijging binnen de eigen buurt mogelijk en trekken tegelijkertijd nieuwe, betrokken doelgroepen aan. Dit draagt bij aan een sterkere, inclusieve wijkgemeenschap.

In de randen van de buurten zoals bij Holtenbroek 2 en 3, én langs de groene randen van de wijk liggen kansen voor deze nieuwe woonmilieus. Mogelijkheden ontstaan op locaties die vrijkomen door clustering van scholen of door kleinschalige toevoegingen aan het bestaande groen. Door op deze plekken vernieuwende woonvormen te realiseren, wordt het woningaanbod diverser, ontstaan er nieuwe vormen van samenleven, en wordt ontmoeting bevorderd. Meer 'ogen op straat' dragen bovendien bij aan de sociale veiligheid en levendigheid in de wijk.

Wonen aan collectieve groene plekken

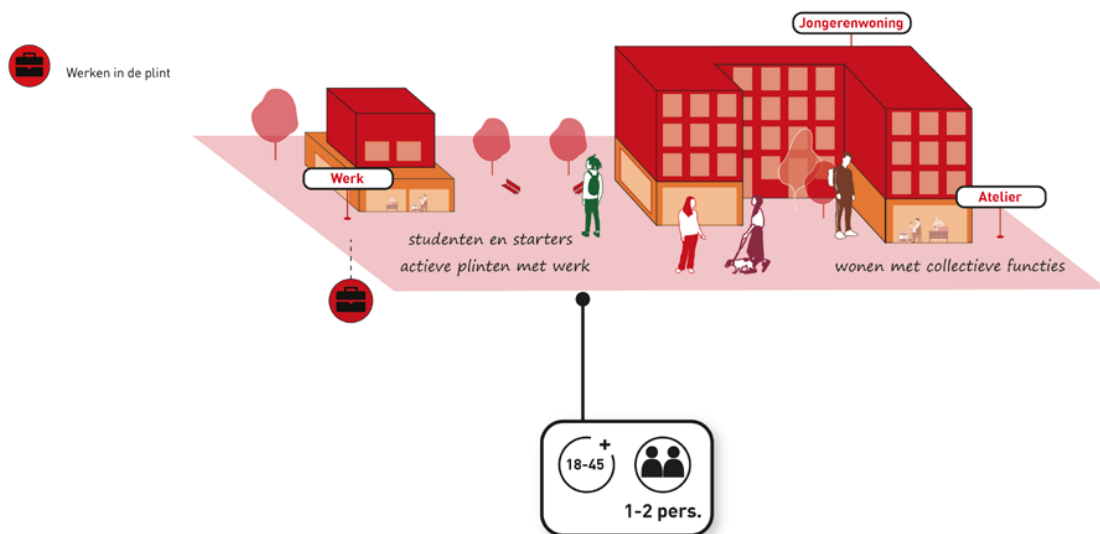
Tiny houses in het groen

STEDELIJK WONEN

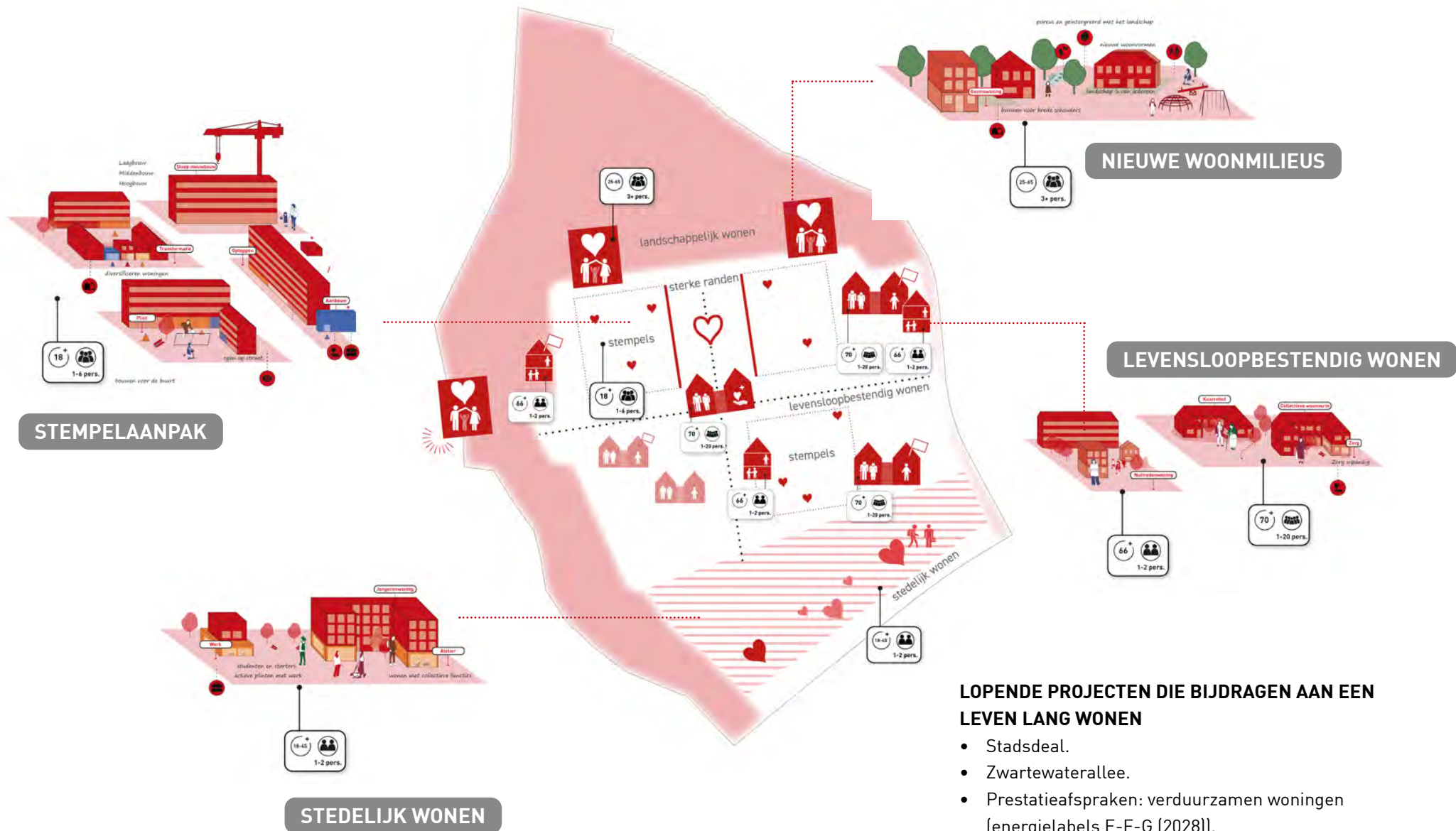
Jongeren, studenten en kleine een- tot tweepersoonshuishoudens hebben vaak moeite om een passende woning te vinden. Door lange wachttijden in de sociale huursector en een beperkt aanbod aan betaalbare, zelfstandige woonruimte blijven velen noodgedwongen bij ouders wonen of belanden in tijdelijke woonsituaties. Tegelijkertijd zijn deze groepen vaak mobiel en zoeken zij een woning die past bij hun levensfase: betaalbaar, zelfstandig en gunstig gelegen.

Dynamische stedelijke zones, zoals de gebieden langs de Zwartewaterallee, bieden hiervoor geschikte mogelijkheden. Voor de groep jongvolwassenen in

Holtenbroek ontstaan hier kansen voor een passende woonplek en de stap naar meer zelfstandigheid. Dit bevordert de doorstroming en versterkt de binding met de wijk en de stad. Deze locaties zijn goed bereikbaar, liggen dicht bij de binnenstad en in de nabijheid van voorzieningen. Hier kunnen compacte, zelfstandige starterswoningen worden ontwikkeld, eventueel gelabeld voor jongeren of studenten. Door het mogelijk te maken dat bewoners hun opgebouwde wachttijd behouden bij verhuizing naar zo'n woning, wordt de stap naar zelfstandigheid laagdrempeliger én beter afgestemd op hun flexibele levensfase. Een belangrijk aandachtspunt blijft wie deze woningen daadwerkelijk kan en wil realiseren.

BOUWSTENEN OP DE KAART

LOPENDE PROJECTEN DIE BIJDAGEN AAN EEN LEVEN LANG WONEN

- Stadsdeal.
- Zwartewaterallee.
- Prestatieafspraken: verduurzamen woningen (energielabels E-F-G (2028)).
- Heroriëntatie Zwarte Waterzone: locatie naast de Twistvlietbrug en mogelijkheden bij jachthaven.

ONTWIKKELIJN 3

GEZOND EN VEILIG

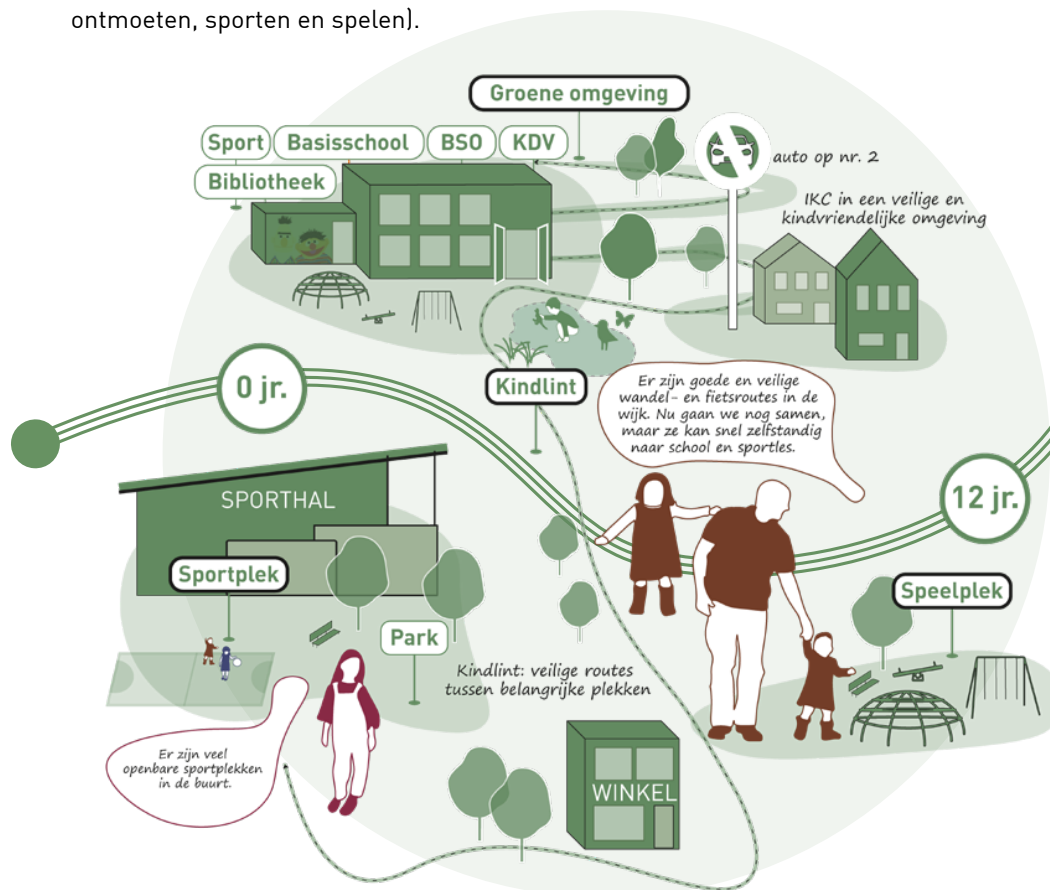
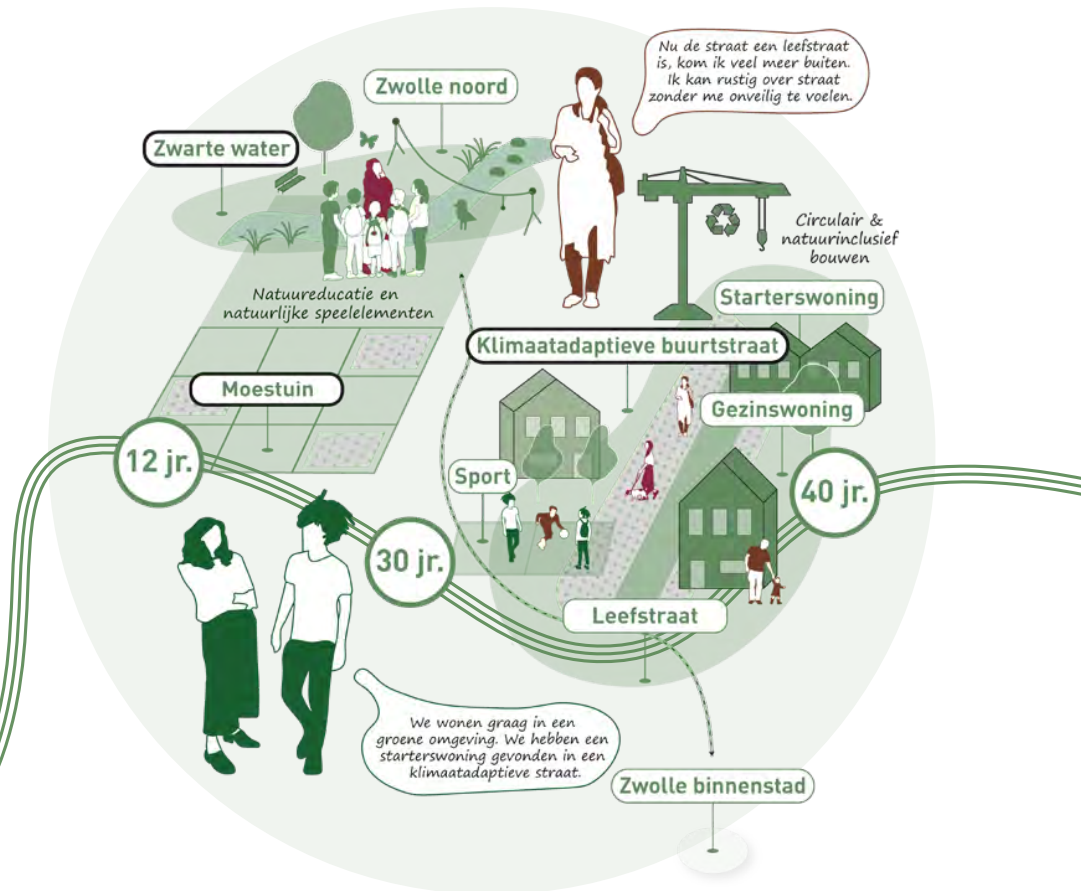
Een gezond en veilig Holtenbroek begint met een leefomgeving die uitnodigt tot beweging, ontmoeting en verbinding. Een prettige en veilige openbare ruimte bevordert gezond gedrag, mentaal welzijn en sociale samenhang en vermindert stress. Bewegen wordt vanzelfsprekend: wandelen, fietsen, spelen en sporten maken deel uit van het dagelijks leven. Groene, klimaatbestendige buitenruimtes bieden schone lucht, ruimte voor ontmoeting én beschermen tegen hittestress en wateroverlast. Duurzame mobiliteit – gericht op lopen, fietsen en openbaar vervoer – zorgt voor een bereikbare, veilige en leefbare wijk voor iedereen. Holtenbroek wordt zo een plek waar gezondheid, duurzaamheid en samenleven hand in hand gaan.

UIT DE PARTICIPATIE

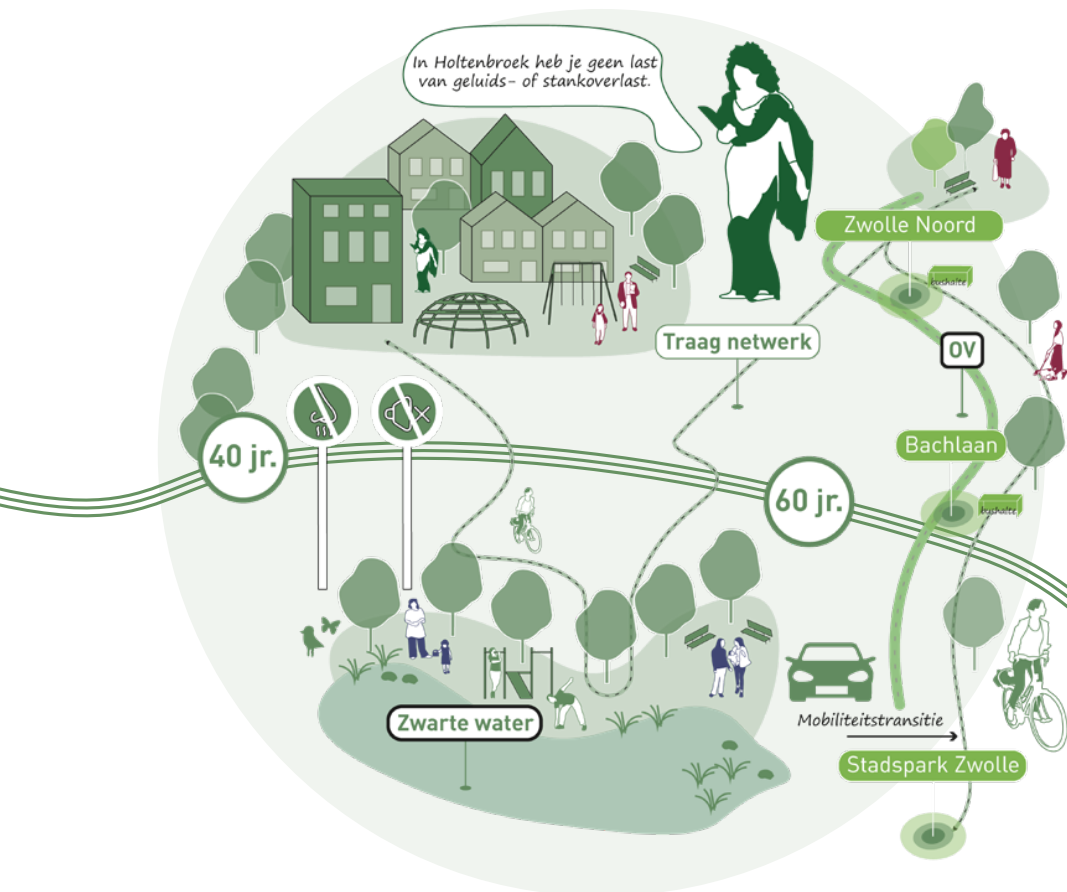
- Bewoners zijn trots op het groen in Holtenbroek, maar zien ruimte voor verbetering.
- De verkeerssituatie in Holtenbroek wordt als onveilig ervaren, vooral voor voetgangers en fietsers. Locaties als het winkelcentrum, Klooienberglaan, Middelweg en Deltion College worden specifiek genoemd. Bewoners willen minder autoverkeer, minder parkeeroverlast en betere snelheidsbeheersing. Verplaatsing van auto's naar de wijkranden en autoluwe zones, zoals het groene assenkruis, worden voorgesteld. Meer ruimte voor fietsers en voetgangers, met veilige verbindingen en een fietsvriendelijk netwerk, is gewenst.
- Hoewel veel bewoners zich veilig voelen, ervaart een deel soms onveiligheid, vooral 's avonds. Zorgen zijn er over drugsoverlast en criminaliteit, met name rond het winkelcentrum, parken en Palestrinalaan. Verbeterpunten zijn: meer zichtbare handhaving, betere verlichting (o.a. Bachlaan, Mozartlaan), inzet van buurtvaders, wijkcoaches en samenwerking tussen scholen en wijkorganisaties. Ook wordt gepleit voor ontmoetingsplekken voor vrouwen, en een actiever gebruik van leegstaande panden.
- Zwerfvuil, slecht onderhoud en ontoegankelijke stoepen worden als knelpunten genoemd. Oplossingen zijn betere handhaving, andere afvalinzameling, aanpassingen in de inrichting én bewoners meer betrekken bij onderhoud.
- Bewoners zijn blij met het groen, maar zien kansen voor meer vergroening, vooral rond het winkelcentrum en Bachlaan. Wensen zijn o.a.: meer bankjes, autoluwe zones, groene parkeerplekken, speelplekken en recreatie aan de haven. Goed groenbeheer is cruciaal; bewoners kunnen hier ook aan bijdragen.
- Professionals zien kansen voor Holtenbroek om bij te dragen aan de klimaatopgave, zoals het aanpakken van hittestress en wateroverlast.

AMBITIES VOOR EEN GEZOND EN VEILIG HOLTENBROEK

1. Creëren van een veilige leefomgeving.
2. Creëren van een leefomgeving die bijdraagt aan fysiek en mentaal welzijn, door in te zetten op een veilige, prettige en sociaal stimulerende openbare ruimte.
3. Bevorderen van gezond gedrag en een actieve leefstijl, door de inrichting van een beweegvriendelijke wijk die uitnodigt tot wandelen, fietsen, spelen, sporten en ontmoeten (BOSS-beleid: bewegen, ontmoeten, sporten en spelen).

4. Versterken van sociale cohesie, door ruimte te bieden aan ontmoeting en sociale interactie in een groene, aantrekkelijke en inclusieve buitenruimte (BOSS).

5. Bevorderen van inclusiviteit door het toegankelijk maken van speel- en sportvoorzieningen voor alle doelgroepen, inclusief mensen met een beperking (BOSS).

6. Werken aan een inclusieve en sociaal veilige omgeving waarbinnen groepen met diverse achtergronden zich prettig en welkom voelen.

7. Beschermen van de gezondheid via een schone, klimaatbestendige en natuurvriendelijke leefomgeving, die hittestress en wateroverlast vermindert en de biodiversiteit versterkt.

8. Stimuleren van duurzame mobiliteit, door prioriteit te geven aan wandelen, fietsen en openbaar vervoer, met als doel een bereikbare, verkeersveilige en leefbare wijk.

BOUWSTENEN GEZOND EN VEILIG

RECREATIEVE RANDEN

Groen werkt stressverlagend en geeft ruimte voor ontspanning, beweging en ontmoeting. De groene randen langs het Zwarte Water en aan de noordzijde van Holtenbroek zijn waardevolle landschappelijke gebieden die zich uitstekend lenen voor verdere ontwikkeling als recreatief groen. Deze zones bieden bewoners een plek om dicht bij huis tot rust te komen en dragen bij aan de mentale gezondheid: even 'op vakantie' in eigen wijk.

Tegelijkertijd is deze natuurlijke omgeving in zichzelf van grote waarde. De groene randen herbergen biodiversiteit en vormen een belangrijk leefgebied voor planten en dieren. Het behouden én versterken van deze ecologische kwaliteit is een belangrijk

uitgangspunt. Recreatief gebruik moet dan ook zorgvuldig worden afgestemd op het behoud van deze natuurlijke basiskwaliteit. De Zwarte Waterzone is dan ook om deze redenen als sleutelgebied opgenomen in het Ruimtelijk Toekomstperspectief Ons Zwolle van Overmorgen (RTP).

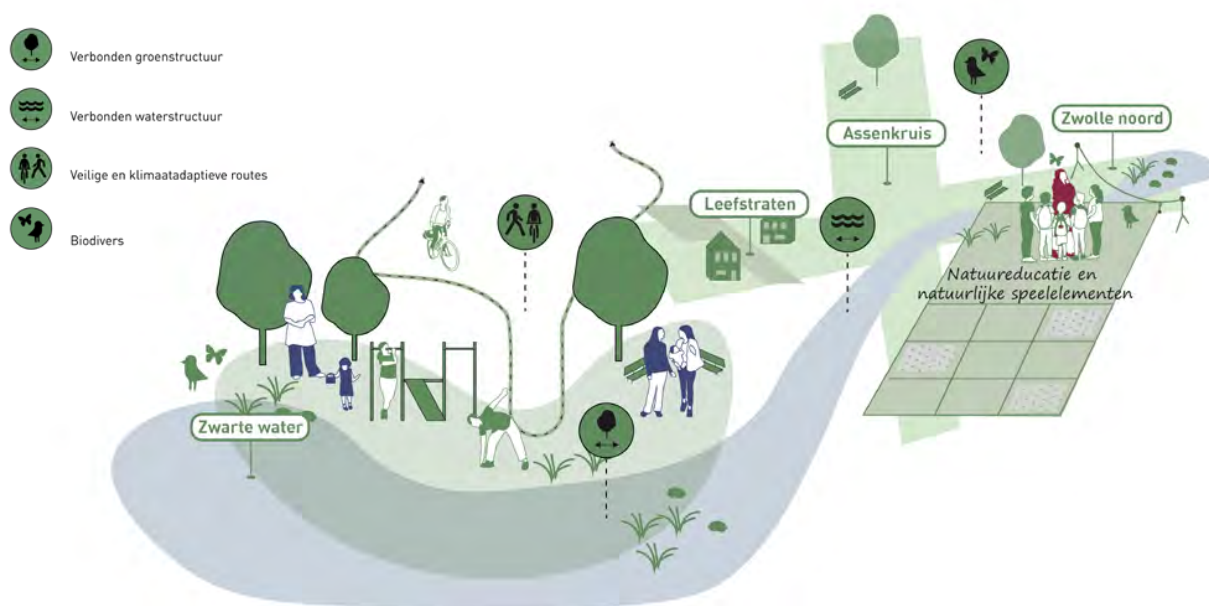
Door strategisch gebruikswaarde toe te voegen – gericht op bewegen, ontmoeten, spelen en sporten – ontstaat een multifunctioneel groengebied dat uitnodigt tot een actieve leefstijl en sociale interactie. Denk aan het aanleggen van een beweegvriendelijke speel- en sportinfrastructuur, waar bewoners van alle leeftijden kunnen recreëren. Bestaande voorzieningen zoals het haventje kunnen programmatisch worden versterkt met stedelijke functies zoals een horecavoorziening of

Twistvliettoren aan het Zwarte Water

ontmoetingsplek (hotspot), waarmee sociale cohesie en gebruiksgemak toenemen. Aantrekkelijke en veilige langzaamverkeersroutes verbinden deze groengebieden met de omliggende buurten. Zo wordt het recreatieve landschap niet alleen bereikbaar, maar ook onderdeel van het dagelijks leven van bewoners – een plek waar natuur, gezondheid en ontmoeting samenkomen. Woningbouwontwikkeling, bijvoorbeeld op de locatie dijkzicht en bij jachthaven Hanze dient hieraan bij te dragen.

Het Zwarte Water maakt onderdeel uit van de Stadsrivier (opgenomen in het RTP) en is daarmee een doorlopend watersysteem met groene natuurvriendelijke oevers met ruimte voor biodiversiteit, belevingswaarden en ecologische waarden. De ontwikkeling van de Stadsrivier draagt bij aan de bredere binnenstedelijke wateropgave en als ontmoetings- en verblijfsplek voor stedelijke functies.

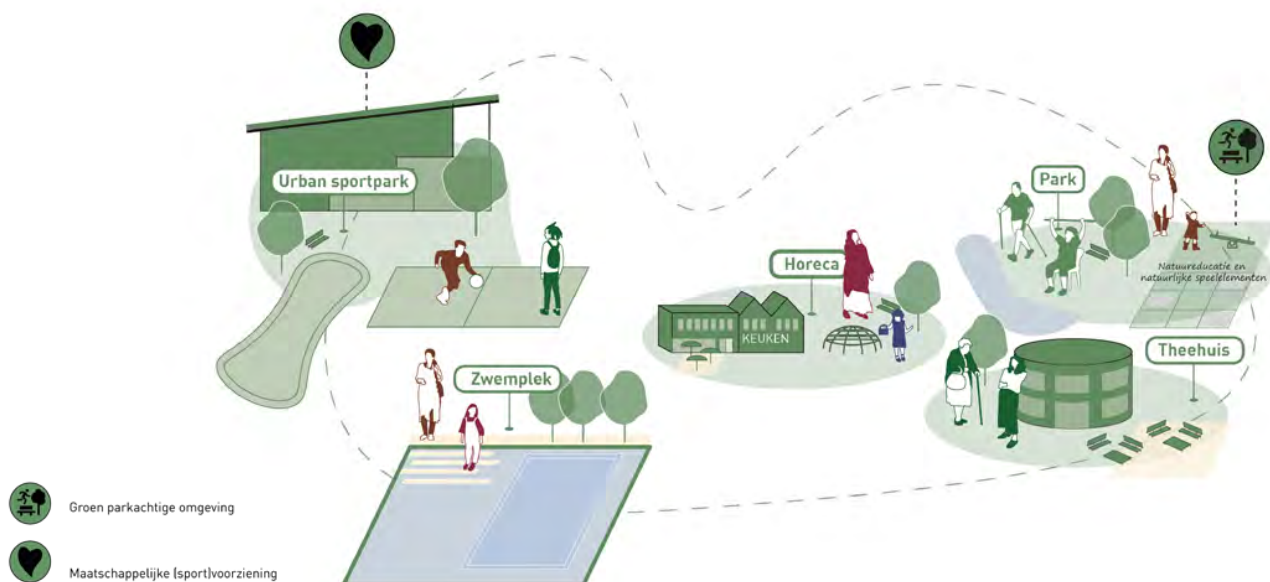
HOTSPOTS

Het versterken van sociale cohesie, ontmoeting en onderlinge acceptatie is essentieel voor een wijk waarin mensen samenleven in plaats van langs elkaar heen leven. In Holtenbroek leven veel bewoners binnen hun eigen netwerk of groep. Aantrekkelijke, toegankelijke ontmoetingsplekken, goed verbonden met de buurt, kunnen mensen uit verschillende achtergronden en leeftijden op een laagdrempelige manier met elkaar in contact brengen. Zulke plekken en routes dragen bij aan kansengelijkheid, inclusie en het gevoel erbij te horen.

Om dit mogelijk te maken, worden zogeheten hotspots ontwikkeld: bijzondere ontmoetingsplekken met een publieksfunctie, gericht op een breed publiek. Voorbeelden zijn een horecagelegenheid aan de dijk, een pierenbad of waterspeelplek in het groen assenkruis,

een theepaviljoen bij de moestuinen of een survivalbaan naast de sportaccommodatie. Ook het gebied rond het winkelcentrum biedt kansen, bijvoorbeeld door het toevoegen van verblijfsplekken aan het water. Deze plekken zijn zo ingericht met verschillende elementen die verschillende doelgroepen – jong en oud – aanspreken

Hotspots zijn vrij toegankelijk, laagdrempelig en stimuleren ontmoeting zonder financiële drempels, bijvoorbeeld via sportplekken zonder abonnement of lidmaatschap en met de mogelijkheid om hier activiteiten te organiseren. Het groene assenkruis fungeert hierin als ruggengraat: open, verbonden, veilig en uitnodigend voor voetgangers en fietsers, met voorzieningen die zich zichtbaar en toegankelijk naar het park en de omgeving richten.

LEEFSTRATEN

Holtenbroek is een divers en multiculturele wijk. Bewoners leven voor een groot deel binnen de eigen groep en contact met burens is niet vanzelfsprekend. Versterken van sociale cohesie en onderling buurtcontact is dan ook belangrijk voor een leefbare en zorgzame wijk waarin bewoners elkaar kennen en ondersteunen en zich betrokken voelen bij hun omgeving.

Tegelijkertijd is er behoefte aan een gezonde, inclusieve en toekomstbestendige leefomgeving die klimaatadaptief is en beweging zo makkelijk mogelijk maakt. Leefstraten kunnen hier een bijdrage aan leveren. Een leefstraat is een ontmoetingsplek die uitnodigt tot contact en samenzijn. Door samen met bewoners (eerst) tijdelijke of op aanvraag georganiseerde leefstraten toe te passen - en

succesvolle elementen daarvan later blijvend toe te passen -, profiteert de wijk zichtbaar in aantrekkelijkheid, veiligheid en samenhang.

In Holtenbroek 2, 3 en 4 waar het straatbeeld nu vooral functioneel of stenig is, kan dit het verschil maken. Door auto's (deels) te weren en ruimte te maken voor groen, bankjes en andere voorzieningen, verandert een anonieme straat in een plek waar mensen graag verblijven. Kleine ingrepen, zoals een grasveldje in plaats van tegels, een geveltuintje of buurtmoestuin in plaats van parkeerplekken, brengen levendigheid, karakter en vergroening in de wijk. Tijdelijke aankleding – zoals plantenbakken of straatkunst – maakt de straat herkenbaar en eigen. Het versterkt de identiteit van de buurt en zorgt voor een gevoel van trots onder bewoners.

Leefstraat

In een wijk, waar mensen met uiteenlopende achtergronden naast elkaar wonen, ontstaan ontmoetingen niet vanzelf. Leefstraten bieden hiervoor ruimte: autoluwe straten nodigen uit tot buurtactiviteiten, gezamenlijke maaltijden, spel of tuinieren. Zo ontstaan laagdrempelige contactmomenten - burens raken in gesprek, leren elkaar kennen en bouwen aan wederzijds begrip. En versterkt de betrokkenheid en stimuleert samenwerking. Problemen zoals eenzaamheid, zwerfvuil of kleine overlast worden eerder gesignaleerd en gezamenlijk aangepakt. De leefstraat fungeert daarmee als sociale katalysator: een impuls voor gemeenschapszin en kan leiden tot vervolginiciatieven, zoals een groenproject, speelmiddag of buurtpreventieteam. Een socialer straatbeeld vergroot de betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving – en daarmee de veerkracht van Holtenbroek.

BOUWSTENEN OP DE KAART

ONTWIKKELLIJN 4

GROEIEN EN BLOEIEN

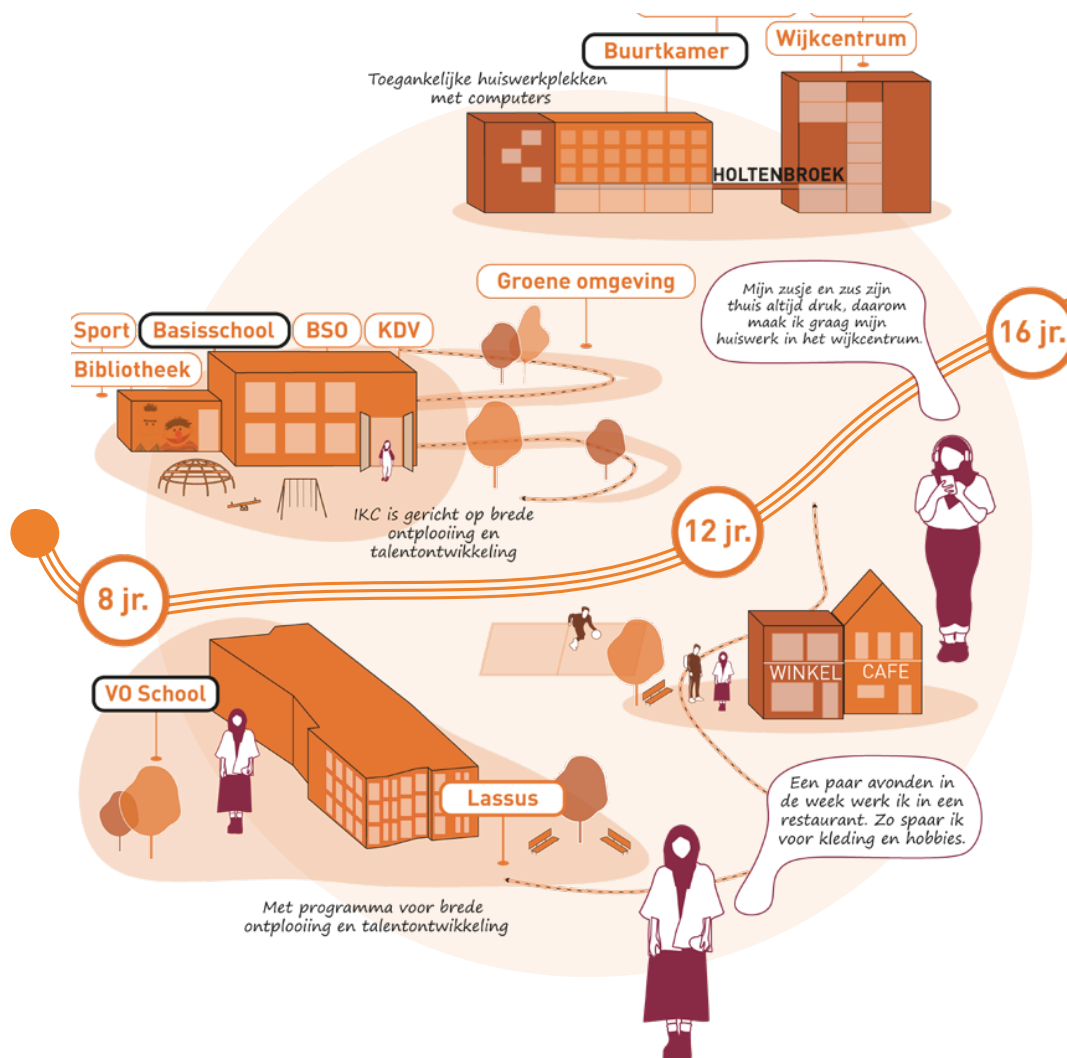
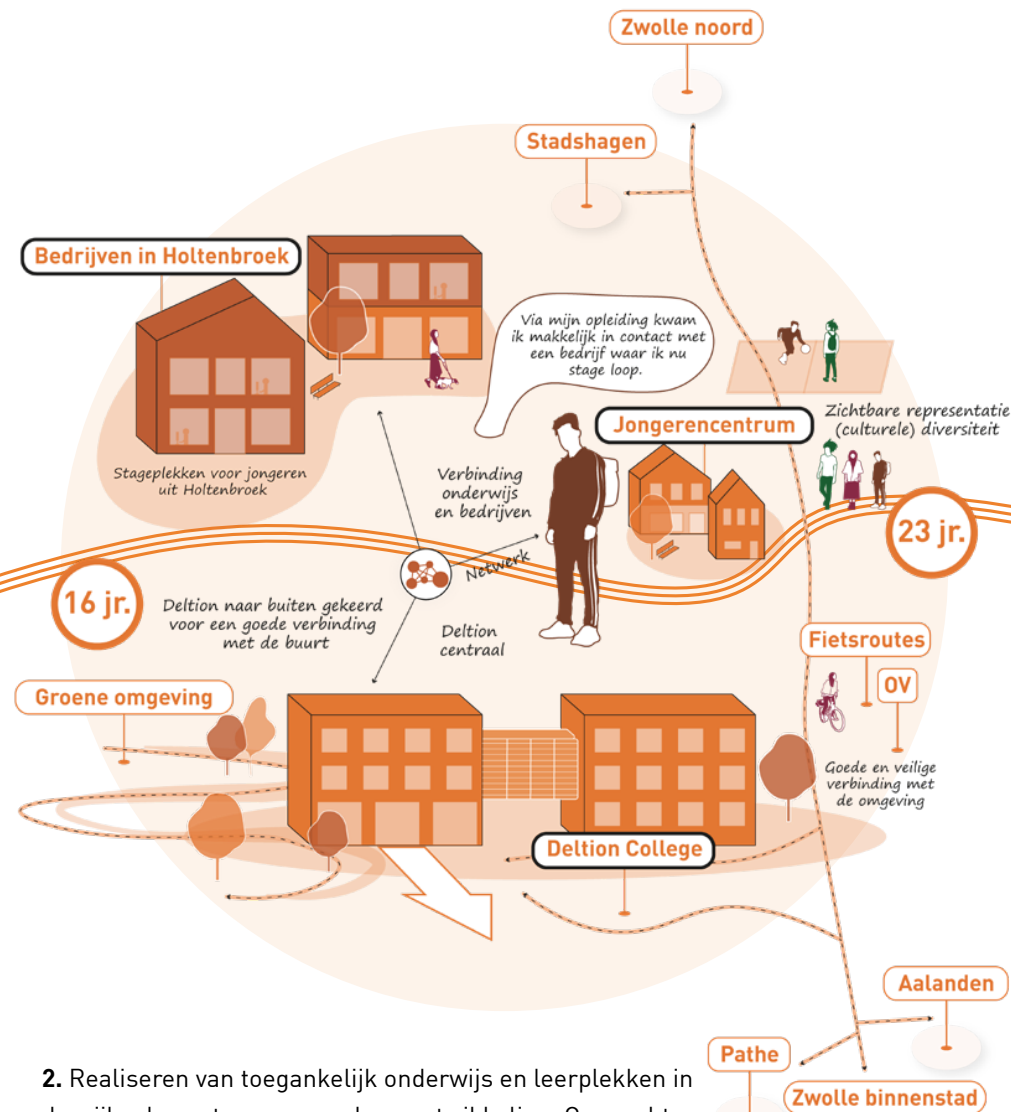
Groeien en Bloeien biedt bewoners de kans om een veelzijdig en vervullend leven op te bouwen. De wijk vormt een stimulerende en inspirerende omgeving waarin iedereen zijn of haar talenten kan ontdekken en ontwikkelen. Ongeacht de startpositie ligt de weg naar de arbeidsmarkt voor iedereen binnen handbereik dankzij toegankelijk onderwijs en leerplekken in de wijk. Door een wijkbrede samenwerking slaan ondernemers, onderwijsinstellingen, sportverenigingen, zorgverleners, maatschappelijke organisaties en bewoners de handen ineen. Samen werken zij aan de wijk als ecosysteem voor zelfontplooiing, leren en werken. Deze aanpak is toekomstgericht en sluit aan bij de brede behoeften van zowel de wijk als de samenleving.

UIT DE PARTICIPATIE

- Bewoners signaleren een gebrek aan plekken voor jongeren van 12 tot 21 jaar om elkaar buiten schooltijd te ontmoeten en actief te zijn. Er is behoefte aan toegankelijke binnen- en buitenruimtes, zogeheten jongerenhubs, waar jongeren zelfstandig terechtkunnen. Denk aan activiteiten als disco's, kook- of gameworkshops en een graffitimuur bij de skatebaan. Jongeren zelf willen meedenken én meedoen in de organisatie van activiteiten.
- Scholen, wijkcentra, DIFF Dansschool en het Deltion College worden gezien als belangrijke partners. Bewoners zien kansen in samenwerking met Deltion, bijvoorbeeld via evenementen, talentontwikkeling en het versterken van groen en speelvoorzieningen in de wijk. Deltion kan zijn verbinding met de wijk verstevigen. Deltion wordt nu als ontoegankelijk ervaren. Door bijvoorbeeld het repaircafé door scholieren/docenten van Deltion in het wijkcentrum te organiseren, in plaats van op de campus zelf, kun je de banden met de wijk versterken.
- Er is behoefte aan laagdrempelige werk- en leerplekken, zichtbaar en verspreid over de wijk (bijv. in plinten of de zuidkant van Holtenbroek). Informatie over stage- en werkmogelijkheden ontbreekt nu vaak. Samenwerking tussen gemeente, verhuurders en ondernemers kan betaalbare werkruimten mogelijk maken, zodat bewoners in hun eigen wijk kunnen werken of ondernemen.
- Wijkprofessionals pleiten voor sterkere samenwerking tussen onderwijs, lokale initiatieven en ondernemers om de wijk economie te versterken.

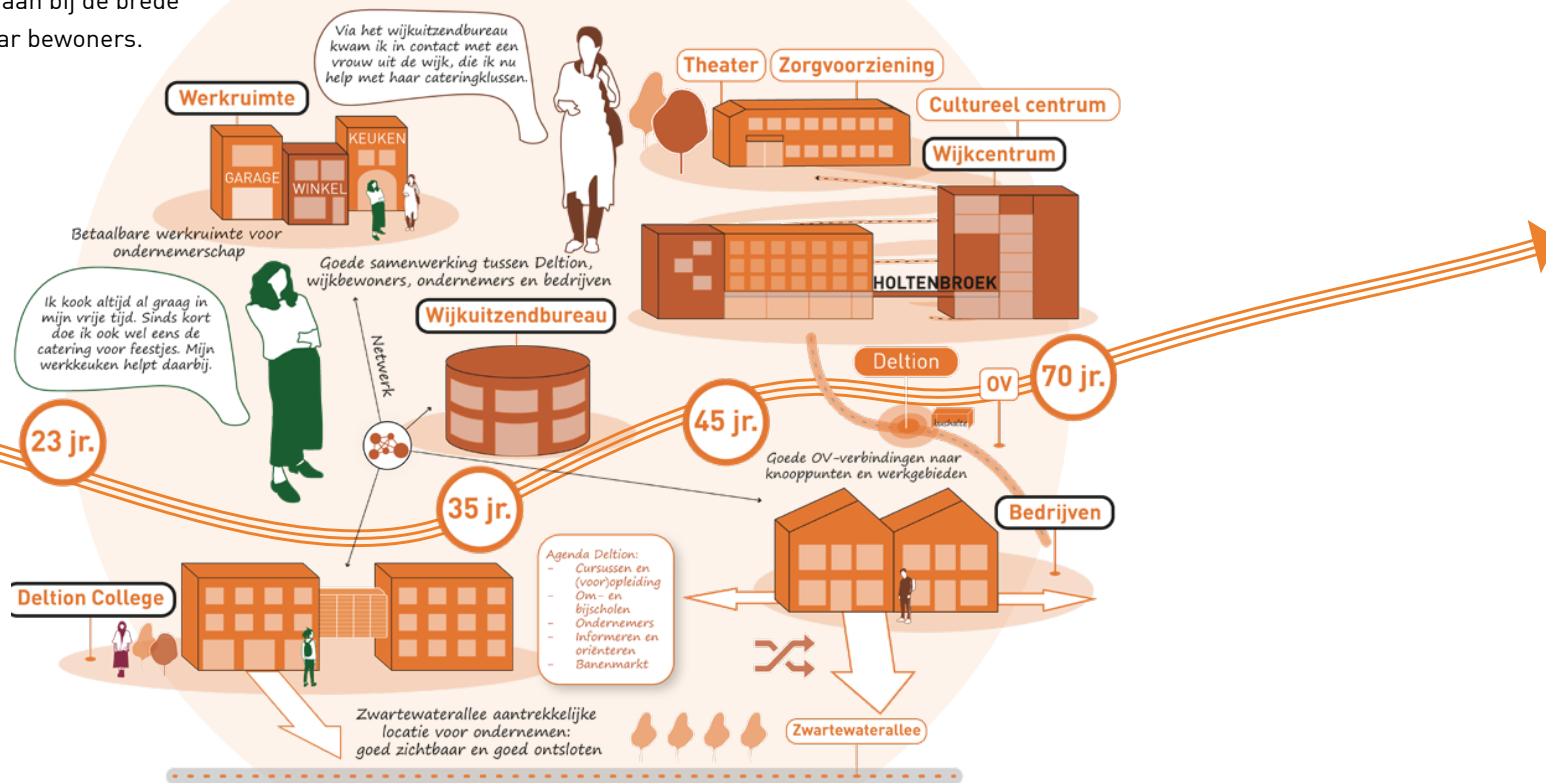
AMBITIES VOOR GROEIEN EN BLOEIEN

1. Creëren van een stimulerende wijkomgeving als basis voor persoonlijke groei, zelfontplooiing en meedoen. Een wijk waarin bewoners hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen draagt bij aan zelfvertrouwen, maatschappelijke participatie en toekomstperspectief.

2. Realiseren van toegankelijk onderwijs en leerplekken in de wijk, als opstap naar werk en ontwikkeling. Ongeacht iemands startpositie komt een route naar de arbeidsmarkt binnen handbereik, wat bijdraagt aan kansengelijkheid, bestaanszekerheid en sociale stijging.

3. Versterken van de wijk als ecosysteem voor leren, werken en ondernemen, door samenwerking tussen bewoners, ondernemers, onderwijs, zorg, sport en maatschappelijke organisaties. Deze netwerkgerichte aanpak is toekomstbestendig en sluit aan bij de brede ontwikkelbehoeften van de wijk en haar bewoners.

4. Aanbieden van diverse en betaalbare werkruimtes in de wijk als springplank voor lokaal ondernemerschap. Denk aan halletjes, woon-werkplinten, leer-werkplekken en sociale werkgelegenheid – plekken waar leren, werken en ontmoeten samenkomen en kansen ontstaan.

BOUWSTENEN GROEIEN EN BLOEIEN

CAMPUS HOLTENBROEK

Het versterken van Holtenbroek als ecosysteem voor leren, werken en zelfontplooiing biedt bewoners structurele kansen op ontwikkeling, participatie en economische zelfstandigheid. Door onderwijs, praktijkervaring en werk lokaal te verbinden, ontstaat een doorlopende leer-werklijn die jongeren en volwassenen begeleidt richting de arbeidsmarkt. Dit bevordert sociale stijging, vergroot de kansengelijkheid en versterkt de sociale samenhang in de wijk. Onderwijs draagt bovendien sterk bij aan gezondheid en bestaanszekerheid. Campus Holtenbroek vormt hierin een belangrijke schakel. De aanwezigheid van het Deltion College, met een breed aanbod aan mbo-opleidingen in sectoren zoals bouw, beheer, zorg, onderwijs en welzijn, is een unieke meerwaarde. Het Deltion College heeft primair een regionale functie, maar biedt door de ligging in Holtenbroek juist ook directe kansen voor wijkbewoners. De nabijheid verlaagt de drempel tot deelname aan onderwijs en praktijkgericht leren, en maakt opleidingsmogelijkheden toegankelijker voor jongeren, werkzoekenden en herintreders.

De verbinding tussen Deltion College en de wijk biedt jongeren de kans om te leren én werkervaring op te doen in hun eigen leefomgeving. Praktijkplekken bij lokale organisaties, leerwerkbedrijven en maatschappelijke initiatieven maken de stap naar werk concreet en bereikbaar. Dit vergroot het perspectief op een zelfstandige toekomst en verkleint de kans op uitval. Tegelijkertijd fungeren deze jongeren als zichtbare rolmodellen, wat inspirerend werkt voor anderen. Voor

volwassenen ontstaan via leerwerkplekken nieuwe routes naar werk of omscholing. Zo wordt Campus Holtenbroek een katalysator voor talentontwikkeling voor jong en oud.

De ruimtelijke context rondom de Zwartewaterallee biedt kansen om de verbinding tussen Deltion en Holtenbroek verder te versterken. Waar het gebied nu versnipperd is, ligt potentie voor een dynamisch stedelijk gebied waar onderwijs, bedrijvigheid, kennisuitwisseling en stedelijk wonen samenkomen. Een herkenbare campuszone creëert een aantrekkelijke omgeving gericht op ontmoeting, kruisbestuiving en samenwerking.

De Obrechtstraat fungeert hierin als verbindende structuur: een centrale as die functies, gebouwen en mensen verbindt. Dat gebeurt fysiek én sociaal. Actieve entrees aan deze straat zorgen voor levendigheid en vergroten de zichtbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen. De route wordt versterkt met leerwerkplekken, buurtgerichte horeca, maatschappelijke

diensten en werkruimtes voor startende ondernemers en wijkinitiatieven. Door de inrichting als verblijfsruimte met groen, zitplekken, ontmoetingsplekken en meer ruimte voor langzaam verkeer ontstaat een echte 'campusstraat' die uitnodigt tot gebruik en ontmoeting.

Het opheffen van de barrièrewerking van de Zwartewaterallee is hierbij essentieel. Nieuwe bebouwing moet zich oriënteren op de openbare ruimte met uitnodigende entrees, levendige plinten en goede zichtlijnen. Programmatisch wordt het gebied versterkt met een mix van onderwijs, betaalbare bedrijfs- en werkruimte, ontmoetingsfuncties en stedelijk wonen. Dit maakt dubbelgebruik en deelmobiliteit mogelijk, in combinatie met goede OV-verbindingen.

Campus Holtenbroek wordt zo een levendige leer- en werkomgeving die bijdraagt aan sociale cohesie, inclusie en herkenning. Een plek waar bewoners zich kunnen ontwikkelen, zichtbaar zijn en meedoen – midden in hun eigen wijk. Een investering in de toekomstkracht van Holtenbroek en haar bewoners.

URBAN PLACES

Het creëren van een stimulerende wijkomgeving waarin jongeren hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen, is essentieel voor persoonlijke groei, zelfvertrouwen en sociale participatie. Voor de jeugd in Holtenbroek betekent dit meer dan alleen goed onderwijs: ook buitenschoolse plekken waar jongeren kunnen sporten, ontmoeten en zich cultureel en sociaal kunnen ontwikkelen zijn van groot belang. Dergelijke plekken dragen bij aan kansengelijkheid en helpen om jongeren perspectief te bieden op een gezonde toekomst op eigen benen – juist ook voor wie opgroeit in een minder stabiele thuissituatie.

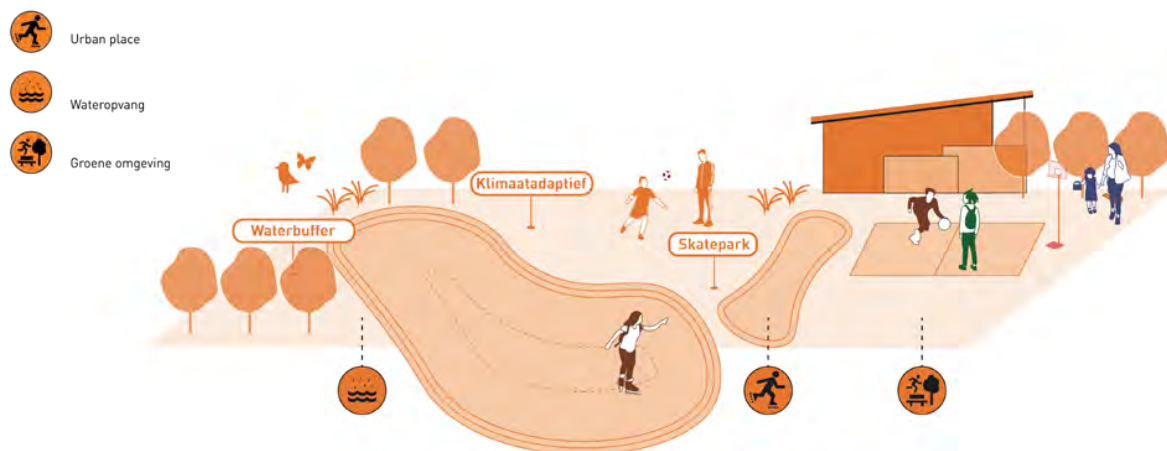
Om dit mogelijk te maken zijn volwaardige, toegankelijke en inclusieve jongerenvoorzieningen nodig – zowel in gebouwen als in de openbare ruimte. Denk aan een eigentijds jongerencentrum, maar ook aan sportplekken en ontmoetingsruimtes in het groen. Deze plekken moeten uitnodigen tot ontmoeting en interactie,

en aansluiten bij de leefwereld van verschillende groepen jongeren – jongens én meisjes, jongeren met verschillende culturele achtergronden en uiteenlopende subculturen. Ruimtelijk vraagt dit om goed ontworpen plekken waar jongeren zich welkom en veilig voelen, en waar ze zowel naast elkaar als met elkaar kunnen samenkomen. Dit biedt zicht op jongeren in de wijk en voorkomt afglijding door het bieden van positieve alternatieven.

Jongeren moeten daarbij niet alleen gebruikers zijn, maar ook mede-ontwerpers van deze plekken. Hun inbreng is cruciaal om voorzieningen te realiseren die echt aansluiten bij hun beleving, behoeften en ambities. Door jongeren actief te betrekken bij de planvorming, inrichting en het gebruik van deze plekken, ontstaan niet alleen meer gedragen ontwerpen, maar ook meer eigenaarschap en betrokkenheid. Dat versterkt de impact op zowel persoonlijk als wijkniveau.

Holtenbroek biedt al concrete kansen om deze sociale doelen te realiseren door middel van het ontwikkelen van urban places – ‘hotspots voor talentontwikkeling’:

- Een urban sportplek in de groene as, waar beweging, expressie en ontmoeting samenkomen.
- Sportpark Noord, dat open en toegankelijk ingericht wordt voor informeel gebruik en ontmoetingen tussen jongeren.
- Sport in de buitenruimte, verspreid over de wijk, laagdrempelig en zonder lidmaatschap.
- Lasso Campus, met een sporthal en ruimte voor een mogelijke jongerenvoorziening, als onderdeel van het bredere leer- en werkecosysteem in de wijk.
- Door deze plekken bewust in te richten als plekken voor talentontwikkeling, ontmoeting en mede-eigenaarschap, wordt Holtenbroek niet alleen sportiever, maar ook socialer, inclusiever en toekomstgericht. Ruimtelijke ingrepen worden zo een directe investering in de veerkracht, betrokkenheid en kansen van de jongere generatie, die hiermee meer perspectief heeft op een gezonde toekomst op eigen benen.

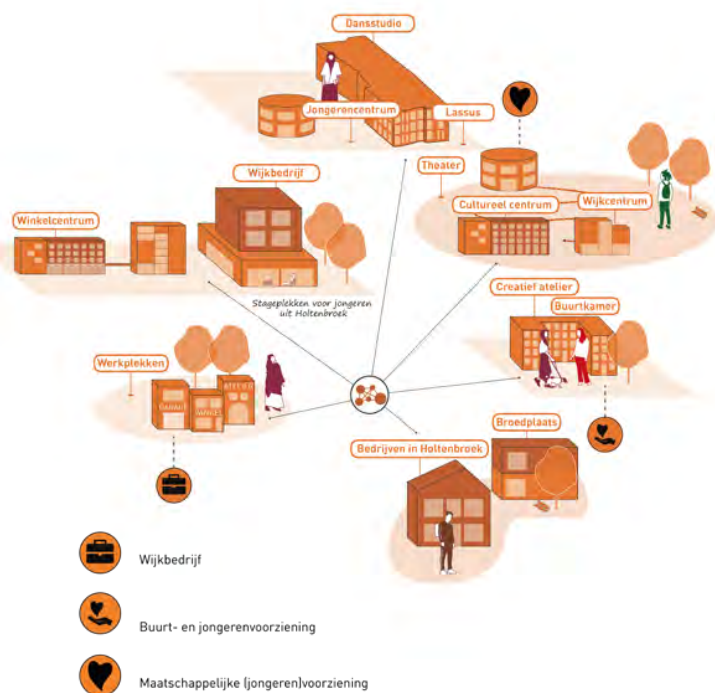
WIJKBEDRIJF

Het versterken van de wijk als ecosysteem voor leren, werken en meedoen is essentieel voor kansengelijkheid, bestaanszekerheid, sociale stijging en duurzame participatie. Holtenbroek beschikt over een groot arbeidspotentieel, met name onder bewoners tussen de 25 en 54 jaar. Binnen deze groep bevinden zich veel mensen zonder werk of startkwalificatie die met de juiste ondersteuning weer perspectief op werk of opleiding kunnen krijgen. Het realiseren van toegankelijke werk- en leerplekken in

de wijk is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Door werk, opleiding en maatschappelijke inzet lokaal te organiseren, wordt de drempel naar participatie verlaagd en kunnen bewoners groeien in hun eigen omgeving.

Een cruciale schakel hierin is het wijkbedrijf: een sociale en economische drager van de wijkeconomie, voor en door bewoners en lokale ondernemers. Het wijkbedrijf biedt laagdrempelig toegang tot leer-werkplekken in de eigen wijk, bijvoorbeeld in het onderhoud van de openbare ruimte, horeca, energieprojecten, klussen, groenbeheer of sociale activiteiten. Door werk te combineren met opleiding, begeleiding en maatschappelijke relevantie, ontstaan nieuwe kansen voor bewoners met afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij vloeit een deel van de opbrengsten terug naar de wijk en worden buurtinitiatieven versterkt. Zo wordt sociale impact gecombineerd met lokale economische waarde.

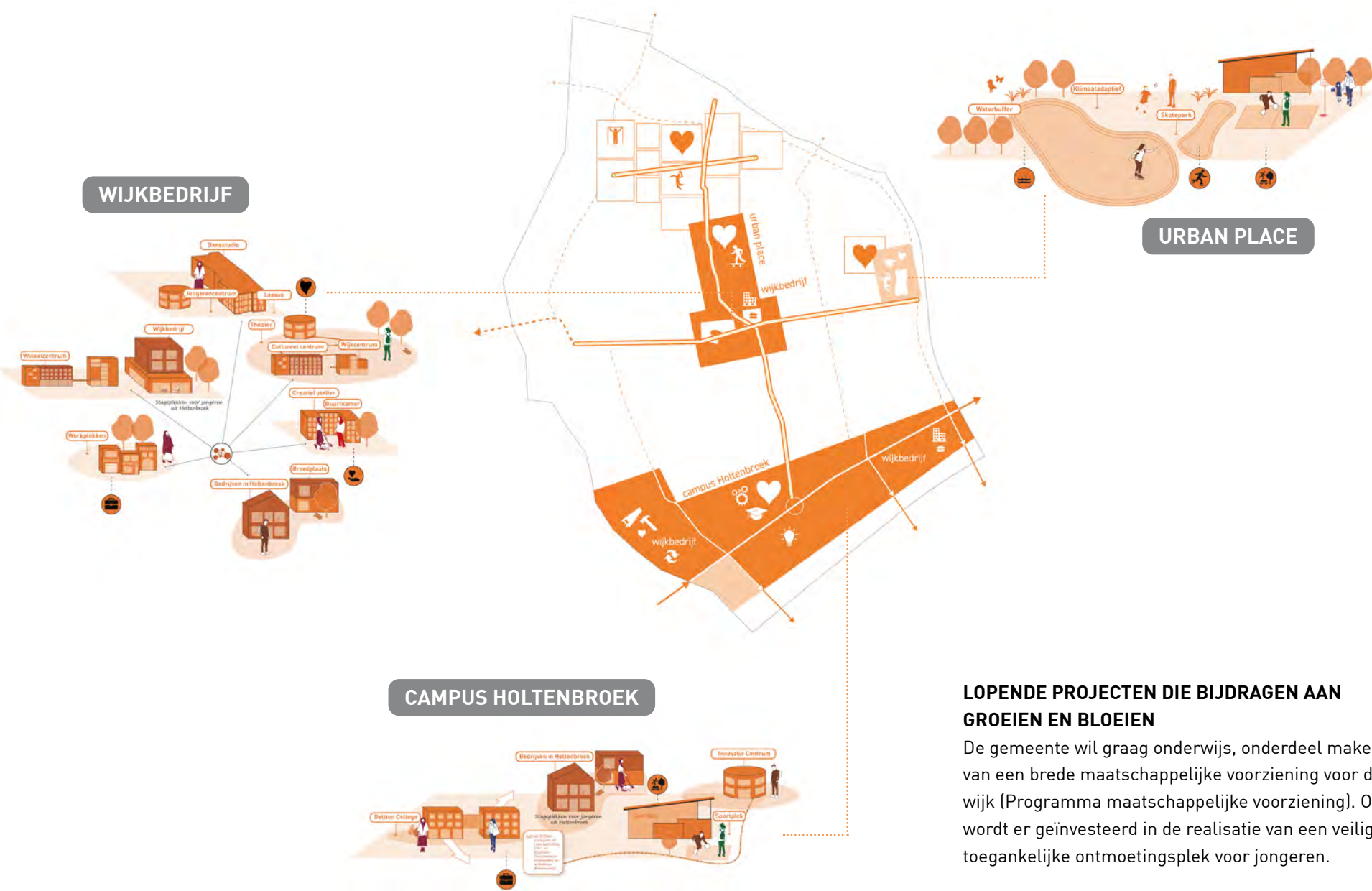
De spreiding van werkplekken over de wijk – bijvoorbeeld in het winkelcentrum, aan de Zwartewaterallee of in bestaande voorzieningen – maakt werk en leren zichtbaar en bereikbaar. Dit vergroot de verbinding tussen bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners en draagt bij aan een levendigere, meer verbonden wijk. Gebieden met potentie, zoals het winkelcentrum of de Zwartewaterallee, kunnen worden geactiveerd met kleinschalige werkruimtes, leerplekken of maatschappelijke functies, verweven in de wijkstructuur. Hierdoor ontstaat een wijk waarin werken, leren en ontmoeten vanzelfsprekend onderdeel zijn van het dagelijks leven.

Voor bewoners voor wie de stap naar werk nog te groot is, blijft meedoen cruciaal. In samenwerking met partners zoals Tiem en bij partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de regeling Sociale Activatie en Herstel (SAH) worden laagdrempelige vormen van daginvulling en sociaal contact georganiseerd. Idealiter zijn deze voorzieningen in of nabij de wijk gesitueerd, zodat ook deze groep aansluiting houdt. Door verbinding te maken tussen het wijkbedrijf en deze vormen van participatie, ontstaat een doorgaande lijn van meedoen, leren en groeien – afgestemd op de draagkracht en behoefte van de bewoner.

Op deze manier wordt Holtenbroek een wijk waar persoonlijke groei, ondernemerschap, financiële zelfstandigheid en meedoen voor iedereen binnen handbereik liggen. De wijkeconomie wordt niet alleen versterkt, maar ook gedragen door de mensen zelf – in een structuur die sociaal, ruimtelijk en economisch samenvalt.

BOUWSTENEN OP DE KAART

LOPENDE PROJECTEN DIE BIJDAGEN AAN GROEIEN EN BLOEIEN

De gemeente wil graag onderwijs, onderdeel maken van een brede maatschappelijke voorziening voor de wijk (Programma maatschappelijke voorziening). Ook wordt er geïnvesteerd in de realisatie van een veilige en toegankelijke ontmoetingsplek voor jongeren.

ONTWIKKELIJN 5

ZORGSAAMLEVEN

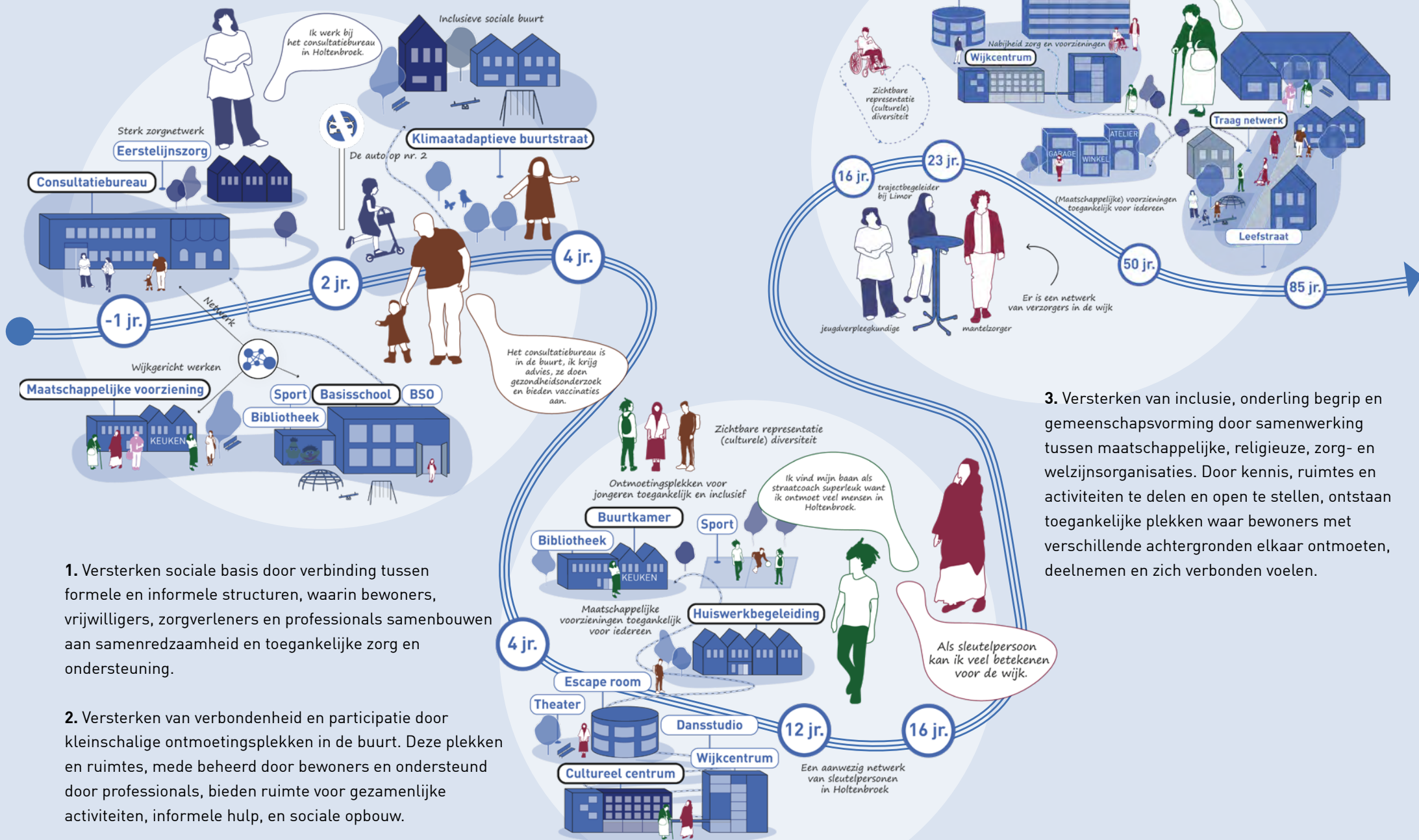
ZorgSaamLeven biedt bewoners de ruimte en middelen om elkaar te ondersteunen en voor elkaar klaar te staan. Holtenbroek is een wijk om trots op te zijn, met sterke sociale binding en een gemeenschap waarin iedereen zich betrokken voelt en actief meedoet. Ontmoeting, samenwerking en co-creatie vormen de basis. Deze elementen stimuleren participatie, sociale cohesie en solidariteit, en dragen bij aan een hechte en betrokken gemeenschap. Formele en informele netwerken worden met elkaar verbonden om samen te werken aan een veerkrachtige wijk. Deze netwerken richten zich op versterking van de eigen kracht van bewoners en zet in op samenredzaamheid, zorgpreventie, gezondheidsbevordering en integrale zorg- en welzijnsverlening.

Het versterken van de sociale basis – het weefsel van de samenleving waarin mensen zich gezien, betrokken en verantwoordelijk voelen – is één van de belangrijkste ambities voor Holtenbroek. Een sterke sociale basis zorgt voor een wijk waarin bewoners zich thuis voelen, participeren en elkaar ondersteunen. Het is een gezamenlijke opgave van bewoners, gemeenschappen, de gemeente en wijkpartners. In Holtenbroek betekent dit investeren in verbondenheid, inclusie en samenwerking. Bewoners moeten zich erkend voelen, ongeacht achtergrond of levensfase. Dit vraagt om toegankelijke voorzieningen en ondersteuning, laagdrempelige ontmoetingsplekken en ruimte voor initiatieven vanuit de wijk zelf. Verbinding met en ondersteuning van professionele organisaties kan bewonersinitiatieven en bewonersorganisaties verder versterken.

UIT DE PARTICIPATIE

- Bewoners vinden goed contact tussen burens essentieel voor begrip, veiligheid en saamhorigheid. Ze merken dat de sociale band is verzwakt en dat groepen steeds meer langs elkaar heen leven. Oorzaken zijn o.a. snelle doorstroom en weinig wijkbinding van nieuwe bewoners.
- Er is behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken en activiteiten zoals wandelgroepen, rommelmarkten en een multicultureel wijkfeest. Bewoners willen zelf bijdragen, maar missen een duidelijk startpunt. Bestaande initiatieven bereiken niet altijd alle doelgroepen. Een buurtberaad wordt als mogelijke oplossing genoemd.
- Bewoners pleiten voor meer erkenning, ondersteuning en duidelijke doelen. Er is behoefte aan een vast aanspreekpunt bij overlast of burenruzies. Het wijkcentrum mag zichtbaarder en toegankelijker worden, met een breder programma voor verschillende doelgroepen. Jongerenprogramma's kunnen beter via sociale media worden gedeeld.
- Er worden geen specifieke zorgvoorzieningen gemist, maar bewoners willen kortere lijnen en lagere drempels voor hulp.

AMBITIES ZORGSAAMLEVEN

1. Versterken sociale basis door verbinding tussen formele en informele structuren, waarin bewoners, vrijwilligers, zorgverleners en professionals samenbouwen aan samenredzaamheid en toegankelijke zorg en ondersteuning.

2. Versterken van verbondenheid en participatie door kleinschalige ontmoetingsplekken in de buurt. Deze plekken en ruimtes, mede beheerd door bewoners en ondersteund door professionals, bieden ruimte voor gezamenlijke activiteiten, informele hulp, en sociale opbouw.

3. Versterken van inclusie, onderling begrip en gemeenschapsvorming door samenwerking tussen maatschappelijke, religieuze, zorg- en welzijnsorganisaties. Door kennis, ruimtes en activiteiten te delen en open te stellen, ontstaan toegankelijke plekken waar bewoners met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten, deelnemen en zich verbonden voelen.

BOUWSTENEN ZORGSAAMLEVEN

SOCIAAL WEEFSEL

Het sociale weefsel in Holtenbroek wordt gevormd door diverse gemeenschappen rondom familie, religie, de straat, cultuur en buurtinitiatieven. Deze onderlinge relaties en gemeenschappen dragen bij aan een veerkrachtige wijk, mede doordat ze worden gedragen door onderling omzien naar elkaar en actief betrokken bewoners. Door kruisbestuiving tussen verschillende groepen te stimuleren, wordt het sociale weefsel verder versterkt en ontstaat meer onderlinge verbondenheid en samenwerking.

Sleutelpersonen spelen hierin een verbindende rol. Zij slaan bruggen tussen gemeenschappen en zorgen voor contact tussen formele en informele netwerken. Samen met actieve bewoners versterken zij de samenwerking tussen bewoners, vrijwilligers, mantelzorgers, zorgverleners en professionals, waarbij het delen van kennis, tijd en zorg centraal staat.

Kleinschalige ontmoetingsruimtes en plekken in de wijk – zoals moestuin, gedeelde woonkamer – zijn belangrijk voor het stimuleren van gemeenschappelijke activiteiten en bevorderen van participatie. Hier ontstaan ontmoetingen tussen verschillende groepen, wat bijdraagt aan wederzijds begrip, collectieve betrokkenheid en een sterkere sociale samenhang.

Samenwerkingen zoals het Wijkplatform, met initiatieven als Duurzaam Holtenbroek en Sprekers Holtenbroek laten zien hoe bestaande netwerken in de wijk actief zijn. Door de groep actieve bewoners uit te breiden en deze sterker met elkaar te verbinden, ontstaan nieuwe kansen voor uitwisseling en gezamenlijke initiatieven.

Sociale verbondenheid is een cruciale factor in de veiligheidsbeleving en draagt bij aan een veiliger Holtenbroek. Een sterk sociaal weefsel zorgt ervoor

dat mensen elkaar kennen, aanspreken en voor elkaar zorgen. Toevallige ontmoetingen in het wijkcentrum, de moskee, onderweg of op pleinen versterken die onderlinge betrokkenheid.

Specifieke aandacht is nodig voor jongeren: sport-, cultuur- of leer-werktrajecten met rolmodellen uit de wijk helpen om perspectief te bieden en hun betrokkenheid bij de wijk te vergroten. Zo groeit Holtenbroek verder als een wijk waarin mensen elkaar vinden, versterken en samen bouwen aan een veerkrachtige gemeenschap.

WELZIJSNETWERK EN VOORZIENINGEN

Holtenbroek is sociaal en cultureel divers, met bewoners van verschillende leeftijden, inkomensgroepen en culturele achtergronden. Deze diversiteit is een kracht, maar vraagt om voortdurende inzet op verbinding, vertrouwen en inclusie. Het doel is een wijk waarin iedereen zich welkom voelt, kan meedoen en zich erkend weet. Sociale en culturele verbondenheid ontstaat op plekken waar mensen elkaar tegenkomen en samenwerken. Maatschappelijke en welzijnsorganisaties spelen hierin een sleutelrol. Vanuit het wijkcentrum, kerken, moskeeën, scholen, buurtkamers en sportverenigingen bouwen zij dagelijks aan onderlinge relaties en wederzijds begrip.

Het versterken van welzijn en sociale samenhang gebeurt door samenwerking te verdiepen en deuren te openen. Dat betekent: (letterlijk) meer ruimte voor buurtinitiatieven, sociale en culturele activiteiten,

en uitwisseling tussen gemeenschappen. Door bewust te werken aan gedeeld eigenaarschap ontstaat een inclusieve wijk, waarin mensen elkaar kennen, helpen en aanspreken. Dit welzijnsnetwerk is eveneens ondersteunend aan mantelzorgers, ook gezien de toenemende vergrijzing en de krapte op de arbeidsmarkt.

Samenwerking als preventiemiddel

Preventie is essentieel voor een veilige en veerkrachtige wijk. Door samenwerking tussen scholen, wijkteams, woningcorporaties, ouders en welzijnswerkers kunnen problemen vroegtijdig worden herkend en aangepakt. Laagdrempelige vormen van ondersteuning – zoals straatcoaching, spreekuren, huisbezoeken, inzet van vertrouwenspersonen en positieve rolmodellen – zorgen ervoor dat bewoners sneller hulp vinden en zich gezien voelen.

De aanpak van overlast en verslavingsproblematiek vraagt om maatwerk en een focus op achterliggende oorzaken, in plaats van alleen symptomen. Door in te zetten op begeleiding, vertrouwen en structurele ondersteuning wordt duurzame verandering mogelijk gemaakt.

Zichtbare aanwezigheid van wijkagenten, welzijnswerkers en toezichthouders versterkt het gevoel van veiligheid en nabijheid. Tegelijkertijd dragen bewoners zélf bij aan een veilige en verbonden wijk – bijvoorbeeld via buurtpreventieteams of als sleutelpersonen binnen hun netwerk. Deze gedeelde verantwoordelijkheid is een belangrijk fundament voor een sociale, inclusieve en toekomstbestendige wijk.

ZORGNETWERK

Samenredzaamheid en nabijheid als basis

Het versterken van het zorgnetwerk in Holtenbroek vergroot samenredzaamheid, inclusie en vertrouwen in zorg en ondersteuning. Doelen zijn het verlagen van drempels, verbeteren van bereikbaarheid en versterken van verbinding tussen bewoners en professionals. Dit vraagt om samenwerking, nabijheid en een fysieke omgeving die ontmoeting, veilig gebruik en toegankelijke, dementievriendelijke routes en ontmoetingsplekken biedt.

Zorg dichtbij en in vertrouwde omgevingen

Toegankelijke zorg sluit aan op de leefwereld van bewoners. Door formele en informele zorg te verbinden – bijvoorbeeld via kerken, moskeeën en actieve bewoners – ontstaat een netwerk dat beter past bij

de wijk. Een voorbeeld is het spreekuur van het Sociaal Wijkteam in de Ulu Moskee, waar migrantenouderen ondersteuning krijgen in een vertrouwde omgeving met duidelijke bewegwijzering, herkenbare toegang en rustige spreekruimtes.

Toegankelijke voorzieningen en buitenruimte

Zorg moet letterlijk dichtbij worden georganiseerd. Wijkcentra, scholen en buurtkamers zijn geschikte locaties voor laagdrempelige spreekuren, mits goed bereikbaar, rolstoeltoegankelijk en omgeven door dementievriendelijke buitenruimte met herkenbare oriëntatiepunten, zitgelegenheden en veilige oversteekplaatsen. Taalondersteuning en brugfiguren helpen barrières te verkleinen. Zo ontstaat een netwerk van plekken die toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor mensen met beperkingen of cognitieve kwetsbaarheid.

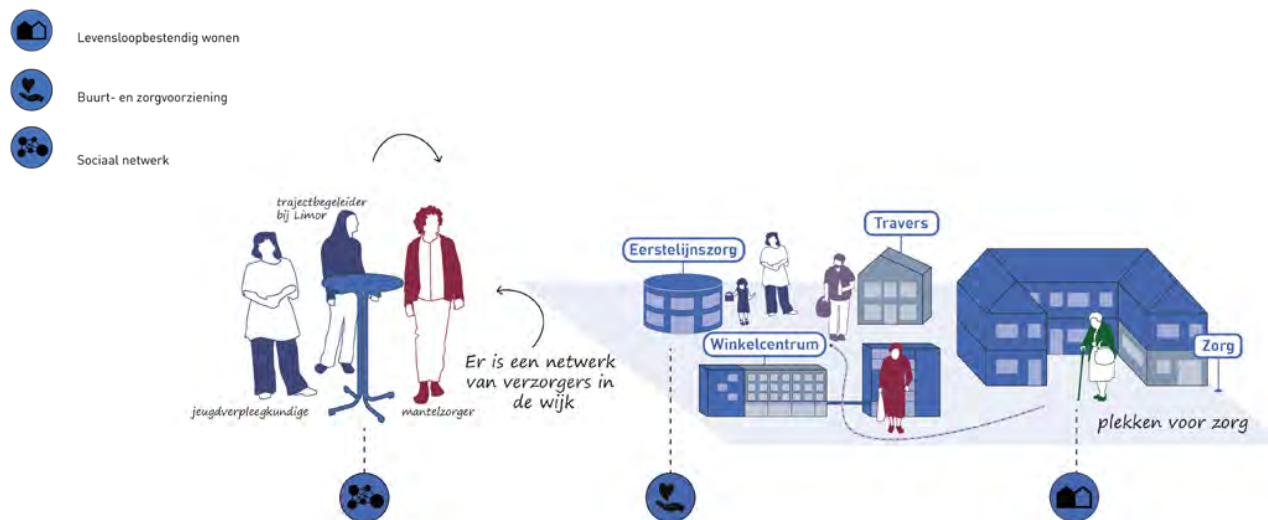

Vertrouwen, ontmoeting en eigenaarschap

Vertrouwen maakt de stap naar vroegtijdige zorg kleiner. Vaste gezichten in de wijk zorgen voor herkenning en relationele continuïteit. Bewoners actief betrekken bij het vormgeven van zorg – via informele bijeenkomsten en uitwisseling over gezondheid en welzijn – vergroot bewustwording, ontmoeting en eigenaarschap. Daarbij spelen buitenruimtes zoals buurtpleinen en wandelroutes een rol, mits ze dementievriendelijk zijn ingericht met overzichtelijke routes, herkenbare plekken, goede verlichting en rustpunten.

Integrale samenwerking en fysieke basis

Zorg hangt samen met wonen, werk, inkomen, taal en gezondheid. Een toekomstbestendig netwerk werkt met integrale teams van zorg, jeugd, welzijn, onderwijs en participatie, vanuit een centrale zorg- en welzijnslocatie, ingebed in een toegankelijke en dementievriendelijke openbare ruimte. Zo ontstaat een sociaal vangnet dat bijdraagt aan een inclusieve en zorgzame wijk, met plekken die ontmoeting, ondersteuning en veilige oriëntatie mogelijk maken voor iedereen.

CENTRUM HOLTENBROEK

Het winkelcentrum en het gebied rond het wijkcentrum vormen nu al het sociale hart van Holtenbroek. Het is de plek waar bewoners elkaar ontmoeten, boodschappen doen, gebruikmaken van voorzieningen en elkaar informeel spreken. Om deze rol te versterken en toekomstbestendig te maken, wordt ingezet op verdere ontwikkeling van het centrum tot een levendig en verbindend middelpunt van de wijk.

Door programmatisch en ruimtelijk te investeren in deze centrale zone – bijvoorbeeld met wonen, eerstelijnszorg en kleinschalige werkplekken – wordt het centrum aantrekkelijker voor een bredere groep bewoners. De koppeling met het groene assenkruis verbindt het centrum fysiek met de omliggende buurten en maakt het toegankelijk, uitnodigend en herkenbaar voor iedereen.

De inrichting richt zich nadrukkelijk op verblijven en ontmoeten, met een openbare ruimte die aanzet tot contact en interactie. Hierdoor groeit het centrum uit tot een plek waar sociale cohesie vanzelf ontstaat. Actieve inzet van plinten voor maatschappelijke functies, gedeelde werkplekken of buurtgerichte initiatieven versterkt de sociale functie. Flexibel ruimtegebruik maakt het mogelijk om in te spelen op veranderende behoeften, bijvoorbeeld met tijdelijke initiatieven, pop-ups of buurtprogramma's.

Vanuit zijn huidige rol als hart van de wijk kan het centrum zich verder ontwikkelen tot een structureel verbindend element binnen Holtenbroek, waar ontmoeting, samenwerking en collectieve trots samenkomen – en zo bijdragen aan een sterke, inclusieve en verbonden wijk.

Ontmoeting in- en rondom winkelcentrum Holt

Voorzieningen en wonen e ontmoeten in de buitenruimte

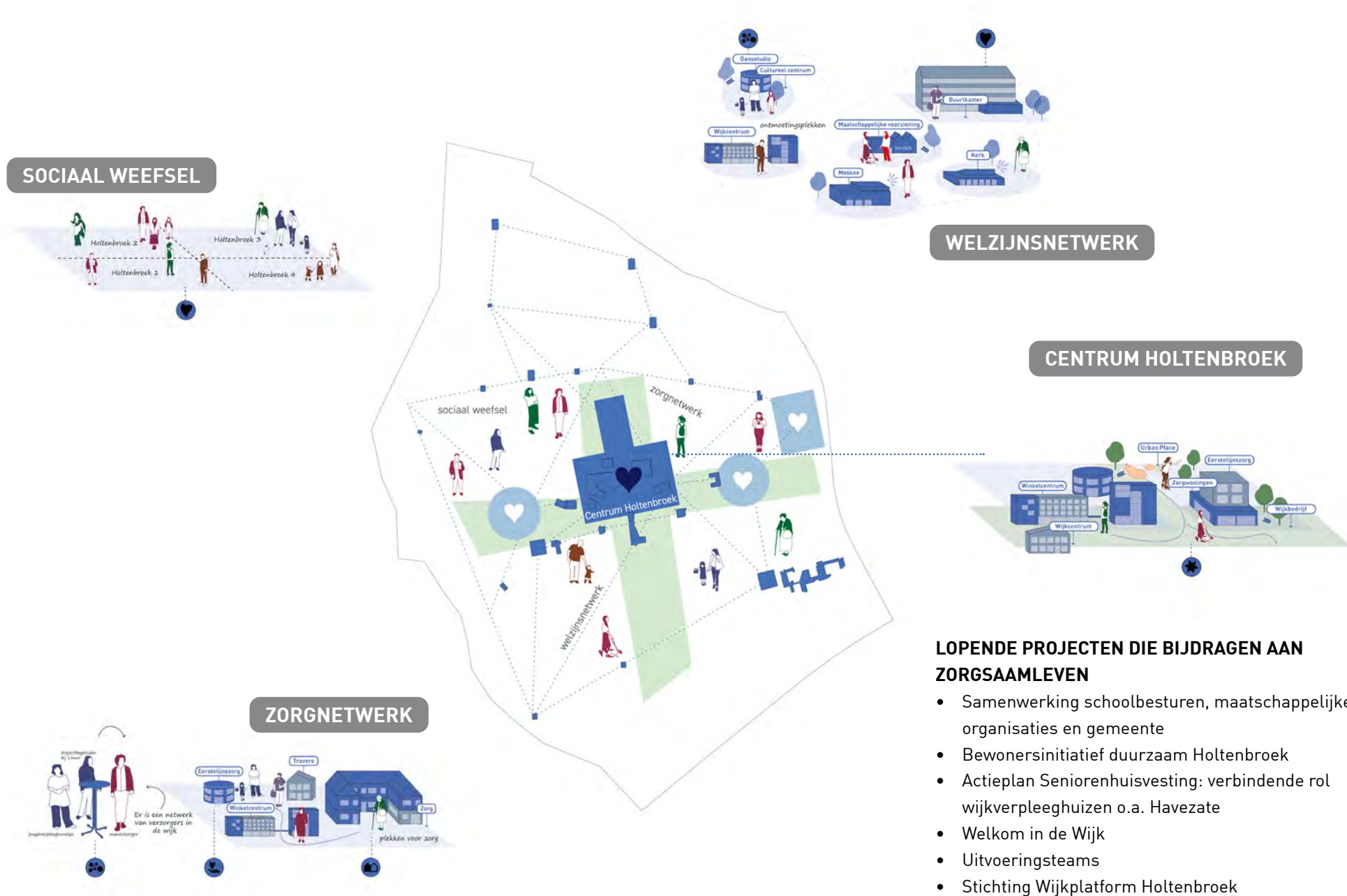

Plek aan het water

Vergroenen

BOUWSTENEN OP DE KAART

4. INTEGRaal TOEKOMST- BEEELD

LEIDENDE PRINCIPES

De vijf ontwikkellijnen zijn samengebracht tot één integraal toekomstbeeld. Dit toekomstbeeld streeft naar een wijk die zowel ruimtelijk als sociaal toekomstbestendig is. Het vormt een overkoepelend en gedeeld uitgangspunt, gebaseerd is op een aantal leidende principes. Deze principes dienen als leidraad voor gebieds- en buurtgerichte uitwerkingen. Door het toepassen van onderstaande principes wordt gewerkt aan een gezonde en veilige leefomgeving, passende voorzieningen en het stimuleren van ontmoeting voor een sterke sociale samenhang. De principes zijn relevant voor alle nieuwe én de lopende projecten, evenals de bouwstenen bij de ontwikkellijnen.

PRINCIPE 1. STRUCTUREN VERBINDEN EN VERSTERKEN

De structuurversterking van Holtenbroek richt zich op het tegelijk verbeteren van de ruimtelijke, programmatische én sociale samenhang in de wijk. Het doel is om Holtenbroek, leefbaarder beter verbonden en toekomstbestendiger te maken – zowel binnen de wijk als in relatie tot de rest van de stad. De integrale benadering zorgt voor focus en wederzijdse versterking tussen verschillende ingrepen. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van mobiliteitsmaatregelen met herinrichting van de openbare ruimte, of het verbeteren van ontmoetingsplekken in combinatie met sociaal-maatschappelijke voorzieningen.

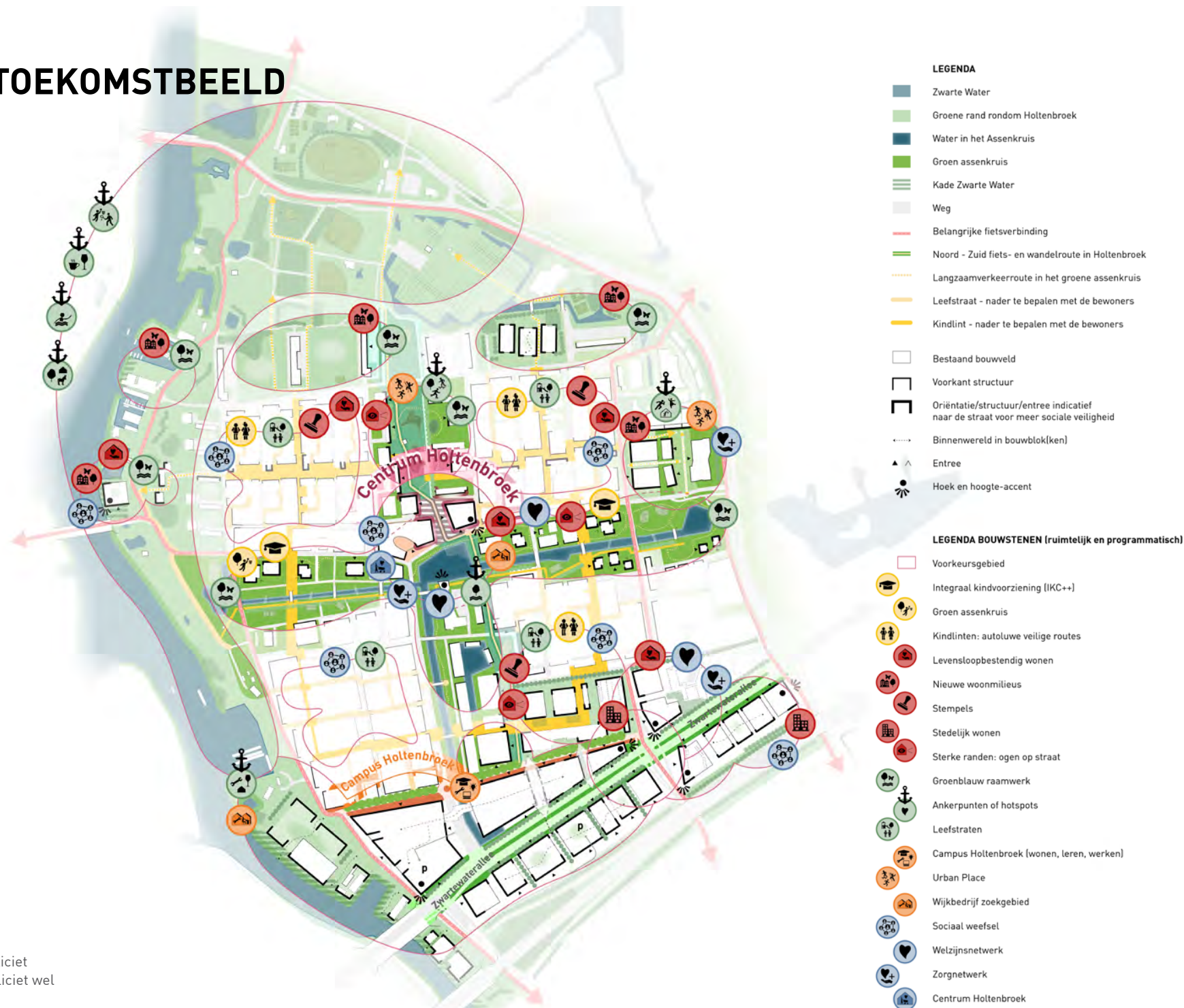
Systeemveranderingen op het gebied van mobiliteit (zoals het beperken van doorgaand verkeer in woonbuurten ten behoeve van kindlinten), energie (aanleg warmtenet of inpassen van transformatorhuisjes) en waterbeheer (meer ruimte voor infiltratie en waterberging) kunnen hierdoor doeltreffender worden doorgevoerd. Plekken in de wijk worden verbeterd in relatie tot het gehele netwerk van openbare ruimte. Zo wordt bijvoorbeeld het centrale groene assenkruis versterkt als drager van verblijfskwaliteit en van ontmoeting, met knooppunten als het winkelcentrum en het IKC als belangrijke schakels.

De structuurversterking richt zich op drie samenhangende onderdelen:

1. Het programma – een betere spreiding en clustering van zorg, onderwijs, werk, recreatie/vrije tijd en wijkvoorzieningen
2. De openbare ruimte – vergroening van de buurten, verbeteren van de sociale veiligheid, verblijfs- en gebruikswaarde, versterken van de groenblauwe en ecologische structuren
3. Het mobiliteitssysteem – stimuleren van gezond bewegen en verbeteren van de verkeersveiligheid volgens STOMP

Op al deze onderdelen zijn verdere stappen nodig om tot een hechter en toekomstbestendig geheel te komen. De prioriteit ligt bij het verbeteren van knooppunten en routes die meerdere functies verbinden, zodat nieuwe ingrepen direct bijdragen aan de ruimtelijke en sociale structuur van Holtenbroek.

INTEGRAAL TOEKOMSTBEELD

* Lopende projecten zijn niet expliciet opgenomen in deze kaarten; impliciet wel

Programma

- De programmatische samenhang wordt versterkt door functies op de juiste plek in het netwerk en schaal te laten landen: stedelijke functies rondom en aan de Zwartewaterallee en in de Zwarte Waterzone; wijkfuncties in het groene assenkruis en buurtfuncties aan de buurtstraatjes en hofjes.
- De wijk wordt sociaal versterkt als de diversiteit en mix van functies passend is bij het karakter van Holtenbroek als multiculturele wijk nabij de binnenstad. De wijk en omgeving veranderen, waarbij ook de behoefte verandert en vraagt om meer diversiteit en een grotere mix aan functies. Om goed aan te sluiten bij de behoefte van de wijk is er aandacht voor cultuursensitief woon, werk, zorg, onderwijs- en voorzieningenaanbod.
- Wonen versterkt de buurt en wijk: een diverser aanbod zowel in woningtypen en woonsegmenten draagt bij aan meer balans in de buurten en in de wijk. Door in te spelen op de gebiedskwaliteiten worden nieuwe aantrekkelijke woonmilieus met name in de randen van de wijk toegevoegd.
- Zorgvoorzieningen nabij: betere spreiding van en zorgvoorzieningen passend bij de vraag in de wijk.
- Onderwijs en werk versterken elkaar: het Deltion college aan de Zwartewaterallee, is een groot goed in de wijk; toevoegen van werk- en leerplekken in deze omgeving draagt bij aan een leer en werk ecosysteem dat functioneert op stedelijke en wijkschaal.

Programma

LEGENDA

- Zwarte Water
- Groene rand rondom Holtenbroek
- Water in het Assenkruis
- Groen assenkruis
- Kade Zwarte Water
- Weg
- Belangrijke fietsverbinding
- Noord - Zuid fiets- en wandelroute in Holtenbroek
- Langzaamverkeerroute in het groene assenkruis
- Leefstraat - nader te bepalen met de bewoners
- Kindlint - nader te bepalen met de bewoners

- Bestaand bouwveld
- Voorkant structuur
- Oriëntatie/structuur/entree indicatief naar de straat voor meer sociale veiligheid
- Binnenwereld in bouwblok(ken)
- Entree
- Hoek en hoogte-accent

LEGENDA BOUWSTENEN (ruimtelijk en programmatisch)

- Voorkeursgebied
- Integraal kindvoorziening (IKC++)
- Groen assenkruis
- Kindlinten: autoluwe veilige routes
- Levensloopbestendig wonen
- Nieuwe woonmilieus
- Stempels
- Stedelijk wonen
- Sterke randen: ogen op straat
- Groenblauw raamwerk
- Ankerpunten of hotspots
- Leefstraten
- Campus Holtenbroek (wonen, leren, werken)
- Urban Place
- Wijkbedrijf zoekgebied
- Sociaal weefsel
- Welzijnsnetwerk
- Zorgnetwerk
- Centrum Holtenbroek

Openbare ruimte

- Het bestaande groenblauwe raamwerk wordt robuuster gemaakt, onder andere door waterwegen te verlengen, te verbreden en/of te verbinden met de omgeving en ontbrekende groenblauwe structuren aan te leggen.
- Robuuste ecologische netwerken: groen in de buitenruimte is ook wel eens niet toegankelijk voor inwoners vanuit rustzonering voor dieren en groeiplaatsen van planten.
- De openbare ruimte is klimaatadaptief ingericht en een plek voor ontmoeting. Ondergrondse infrastructuur wordt ruimtelijk integraal meegenomen bij de inrichting van de openbare ruimte.
- Het verbeteren van de ruimtelijke en sociale samenhang door het herstellen van het groene assenkruis als verbindende groenstructuur. Dit draagt bij aan een betere verknoping met de groene randen, het winkelcentrum en Deltion en omgeving (Holtenbroek Zuid). Er is onder andere ruimte voor waterberging in het groene assenkruis, door de bestaande watergang door te trekken en bruggen te introduceren. Er is hier ook ruimte voor een verblijfsgebied voor inwoners met voorzieningen, bomen en 'gewoon groen' waar je minder gefaciliteerd wordt om heen te gaan, maar wat bijdraagt aan de versterking van biodiversiteit. Het water kan ook recreatief worden ingezet, mits de waterkwaliteit dat toelaat.
- De ruimtelijke structuur ondersteunt het sociale weefsel: ontmoetingsplekken zoals het wijkcentrum, de moskee, de kerk en scholen verdienen een

centrale plek. Door deze functies goed bereikbaar, zichtbaar en toegankelijk te maken, kunnen zij hun rol als sociale ankerpunten in de wijk versterken.

- Doelen van het BOSS worden toegepast bij de (her)inrichting van de openbare ruimte.
 - Stimuleren van beweging en gezondheid: door het creëren van toegankelijke en aantrekkelijke plekken voor sport en spel.
 - Versterken van sociale cohesie: Ontmoetingsplekken versterken de onderlinge banden tussen bewoners.
 - Bevorderen van inclusiviteit: toegankelijk maken van speel- en sportvoorzieningen voor alle doelgroepen, inclusief mensen met een beperking.

Mobiliteit

- In de buurt komt de nadruk te liggen op langzaam verkeer door een fijnmazig en verbonden netwerk binnen en tussen buurten. Fietzers en voetgangers krijgen prioriteit met veilige en logische routes tussen wonen, scholen en voorzieningen.
- Herinrichting van de bestaande infrastructuur draagt bij aan een betere veiligheidsbeleving o.a. door meer ruimte voor de fietsers en wandelaars, betere oversteekbaarheid en aandacht voor conflicterende kruispunten zoals Bachlaan-Klooienberglaan, de Bachlaan -Mozartlaan en de Bachlaan-Lassuslaan.
- Waar mogelijk terugbrengen van de snelheid: omvormen van 50 km wegen naar 30km.

Verkeer & parkeren

Langzaamverkeer

PRINCIPE 2. TOEGANKELIJK EN INCLUSIEF

Toegankelijkheid heeft aandacht nodig in de breedste betekenis van het woord: fysiek goed bereikbaar, zonder financiële drempels, verwelkomend en begrijpelijk. Het draagt bij aan bestaanszekerheid, gezond en actief leven en kanselijkheid en ook aan de gemeenschapszin en het thuisgevoel bij bewoners. Uitgangspunten hiervoor zijn:

- Woningen, werkruimtes, voorzieningen, diensten, horeca en dergelijke dienen voor iedereen toegankelijk te zijn, met betaalbare alternatieven.
- Voorzieningen en de buitenruimte dienen zowel sociaal en fysiek toegankelijk te zijn. Iedereen moet zich welkom en thuis voelen, met uitzondering van plekken waar toegankelijkheid vanwege veiligheid of vanuit rustzonering voor natuur niet wenselijk is.
- De voorzieningen, buitenruimte en de programmering moeten aansluiten bij de sociaal maatschappelijke behoeften van de wijk.
- Er is aandacht voor begrijpelijke communicatie o.a. voor laaggeletterden en anderstaligen.
- Er is aandacht voor representatie en zichtbaarheid van subgroepen in de wijk.

PRINCIPE 3. DUURZAAM EN TOEKOMSTBESTENDIG

Duurzame en toekomstbestendige ontwikkelingen streven we na door:

- Het doorvoeren van de energietransitie.
- Circulair en energetisch duurzaam te ontwikkelen én te transformeren.
- Meervoudig ruimtegebruik, zowel in de buitenruimte als in gebouwen, dat bijdraagt aan ruimtelijke kwaliteit en ontmoeting; in gebouwen met bijvoorbeeld groenblauwe daken met zonnepanelen of collectieve ruimte, flexibele plinten en multifunctionele ruimtes.
- Natuurinclusief te ontwikkelen.
- Het creëren van een gezonde leefomgeving, onder andere door goede waterkwaliteit.
- Efficiënt parkeren mogelijk te maken, bijvoorbeeld door dubbelgebruik in gemengde gebieden en deelmobiliteit, ook op buurtniveau.
- Met cultuurhistorisch besef te ontwikkelen.
- Te ontwikkelen met oog voor de menselijke maat: een passende schaal en maat van bebouwing en openbare ruimte.

Duurzaam en toekomstbestendig:
groene, klimaatadaptieve openbare ruimte

Toegankelijk en inclusief: ook voor kinderen

PRINCIPE 4. VEILIGHEID VOOROP!

Het vergroten van de veiligheid in Holtenbroek is een belangrijke opgave om bij te dragen aan een gezond en actief leven en aan kansengelijkheid.

- Bewoners ervaren overlast en onveiligheid als gevolg van criminaliteit, onbegrepen of verward gedrag, alcohol- en drugsgebruik, maar ook sociale onveiligheid op plekken met weinig sociaal toezicht:
 - De zichtbaarheid en aanwezigheid van wijkagenten, welzijnswerkers en toezichthouders zorgen voor meer toezicht en vergroten het vertrouwen. Deze staat nu onder druk.
 - Er wordt ingezet op preventie door nauwe samenwerking tussen partners in het sociale en veiligheidsdomein.
 - In Holtenbroek is extra aandacht nodig voor preventie van jeugdcriminaliteit, onder andere door betere jongerenvoorzieningen, de inzet van straatcoaches en het bieden van perspectief, bijvoorbeeld via leer- werkplaatsen of werkgelegenheid in de eigen wijk.

- De inrichting van de openbare ruimte kan een positieve invloed hebben op het veiligheidsgevoel:
 - Fysieke maatregelen zoals goede verlichting, open zichtlijnen en het voorkomen van blinde hoeken dragen bij aan een prettiger en veiliger straatbeeld.
 - De verbetering van verblijfsplekken – door ze schoon, groen en uitnodigend te maken – stimuleert gebruik en bevordert sociale controle.
 - Levendigheid op straatniveau is essentieel: door plinten te transformeren en te activeren met winkels, werkplekken, woonruimte of ontmoetingsruimtes wordt het straatleven versterkt en daarmee wordt de veiligheid verbeterd.

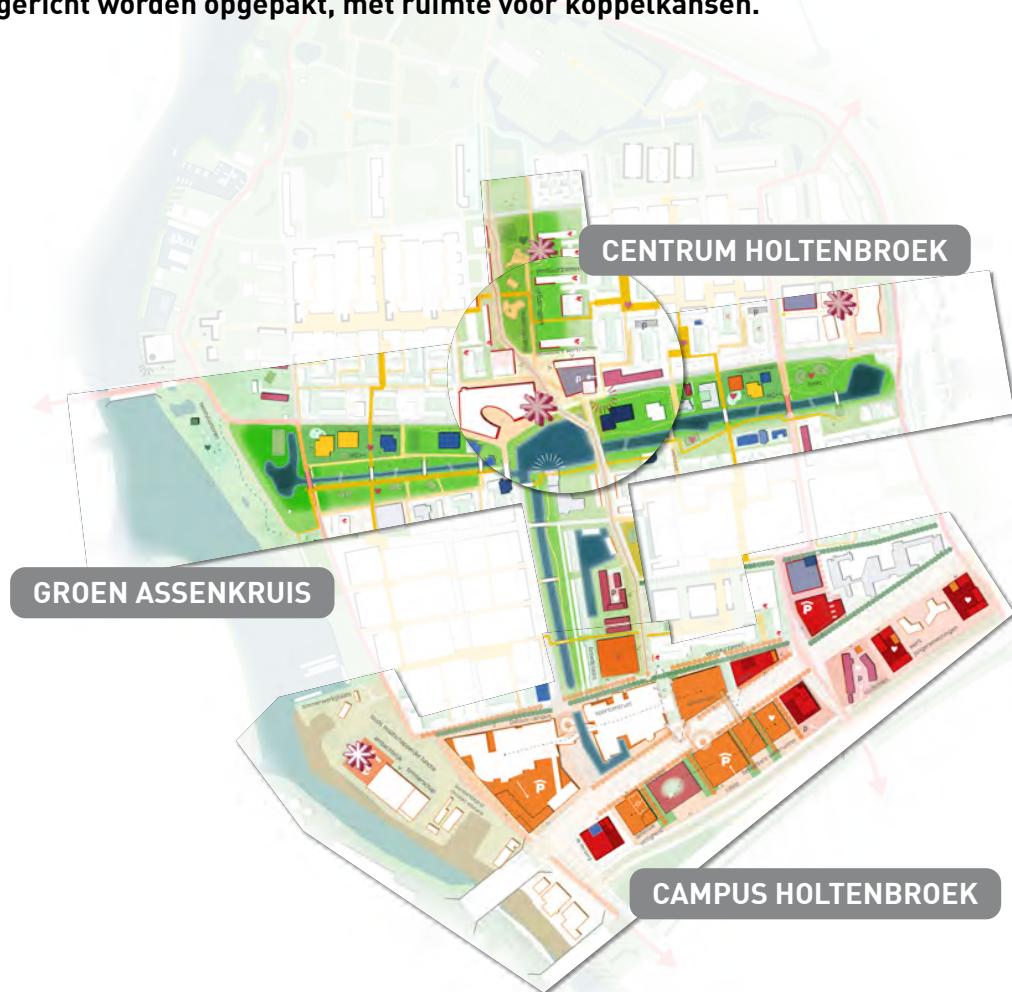
Geen toezicht door veel gesloten gevels aan de openbare ruimte

Fietsen en wandelen over de dijk

FOCUS GEBIEDEN

In Holtenbroek zijn een aantal duidelijke focusgebieden aan te wijzen waar de belangrijkste sociale en fysieke opgaven samenkomen: het groene assenkruis, het centrumgebied en Campus Holtenbroek. In deze gebieden vallen de ambities uit meerdere ontwikkelijnen samen, wat zorgt voor versterking op verschillende fronten. Ze vormen niet alleen ruimtelijke schakels, maar ook inhoudelijke aanjagers voor ontwikkelingen binnen diverse leefdomeinen. Door juist hier te investeren kunnen urgente opgaven zoals de verkeersveiligheid, wonen en sociale cohesie doelgericht worden opgepakt, met ruimte voor koppelkansen.

UIT DE PARTICIPATIE

Tijdens de wijkbijeenkomst gaven bewoners prioriteit aan investeren in Centrum Holtenbroek als kloppend hart van de wijk. De belangrijkste opgaven daarbij zijn:

- Verkeersveiligheid verbeteren
- Vergroening van het centrum
- Verblijfskwaliteit toevoegen aan het park en het Bachplein

Andere prioriteiten zijn:

- Het verder ontwikkelen van de Zwarte Waterzone als recreatief gebied met o.a. picknick- en BBQ-plekken
- Investeren in een plek voor jongeren bij de Lasso Campus
- De buurt opknappen met leefstraten
- Verduurzamen van woningen

CENTRUM HOLTENBROEK

Het centrumgebied ontwikkelt zich van winkelcentrum naar een gemengd centrumgebied met ruimte voor werken, levensloopbestendig wonen en zorgvoorzieningen. Parkeren wordt efficiënt georganiseerd als buurthub in een gebouwde voorziening met dubbelgebruik, bestemd voor zowel bewoners als bezoekers o.a. van het centrum en omliggende voorzieningen.

De openbare ruimte rondom het winkelcentrum wordt heringericht met aandacht voor groen, verkeer, verblijf en ontmoeting. Belangrijk is de aansluiting op het groene assenkruis: het centrum wordt visueel en ruimtelijk weer onderdeel van deze parkzone, met een groene verbinding tussen de centrale vijver en het noordelijke deel van het assenkruis.

Centrum Holtenbroek draagt bij aan:

- Groeien en Bloeien: het stimuleren van ondernemerschap via betaalbare werkruimte.
- ZorgSaamLeven: het versterken van het centrum als ontmoetingsplek en nabijheid van zorg.
- Gezond en Veilig Holtenbroek: het verbeteren van de verkeersveiligheid en toegankelijkheid.

Vergroenen combineren met verblijven en plek aan het water

Vergroenen combineren met oversteekbaarheid van de Bachlaan

Werken en voorzieningen in de plint, wonen boven werken, en verblijven in de openbare ruimte

CAMPUS HOLTENBROEK

De omgeving van de Zwartewaterallee en het Deltion College ontwikkelt zich tot Campus Holtenbroek: een dynamisch gebied met gestapelde bebouwing en actieve plinten voor onderwijs, werken en maatschappelijke voorzieningen. De bestaande en toekomstige functies maken optimaal gebruik van de beschikbare en geplande parkeervoorzieningen/ buurthubs. Deze zone maakt onderdeel uit van De Ring, benoemd als sleutelgebieden in het RTP, en raakt aan de Stadsrivier, een tweede sleutelgebied uit het RPT.

De Obrechtstraat wordt getransformeerd tot een echte campusstraat, met ruimte voor langzaam verkeer, groen en verblijf. Gebouwen en publieke functies oriënteren zich op deze straat, wat bijdraagt aan een levendig en aantrekkelijk straatbeeld. Aan het Zwarte Water zijn er kansen voor een experimenteerzone, met onder andere ruimte voor leer-werkplekken, horeca en uitgaan. De verbinding met de wijk wordt versterkt via de Wanningstraat; de Monteverdilaan wordt een herkenbare en uitnodigende entree vanuit de binnenstad en de Zwartewaterallee.

Campus Holtenbroek draagt bij aan:

- Groeien en Bloeien: versterken van de verbinding met jeugd en onderwijs door samenwerking en kennisuitwisseling.
- Gezond en Veilig: versterken van het groene raamwerk en het verminderen van de verkeers- en parkeerdruk rondom Deltion.
- LevenLangWonen: toevoegen van stedelijk gemengd wonen voor starters, jongeren en studenten.

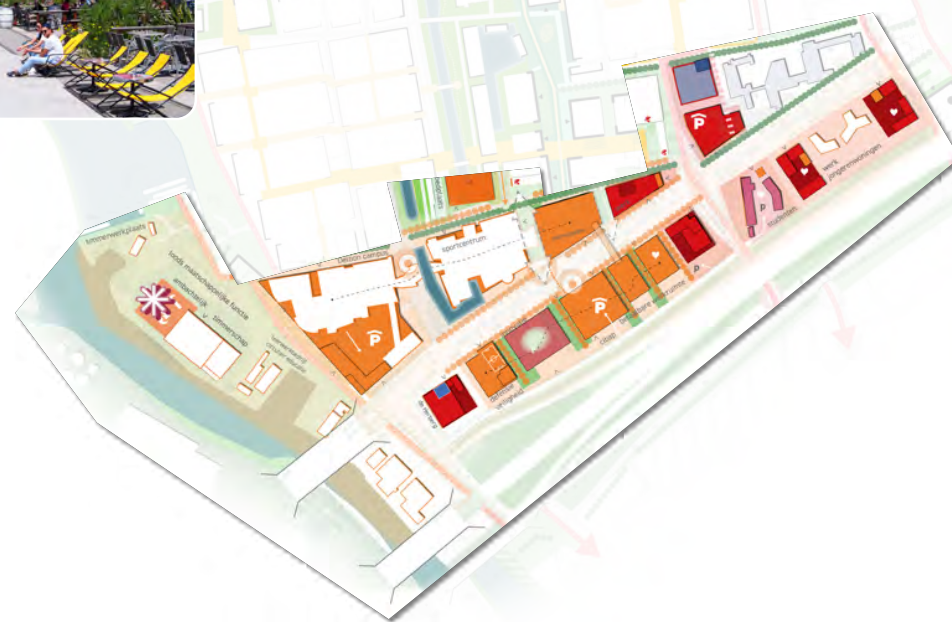
Stedelijke wonen met bijzondere woonvormen voor starters, studenten en jongeren, en betaalbare werkruimte in de plint

Deltion met diverse opleidingen en leer-werkruimten in de omgeving

Ontwikkelen gemengd gebied aan de Stadsrivier

HET GROENE ASSENKRUIS

Het centraal gelegen groene assenkruis wordt versterkt als verbindende parkzone en plek voor maatschappelijke voorzieningen in de wijk. Er wordt onderzocht waar het groen uitgebreid of verbeterd kan worden, met specifieke aandacht voor plekken waar ruimte is voor spelen, sporten, bewegen, verblijven en ontmoeten. Kleinschalige evenementen zoals een wijkfeest of buurtbarbecue of wijkmarkt kunnen hier georganiseerd worden.

De doorwaadbaarheid wordt verbeterd door logische en toegankelijke verbindingen met de omliggende buurten te realiseren, wat zorgt voor een fijnmazig netwerk. Aan de westzijde wordt waar mogelijk de bestaande waterstructuur verlengd, voor meer waterbergend vermogen. De aanleg van bruggen en aantrekkelijke verblijfsplekken aan het water nodigen uit tot rust en ontmoeting. Ook het gebied rondom het winkelcentrum wordt onderdeel van het groene assenkruis. Herinrichting van het profiel, zorgt voor een ruimtelijk samenhangend geheel, onder andere met verbeterde oversteekbaarheid en verkeersveiligheid van de Bachlaan.

Het groene assenkruis draagt bij aan:

- Een Goede Start: Ruimte voor ontwikkeling van integrale kindvoorzieningen, en kwaliteitsimpuls aan de parkfunctie met voorzieningen voor spel, sport, bewegen en ontmoeting.
- Groeien en Bloeien: vergroten van de betekenis van het assenkruis als wijkpark (met voorzieningen) en ontmoetingsplek, inclusief integratie met het centrumgebied.
- Gezond en Veilig: verbeteren van de langzaamverkeersverbindingen naar omliggende buurten; vergroten van het waterbergend vermogen en de biodiversiteit in het park.

IKC+, met onderwijs, opvang, talentontwikkeling en huiswerkbegeleiding

Ontmoeten en recreëren

Hotspots

A person is riding a bicycle away from the camera on a paved path. The bicycle has two large red panniers attached to the rear rack. The rider is wearing a dark jacket and blue jeans. The path is bordered by a grassy embankment on the right and a line of bare trees on the left. In the background, there are more trees and a building. The sky is clear and bright.

5. VERVOLG

VERVOLG

Het toekomstperspectief biedt een prikkelend en richtinggevend beeld van hoe Holtenbroek zich in de komende jaren sociaal en ruimtelijk kan ontwikkelen. De koers is ambitieus, vraagt om keuzes en vereist voortdurende samenwerking met bewoners, wijkpartners, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen en marktpartijen.

Van visie naar programma

Het toekomstperspectief vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma Holtenbroek. Dit programma geeft richting aan de prioritering en uitvoering van concrete projecten en beleidskeuzes. Daarbij wordt toegewerkt naar een aanpak waarin sociale en fysieke opgaven in samenhang worden opgepakt. Denk aan het verbinden van nieuwbouw met vergroening, van zorg met ontmoeten, en van onderwijs met werkgelegenheid. Het fungeert als richtlijn bij ruimtelijke ontwikkelingen en beleidsbeslissingen – door steeds de vraag te stellen: draagt dit bij aan het dichterbij brengen van het toekomstperspectief voor Holtenbroek?

Een leer- en ontwikkeltraject

De expliciete vervlechting van het sociaal en fysiek domein in een gebiedsgerichte aanpak is voor Zwolle een nieuwe werkwijze. Het vraagt om leren door te doen – met ruimte voor experiment, reflectie en bijstelling. Het vervolg wordt nadrukkelijk niet gezien als afronding van het traject, maar als vervolg van een gezamenlijk leerproces. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met bewoners, corporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, welzijnsorganisaties en ondernemers.

Uitwerking integraal programma

De uitwerking naar een integraal programma start met een verkenning van de sociale en fysieke opgaven die in de praktijk haalbaar en wenselijk zijn. Daarbij wordt nadrukkelijk gebruikgemaakt van inzichten verkregen in het toekomstperspectief.

Het programma verbindt nieuwe en bestaande projecten en beleidslijnen met nieuwe initiatieven. Daarbij wordt ook bekeken welke bestaande programma's en structuren kunnen worden aangescherpt of verrijkt met onderdelen uit het toekomstperspectief.

Maatschappelijke coalities

De kracht van Holtenbroek zit in de wijk zelf: in bewoners, netwerken, (wijk)organisaties en de bestaande infrastructuur. Om het toekomstperspectief waar te maken, waarbij we beginnen met de verkenning, wordt ingezet op het vormen van maatschappelijke coalities. Gemeente Zwolle werkt met collega's uit het sociale en fysieke domein, hierin samen met:

- Het Wijkplatform Holtenbroek en gemeenschappen in de wijk.
- Woningcorporaties SWZ, deltaWonen en Openbaar

Belang.

- Travers Welzijn en andere maatschappelijke organisaties.
- Het Deltion College, Lassus college en onderwijsbesturen.
- Lokale ondernemers en initiatieven.

Voor de verkenning wordt aangesloten bij het landelijke leertraject Samen Slim- onderdeel van het programma Innovatie en Opschaling Woningbouw (ministerie van VRO) - met als doel om over sectorale grenzen heen te investeren in integrale oplossingen voor meer brede welvaart. Er wordt samengewerkt aan brede, gedragen investeringsvoorstellen, die bijdragen aan bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een gezond en actief leven van bewoners in Holtenbroek.

Deze voorstellen worden voorgelegd aan het nieuwe college, met als doel een stevig mandaat te verkrijgen voor de uitvoering in de komende bestuursperiode.

Vervolgstappen

1. Opstellen van breed gedragen investeringsvoorstellen door samen met externe partijen (waaronder bewoners) een verkenning uit te voeren.
2. Borging van het participatieve karakter van het traject, met blijvende betrokkenheid van het Wijkplatform en actieve bewoners.
3. Op basis van 1 en 2 wordt het huidige gebiedsprogramma Holtenbroek aangepast naar een integraal gebiedsprogramma Holtenbroek met heldere prioriteiten, mijlpalen en partnerschappen die voortkomen uit gemaakte afspraken en beschikbare budgetten.
4. Inbedding van het toekomstperspectief in bestaande gemeentelijke werkwijzen, door verbinding te maken met stedelijke programma's (zoals wonen, mobiliteit, klimaat, zorg en veiligheid).

Groene assenkruis met winkelcentrum in het hart